

BANKA

SLOVENIJE

LETNO
POROČILO

LETO 2005

Izdala:

BANKA SLOVENIJE
Slovenska 35
1505 Ljubljana
Tel.: 01 47 19 000
Fax.: 01 25 15 516

Letno poročilo temelji na podatkih in informacijah dostopnih do konca marca 2006.

This publication is also available in English.

ISSN 1318-5284 (tiskana izdaja)
ISSN 1518-2103 (elektronska izdaja)

Pregled vsebine

Uvod	9
1 GOSPODARSKO OKOLJE	11
1.1 Zunanji dejavniki gospodarjenja	11
1.2 Bruto domači proizvod, zaposlenost in stroški dela	12
1.3 Cene	15
1.4 Plačilna bilanca	17
1.5 Javne finance	25
2 DENARNA POLITIKA	29
2.1 Način vodenja denarne politike	29
2.2 Denar in krediti	30
2.3 Obrestne mere in denarni trg	32
2.4 Devizni trg in devizni tečaj	35
2.5 Uporaba instrumentov denarne politike	37
3 BANČNI SEKTOR	41
3.1 Struktura bančnega sektorja	41
3.2 Izkaz poslovnega izida	42
3.3 Obrestne mere in obrestni razmik	46
3.4 Bilanca stanja	47
3.5 Kvaliteta aktive	53
3.6 Kapital in količnik kapitalske ustreznosti	57
3.7 Nadzor bank in hranilnic	59
4 FINANČNI TRGI	63
5 DRUGE DEJAVNOSTI	67
5.1 Upravljanje mednarodnih denarnih rezerv	67
5.2 Plačilni promet komitentov Banke Slovenije	68
5.3 Gotovinsko poslovanje	69
5.4 Plačilni sistemi	71
5.5 Statistični sistem	77
5.6 Mednarodno sodelovanje	79
6 PRILOGE	81
6.1 Zakonski status in naloge	81
6.2 Petletni podatki izkaza uspeha in bilance stanja	82
6.3 Pomembnejši ukrepi v letu 2005	84
6.4 Vodstvo in organizacijska sestava	87
6.5 Publikacije in spletna stran	90
6.6 Pregled nekaterih pojmov	91
7 RAČUNOVODSKI IZKAZI	95

Pregled okvirjev, tabel in slik

Tabele:*

1.	Prispevki h gospodarski rasti	13
2.	Nekateri gospodarski kazalniki	14
3.	Regionalna razčlenitev blagovne menjave	20
4.	Plačilna bilanca	22
5.	Zunanji dolg in devizne rezerve Slovenije	24
6.	Konsolidirana bilanca in dolg države	27
7.	Ponudba primarnega denarja	30
8.	Ponudba M3: konsolidirana bilanca denarnega sistema	31
9.	Pasivne in aktivne obrestne mere bank	33
10.	Obrestne mere Banke Slovenije in denarnega trga	35
11.	Uporaba instrumentov denarne politike in politike deviznega tečaja	38
12.	Lastniška sestava bančnega sektorja (po lastniškem kapitalu)	41
13.	Lastniška sestava bančnega sektorja (po bilančni vsoti)	41
14.	Povprečna bilančna vsota glede na BDP	42
15.	Glavne postavke prirejenega izkaza poslovnega izida	43
16.	Nekateri kazalniki poslovanja bank	46
17.	Izračunane aktivne in pasivne obrestne mere	47
18.	Bilančne vsote in tržni deleži bank	48
19.	Glavne postavke bilance stanja bank	49
20.	Ročnost vlog in kreditov strankam, ki niso banke	52
21.	Valutna struktura glavnih postavk bilance stanja	53
22.	Razvrstitev bilančne in zunajbilančne aktive bank, oblikovani popravki in rezervacije	53
23.	Izpostavljenost bank glede na obseg kapitala	54
24.	Delež razvrščenih terjatev po panogah in povprečna boniteta panoge	56
25.	Izpostavljenost do posameznih skupin države	63
26.	Sestava slovenskega finančnega sistema	65
27.	Mednarodne denarne rezerve in devizne rezerve bančnega sistema	67
28.	Gotovina v obtoku	70
29.	Petletni podatki izkaza uspeha za obdobje od 1. januarja do 31. decembra	82
30.	Petletni podatki bilance stanja na dan 31. decembra	83

Slike:

1.	Cene primarnih surovin in nafte na svetovnem trgu	11
2.	Prispevki h gospodarski rasti	13
3.	Sestava bruto domačega proizvoda	13
4.	Cene	17
5.	Tekoči račun plačilne bilance	18
6.	Realni efektivni tečaj tolarja	18
7.	Financiranje tekočega računa plačilne bilance	21
8.	Primanjkljaj in dolg sektorja države po ESR 95	25
9.	Obrestne mere Banke Slovenije in denarnega trga	34
10.	Tokovi tujega denarja	35
11.	Tečaj evra na trgih tujega denarja	36
12.	Cene instrumentov denarne politike	39
13.	Bruto dohodek	42
14.	Struktura porabe bruto dohodka bank	45
15.	Nominalna in medletna rast bilančne vsote	47
16.	Medletna rast kreditov nebančnemu sektorju	50
17.	Povprečna struktura bančnih virov sredstev in naložb v letu 2005	51

* Razen tabel računovodskih izkazov

18.	Struktura kreditnega portfelja vseh bank	54
19.	Delež terjatev v C-E po skupinah bank in za bančni sistem	55
20.	Povprečna tveganost terjatev po skupinah bank in za bančni sistem	55
21.	Tehtana aktiva, kapital in količnik kapitalske ustreznosti bank	57
22.	Medletne spremembe tehtane aktive in kapitala za banke	58
23.	Porazdelitev količnika kapitalske ustreznosti	58
24.	Finančni posredniki po bilančni vsoti	63
25.	Letna rast donosnosti vzajemnih skladov (VEP), indeksa PIX in SBI20	64
26.	Dvanajstmesečna drseča sredina dolgoročne obrestne mere	65
27.	Količinska in vrednostna sestava bankovcev v obtoku	70
28.	Primerjava obdelanih tolarskih ponaredkov za leti 2003 in 2004	71

Uvod

Ob koncu leta 2005 so bili vsi ekonomski konvergenčni kazalniki – razen zahtevanega dvoletnega bivanja v mehanizmu evropskih menjalnih tečajev (ERM II) – določeni v maastrichski pogodbi, doseženi. Poleg inflacije, ki je bila do sredine leta že poravnana s povprečno inflacijo evroobmočja, je bil v novembru dosežen formalni konvergenčni kriterij za cenovno stabilnost. Merilo dolgoročnih obrestnih mer in oba fiskalna – za javni dolg in javni primanjkljaj – so bili izpolnjeni že v prejšnjih letih. Tečaj tolarja je vse od vstopa v ERM II stabilen in se giblje v zelo ozkem razponu okoli centralne paritete. Tako so bili z izvajanjem skupnega programa Banke Slovenije in Vlade RS o vstopu v ERM II in prevzemu evra izpolnjeni pogoji nominalne konvergence, kar zagotavlja dobro podlago za načrtovano uvedbo enotne evropske valute.

Hkrati pa ti pozitivni procesi niso sprožili drugih neravnovesij in pri tem velja predvsem omeniti tekoči račun plačilne bilance. Tudi v letu 2005 je bil po predhodnih podatkih v plačilni bilanci ustvarjen le manjši tekoči primanjkljaj v višini 1,1 odstotka bruto domačega proizvoda, na kar je vplivala predvsem visoka rast uvoznih cen. Gospodarska aktivnost je bila v letu 2005 ob 3,9-odstotni rasti bruto domačega proizvoda v skladu s potencialno vzdržno stopnjo. Gospodarsko rast je poganjala še naprej predvsem čvrsta rast izvoza blaga in storitev. Svoje je prispevala tudi nekoliko okrepljena rast domače končne porabe, čeprav ta, kakor kaže tudi plačilna bilanca, ni bila čezmerna.

Kot neugoden mednarodni dejavnik se je v letu 2005 ponovno pokazalo povišanje cen energentov na svetovnih trgih. Na trgu je bilo nekaj močnih sunkov zaradi hitre rasti svetovnih cen nafte. Vpliv cen tekočih goriv na slovensko potrošnjo in inflacijsko košarico je precej večji kakor v večini evropskih držav. V prvem polletju je manjši del teh šokov še lahko blažilo Ministrstvo za finance z acikličnim prilagajanjem trošarin. Uspešno približevanje inflacije je determinirala predvsem zelo nizka osnovna inflacija (brez cen energentov, sezone hrane in učinkov sprememb posrednih davkov), ki je bila v letu 2005 samo 0,8-odstotna. Na tako nizko rast je vplivalo predvsem povečanje konkurence po vstopu Slovenije v Evropsko unijo maja 2004, povezano z nekaterimi drugimi ugodnimi trendi v tem okolju (npr. v cenah obleke, obutve in avtomobilov).

K nizki osnovni inflaciji je prispevala tudi zmerna rast stroškov dela. Realna rast povprečnih bruto plač je tudi v letu 2005 zaostajala za rastjo produktivnosti. To je vplivalo pozitivno na trg dela; kljub resnim težavam delovno intenzivnih panog je znašala rast skupne zaposlenosti že drugo leto zapored okrog 1%. Navedeno pa ne more biti razlog za zmanjšanje pozornosti. V razmerah stabilnega tečaja se namreč vsaka rast stroškov dela neposredno prenaša v slabšanje mednarodne konkurenčnosti podjetij.

Zniževanje inflacije in pričakovane konvergence obrestnih mer zaradi načrtovane uvedbe evra v začetku leta 2007 sta vplivala na nadaljnje znižanje tolarških posojilnih in depozitnih obrestnih mer. Posledično večje povpraševanje po posojilih je povzročalo močno povečanje bančnega kreditiranja. V letu 2005 še ni bilo videti, da bi ta kreditna ekspanzija precej dvigovala inflacijo, stroške dela ali uvoz. Banke so povečanje kreditne aktivnosti financirale zlasti prek zadolževanja pri bankah v tujini. Kljub temu pa hitra rast kreditiranja iz tujine ni sprožila znatnega povečanja potrošnje, saj se je večji delež tako pridobljenih sredstev pretvoril v različne oblike varčevanja in s tem v naložbe doma in tujini. Kreditiranje prebivalstva je bilo predvsem usmerjeno v financiranje stanovanjske gradnje oziroma nakup

nepremičnin. To ustvarja ugodno konjunkturo v gradbeništvu in povezanih panogah ter pospešuje rast cen nepremičnin, manj pa se odraža v plačilni bilanci ter v rasti cen potrošnih dobrin in zato tudi v manjšem pritisku na rast plač.

V letu 2005 je Banka Slovenije ohranjala svoje obrestne mere na najvišji ravni, ki jo je še dopuščalo vzdrževanje stabilnega deviznega tečaja. Junija je bila odpravljena obveznost bank za vpisovanje deviznih blagajniških zapisov BS. To je vplivalo na povečanje devizne likvidnosti, ki jo je Banka Slovenije absorbirala prek začasnega odkupa deviz in z nekajkratnim dokončnim odkupom zatečenega stanja začasnih prodaj deviz.

S predvideno vključitvijo v ekonomsko monetarno unijo bo pridobil pomen nadzor nad bankami in hranilnicami, saj je zdrav in stabilen finančni sektor pogoj za zdravo in uspešno gospodarstvo. To zahteva od centralnih bank tudi globalni in vse bolj liberaliziran finančni trg in sodobne, vse bolj prepletene finančne storitve. Stabilen finančni sistem je potreben tudi za učinkovito transmisijsko funkcijo monetarne politike in gladko delovanje plačilnih sistemov.

Stroškovna učinkovitost bančnega sistema se je v letu 2005 povečala, kvaliteta razvrščene aktive bank in hranilnic se je ohranjala na doseženi ravni. Zaradi hitre rasti tehtane tvegane aktive je ta prehitela rast kapitalске ustreznosti. Delež slabih terjatev v aktivih pa se je znižal.

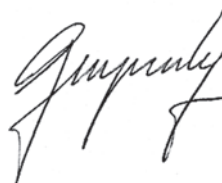
Julija se je v vseevropski sistem bruto poravnave v realnem času za plačila v evrih (TARGET) prek nemške centralne banke vključilo 16 bank in 1 hranilnica. Banka Slovenije je tudi izvedla oceno sistema poravnave vrednostnih papirjev v okviru klirinško-depotne družbe, kar je osnova za pridobitev potrditve Evropske centralne banke o ustreznosti tega sistema za izvajanje operacij denarne politike v pogojih evra. Priprave za uvedbo evra zahtevajo tudi statistične prilagoditve. V povezavi s harmonizacijo statistik so tako v maju kreditne institucije začele Banki Slovenije poročati o obrestnih merah, usklajenih z zahtevami Evropske centralne banke.

Slovenija je v letu 2006 na pragu uvedbe evra in polnopravne vključitve v sistem evropskih centralnih bank. Do zdaj vodene politike so zagotovile potrebno stabilnost. V tem in prihodnjih letih nas čakajo novi izzivi in nove priložnosti. Med pomembnejšimi sta zagotovo priprava za tehnično izpeljavo uvedbe evra in nato ohranjanje dosežene stabilnosti v pogojih poslovanja v evroobmočju. Tudi po vstopu v evroobmočje se bo morala Slovenija tako kot tudi druge evropske države spoprijeti s problemi staranja prebivalstva in vse večjo globalizacijo, kar pomeni sledenje ciljem, zastavljenim v lizbonski strategiji, ob hkratnem iskanju ravnotežja med gospodarsko učinkovitostjo in socialno vzdržnostjo.

Ob tej priložnosti bi se želel najprej v svojem imenu in v imenu drugih članov Sveta Banke Slovenije zahvaliti vsem zaposlenim v Banki Sloveniji za opravljeno delo v letu 2005, in vsem, ki sodelujejo pri pripravah za uvedbo evra.

Mitja Gaspari

Ljubljana, aprila 2006

1 GOSPODARSKO OKOLJE

1.1 Zunanji dejavniki gospodarjenja

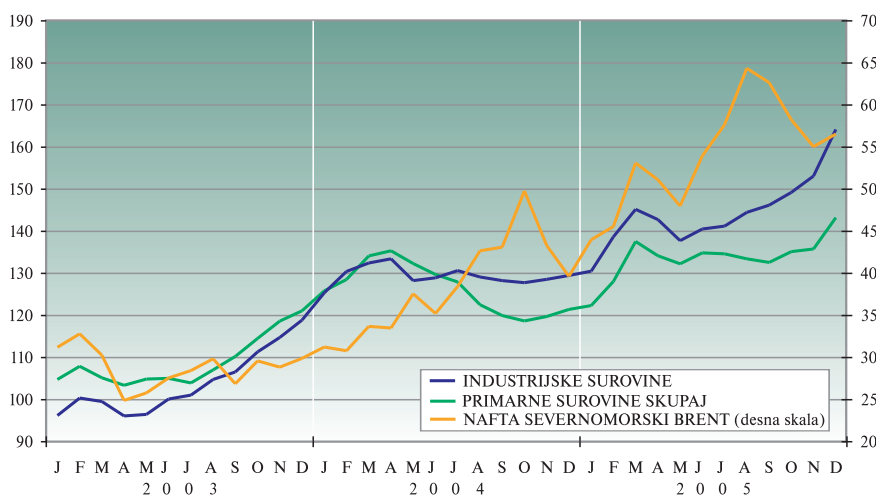
Gospodarska rast v svetu se je v letu 2005 postopno izboljševala in je po ocenah Mednarodnega denarnega sklada v celem letu znašala razmeroma dobrih 4,3%. V evroobmočju je do sredine leta gospodarstvo dosegalo razmeroma nizko rast, v drugi polovici leta pa se je nekoliko povečala. V celem letu je rast znašala 1,4%, kar je manj kakor v predhodnem letu. Višja kot v evroobmočju je bila rast gospodarske aktivnosti v ZDA in je v povprečju leta dosegla 3,5%. Aktivnost gospodarstva ZDA je začasno nekoliko zastala le v zadnjem četrtletju zaradi visokih cen nafte in gospodarske škode, ki so jo povzročili orkani v Mehikem zalivu. Gospodarstvo Japonske je med letom povečevalo svojo rast in je po ocenah v povprečju raslo po 2,5%, kar je več od rasti v predhodnem letu.

Gospodarska aktivnost trgovinskih partneric iz Evropske unije se je nekoliko znižala, a so se v drugi polovici leta že kazali znaki izboljšanja. Drugje je bila rast gospodarstva še vedno razmeroma dobra. Med štirimi najpomembnejšimi državami partnericami iz Evropske unije (15) je po prvih ocenah najhitreje raslo gospodarstvo Avstrije (1,9%), sledita Francija (1,4%) in Nemčija (0,9%), izredno nizka pa je bila rast v Italiji (0,2%). Nove države članice Evropske unije so po prvih ocenah rasle precej bolje od starih članic. Tako je slovaško gospodarstvo doseglo 5,5-odstotno rast, češko 4,9-odstotno, madžarsko 4,1-odstotno in poljsko 3,3-odstotno. Med nekdanjimi jugoslovanskimi republikami se je rast izboljšala na Hrvaškem, kjer je dosegla po prvih ocenah 3,9%, in v Bosni in Hercegovini (6,5%). V Srbiji se je znižala na 6,5% in v Makedoniji na 3,6%.

Gospodarska rast v svetu se je v letu 2005 okrepila

Zaostajanje gospodarske rasti v Evropski uniji odraža položaj njenih pomembnih članic

Slika 1: Cene primarnih surovin in nafte na svetovnem trgu

Opomba: Indeksi (1999=100), cena nafte (severnomorski brent v USD/sod)

Vir: The Economist, London; OPEC Bulletin, Dunaj

Cene nafte so rasle izredno hitro. Sod nafte Brent je v povprečju leta stal 54 USD, medtem ko je bil leto pred tem vreden še 38 USD. To povišanje cen je izviralo predvsem iz hitre rasti povpraševanja po nafti, ki ga črpanje in predelava, med drugim tudi zaradi pojavljanja ozkega grla, nista uspela dovolj učinkovito zadovoljiti. Hkrati je bil ob koncu poletja prisoten dodaten pritisk na rast cen zaradi orkanov Katrina in Rita v Mehikem zalivu, ki sta precej prizadela tamkajšnjo naftno industrijo. Na nihanje cen je, poleg omenjenega, vplivalo še nihanje zalog nafte v ZDA in kot vsako leto tudi geopolitični dejavniki v državah, ki nafto črpajo. V tem letu

Cene nafte so narasle za približno 40%

velja med njimi omeniti predvsem nadaljevanje nasilja v Iraku, nemire v Ekvadorju in Nigeriji ter rusko-ukrajinski spor glede dobave zemeljskega plina ob koncu leta. Črpanje nafte je v letu 2005 v povprečju na dan znašalo 83,5 milijona sodov.

Inflacija v evroobmočju in ZDA je bila pod močnim vplivom hitre rasti cen nafte

Inflacija je v povprečju leta 2005 dosegla 2,2% v evroobmočju in 3,4% v ZDA. Na obeh gospodarskih območjih je na rast cen največ vplivala hitra rast cen nafte v tem letu. Čeprav je vseskozi obstajala potencialna nevarnost prenosa visokih cen nafte na druge cene prek višjih stroškov proizvodnje do občutnega povišanja osnovne inflacije ni prišlo. Osnovna inflacija brez volatilnih komponent hrane in nafte se je namreč celo leto zadrževala pod celotno inflacijo ter se je v evroobmočju gibala okoli 1,4%, v ZDA pa blizu 2,2%. Prav zaradi hitre rasti cen nafte in drugih volatilnih cen, ki so k celoletni inflaciji prispevali več kakor polovico povečanja in na katere centralna banka ne more vplivati prek politike obrestnih mer, je bil v evroobmočju ponovno presežen srednjeročni inflacijski cilj Evropske centralne Banke. Na Japonskem je bila, po krajšem obdobju inflacije ob koncu leta 2004, v letu 2005 ponovno pretežno prisotna deflacija, ki je v povprečju leta dosegla -0,3%.

ECB je obrestne mere zvišala ob koncu leta. Federal Reserve jih je postopno zviševal vse leto

Evropska centralna banka je do decembra pustila obrestne mere nespremenjene, tako da je ključna obrestna mera večino leta znašala 2,0%. Decembra so se po več kakor dveh letih zvišale obrestne mere za 0,25 odstotne točke. Dvig obrestnih mer je bil pričakovan in je bil posledica mogočih inflacijskih pritiskov, ki so izvirali predvsem iz dveh vzrokov. Prvi se nanaša na hitro rast cen nafte, ki bi se lahko prenesla tudi na druge cene. Drugi vzrok je povezan z visoko likvidnostjo evroobmočja, ki je bila posledica nizkih obrestnih mer. Ameriška centralna banka je vse leto nadaljevala politiko postopnega dvigovanja obrestnih mer, s katero je začela že junija 2004. Tako je do decembra ključna obrestna mera dosegla 4,25% in se je v celem letu zvišala za dve odstotni točki. Vzrok za postopno višanje obrestnih mer je bil v izboljšani gospodarski rasti, ki je ni bilo potrebno več dodatno vzpodbujati z nizkimi obrestnimi merami. Poleg tega je nepremičninski trg ob nizkih obrestnih merah kazal znake pregrevanja, prisotni pa so bili tudi inflacijski pritiski s strani hitre rasti cen nafte, ki bi se lahko prenesli na druge cene.

Dolar se je v letu 2005 v primerjavi z evrom okrepil za 11%

Vse leto se je ameriški dolar do evra pretežno krepil in je tekom leta pridobil okoli 11% vrednosti. Apreciacija dolarja do evra je bila večinoma posledica ugodnejše obrestne razlike za USD zaradi dvigovanja obrestnih mer v ZDA. Medvalutna razmerja so zaradi višjih cen surovin neugodno vplivala na uvozne cene, poleg tega je bila prisotna tudi hitra rast cen nafte, ki je še dodatno pospešila rast uvožene inflacije.

1.2 Bruto domači proizvod, zaposlenost in stroški dela

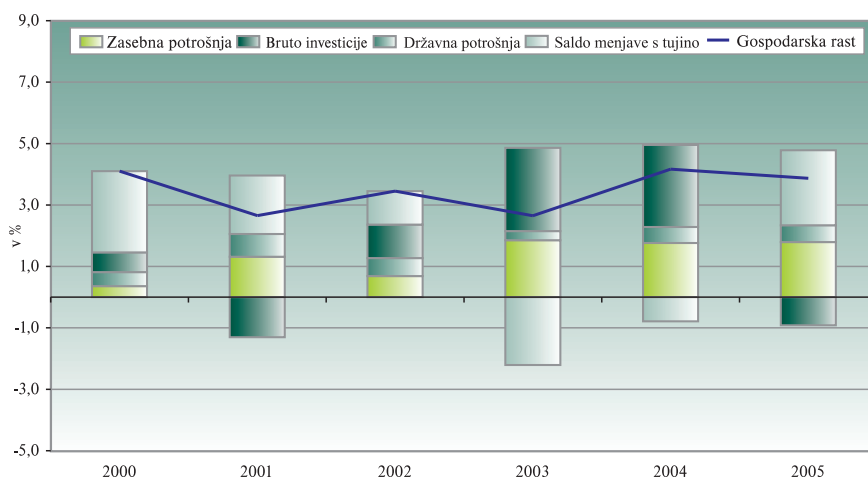
Gospodarska rast v Sloveniji je znašala 3,9%

Gospodarska aktivnost je bila v letu 2005 ponovno primerna, njena rast pa je bila le nekoliko nižja od tiste iz predhodnega leta. S 3,9% se je gibala približno na ocenjeni rasti potencialnega BDP. Dodana vrednost je najhitreje rasla v finančnem posredništvu (12,7%), v prometu (4,8%) in trgovini (4,4%), upadla pa je v kmetijstvu, ribištvu (-3,7% oziroma -4,2%) in oskrbi z elektriko, plinom in vodo (-0,8%). Taka struktura gospodarske rasti kaže, da je bila aktivnost predvsem pod vplivom premikov na finančnih trgih, postopne rasti domače porabe in razmeroma ugodnih konjunkturalnih razmer v tujini.

Trošenje gospodinjstev vzdržno, močan prispevek menjave s tujino h gospodarski rasti

Med komponentami domačega trošenja se je najhitreje, a še vedno vzdržno, povečevalo trošenje gospodinjstev (3,3%), skoraj povsem enako je rasla poraba države (3,2%), predvsem zaradi zmanjševanja zalog pa se je zmanjšal obseg skupnih bruto investicij (-3,0%). Pri tem je bil prispevek spremembe zalog k rasti BDP negativen v obsegu 1,7 odstotne točke, bruto investicije v osnovna sredstva pa so se povečale za 3,7%. Prispevek menjave s tujino h gospodarski rasti je bil pozitiven in je ob visoki rasti izvoza blaga in storitev (9,2%) ter precej bolj umirjeni rasti uvoza blaga in storitev (5,3%) v povprečju leta predstavljal več kakor polovico rasti BDP. Ob negativnem saldu tekočega računa plačilne bilance v letu 2005 domače varčevanje ni v celoti zadostovalo za pokrivanje bruto investicij.

Slika 2: Prispevki h gospodarski rasti

Vir: Statistični urad RS, izračuni Banke Slovenije

Tabela 1: Prispevki h gospodarski rasti

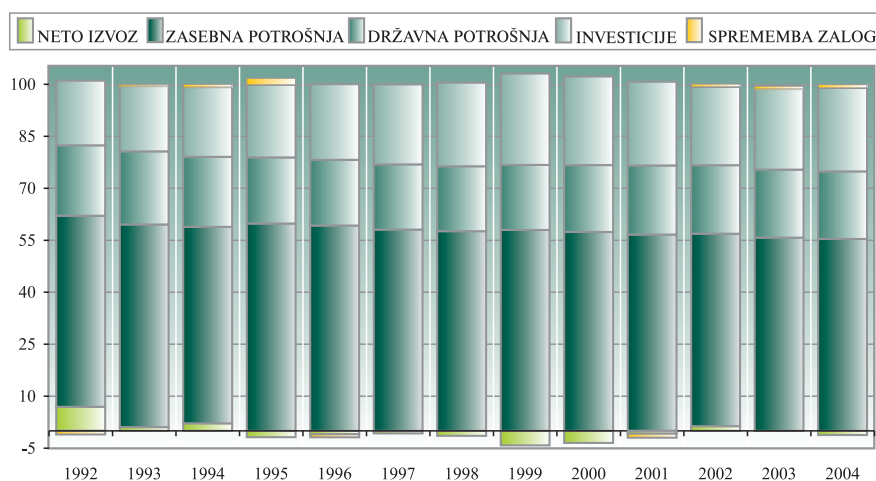
(v %)	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Zasebna potrošnja	0,4	1,3	0,7	1,9	1,8	1,8
Bruto investicije	0,6	-1,3	1,1	2,7	2,7	-0,9
Državna potrošnja	0,5	0,7	0,6	0,3	0,5	0,5
Saldo menjave s tujino	2,6	1,9	1,1	-2,2	-0,8	2,4
Gospodarska rast	4,1	2,7	3,5	2,7	4,2	3,9

Vir: Statistični urad RS, izračuni Banke Slovenije

V skladu z dokaj visoko rastjo dodane vrednosti v predelovalnih dejavnostih (v letu 2005 se je povečala za 3,2%) je rast obsega industrijske proizvodnje v celem letu znašala 3,1%. Dinamika je bila zlasti visoka v sredini leta, dokaj močna pa je bila po počasni rasti v jesenskih mesecih tudi ob koncu leta. Pri tem se je v celem letu ob izredno hitri rasti v avtomobilski industriji najbolj povečal obseg proizvodnje investicijskega blaga (8,4%). Celotne zaloge v industriji so se v letu 2005 povečale za 5,4%.

Precej visoka rast dodane vrednosti v predelovanih dejavnostih

Slika 3: Sestava bruto domačega proizvoda

Vir: Statistični urad RS

Tabela 2: Nekateri gospodarski kazalniki

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Realna rast bruto domačega proizvoda¹ v %	4,1	2,7	3,5	2,7	4,2	3,9
Bruto domači proizvod v mio EUR	20.974	22.099	23.673	24.876	26.171	27.635
Bruto domači proizvod v EUR na prebivalca	10.543	11.094	11.866	12.461	13.103	13.677
Sestava bruto domačega proizvoda v % BDP						
Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo	2,8	2,4	2,7	2,2	2,4	2,4
Industrija in gradbeništvo	32,6	32,8	33,1	33,3	33,3	31,7
- Predelovalna industrija	23,8	24,4	24,7	25,1	25,3	24,8
Storitve	53,6	54,4	54,3	54,8	54,6	51,9
Dodana vrednost skupaj	86,5	86,9	87,2	87,2	87,1	85,2
Sredstva za zaposlene	52,9	53,4	52,7	52,4	52,7	...
Davki na proizvodnjo in uvoz, minus subvencije	14,8	14,6	15,1	14,9	14,7	...
Bruto poslovni presežek in raznovrstni dohodek	32,3	32,0	32,2	32,8	32,6	...
- Izvoz proizvodov in storitev	55,6	57,2	57,1	55,8	60,2	64,8
- Uvoz proizvodov in storitev	59,1	57,9	55,8	55,9	61,4	65,2
Neto izvoz	-3,5	-0,7	1,3	-0,1	-1,2	-1,4
Trošenje gospodinjstev	57,4	56,7	55,5	55,8	55,4	55,4
Državna potrošnja	19,3	20,0	19,7	19,6	19,5	19,6
Bruto investicije	26,8	24,1	23,4	24,7	26,3	25,3
Aktivno prebivalstvo² v tisočih	968	979	971	962	1.007	1.016
Zaposleni in samozaposleni	901	916	910	894	943	950
Brezposelni	68	63	62	65	64	66
Stopnja brezposelnosti (ILO)	7,0	6,4	6,4	6,8	6,3	6,5
Realna rast bruto plače na zaposlenega v %	1,6	3,3	2,1	1,9	2,0	2,4
Rast produktivnosti dela v %	2,6	2,8	3,8	3,1	4,0	3,2

Opombe: ¹ Podatki o nacionalnih računih so izraženi v cenah preteklega leta.² Mednarodno primerljivi podatki po metodologiji ILO.

Vir: Statistični urad RS

Realna rast povprečne bruto plače (2,4%) je bila pod rastjo produktivnosti

Plače so v letu 2005 ob ugodni konjunkturi, pomembnih spremembah v strukturi zaposlenosti in zaradi spremenjene davčne zakonodaje rasle nekoliko hitreje kakor v predhodnih letih. Predvsem po zaslugi dokaj nizke rasti plač v javnem sektorju pa je bila rast plač vzdržna in ni delovala inflacijsko. Medletna stopnja rasti povprečne bruto plače je v povprečju leta 2005 znašala 4,9% oziroma realno 2,4%. Realna rast povprečnih bruto plač v menjalnem sektorju je v povprečju dvanajstih mesecev znašala 4,3% in je bila skladna z ocenjeno rastjo produktivnosti. Pri usklajevanju plač sta bila v javnem in v zasebnem sektorju upoštevana dogovora o usklajevanju osnovne plače za obdobje 2004–2005, po katerem se v usklajevalnem mehanizmu upoštevat predvideni stopnji rasti cen v Sloveniji in EU.

Zaposlenost se je leta 2005 v povprečju gibala ugodno

Gibanje zaposlenosti je bilo v letu 2005 dokaj ugodno oziroma skladno z gibanjem gospodarske aktivnosti. Kljub temu se je začelo stanje na trgu dela v drugi polovici leta nekoliko poslabševati, zmanjševanje zaposlenosti pa je bilo še posebno očitno v delovno intenzivnih panogah. Število delovno aktivnih zaposlenih oseb se je v letu 2005 v povprečju povečalo za 0,5% in pri tem se je zaposlenost povečevala

v podjetjih, organizacijah (1,1%) in po nekaj letih upadanja tudi v drobnem sektorju (0,3%), kjer se je povečevanje zaposlenosti ob koncu leta še stopnjevalo. Število brezposelnih je bilo v letu 2005 za 0,9% nižje kakor v letu 2004, stopnja brezposelnosti pa je decembra znašala 10,2%, kar je enako kot v povprečju celega leta in nekoliko več kakor decembra 2004 (10,1%). Zaposlenost se je najbolj povečala v nepremičninski dejavnosti (6,6%), dokaj močno pa se je, deloma tudi zaradi metodoloških sprememb, povečala v gradbeništvu (4,6%). Najbolj se je zaposlenost zmanjšala v rudarstvu (-4,6%), kmetijstvu (-3,4%) in v javni upravi (-0,5%). Kljub precej visoki izvozni aktivnosti se je tudi v letu 2005 zmanjšala zaposlenost v predelovalnih dejavnostih (-1,8%). Število zaposlenih po posameznih panogah predelovalnih dejavnosti se je gibalo precej raznoliko, saj je ob precejšnjem padcu zaposlenih na nekaterih področjih (živilska industrija ter še občutneje tekstilna in usnjarska industrija), zaposlenost v nekaterih panogah hitro naraščala (predvsem avtomobilska industrija ter proizvodnja kovin in kovinskih izdelkov). Rast števila zaposlenih v storitvah (2,0%) je tako kot že v nekaj predhodnih letih prehitela rast zaposlenosti v industriji (-0,6%), zato se je razlika v številu zaposlenih med obema sektorjema spet povečala. V regionalni porazdelitvi brezposelnosti tudi v letu 2005 ni prišlo do bistvenih sprememb, saj je stopnja registrirane brezposelnosti še naprej najvišja v pomurski, podravski, savinjski in posavski regiji.

Mednarodno primerljivo aktivno prebivalstvo, merjeno z anketami po metodologiji ILO (*International Labour Organisation*), se je leta 2005 povečalo za nekaj manj kakor devet tisoč oseb, število brezposelnih pa se je povečalo za nekaj več kakor dva tisoč oseb. S tem se je stopnja brezposelnosti v letu 2005 v primerjavi z letom 2004 nekoliko povečala in je v povprečju znašala 6,5%. Kritične skupine brezposelnih še naprej ostajajo predvsem osebe, ki so brezposelne daljše obdobje, mladi (predvsem iskalci prve zaposlitve), osebe, ki so starejše od štirideset let, in brezposelni z nizko izobrazbo.

Po metodologiji ILO sta se aktivno prebivalstvo in število brezposelnih leta 2005 povečala

1.3 Cene

Cene življenjskih potrebščin so se leta 2005 v povprečju zvišale za 2,5% oziroma za 1,1 odstotne točke manj kakor leta 2004. Vzdržno raven skupne inflacije je bilo mogoče ohraniti zaradi dodatnega znižanja osnovne inflacije,¹ ki je znašala v povprečju 2005 le 0,8%. Dinamika zniževanja inflacije pa se je bistveno upočasnila, kar je posledica visoke rasti cen energentov, ki so se podražili za 12,2%. S tem je Slovenija ob koncu leta izpolnila maastrichtski kriterij za uvedbo evra.

Ob koncu 2005 izpolnjen maastrichtski kriterij inflacije

Računanje referenčne vrednosti maastrichtskega inflacijskega kriterija

Eden izmed pogojev za uvedbo evra je vzdržno doseganje referenčne inflacije, ki jo določa maastrichtska pogodba. Ta referenca znaša 1,5 odstotne točke več kakor povprečje treh držav članic Evropske unije z najboljšimi doseženimi rezultati glede stabilnosti cen. Pri stopnji inflacije se uporablja dvanajstmesečna drseča sredina. Podlaga kriterija je inflacija, izračunana po skupni evropski metodologiji HICP (*Harmonised Index of Consumer Prices*), ki se le minimalno razlikuje od indeksa cen življenjskih potrebščin po nacionalni metodologiji. V Sloveniji je decembra povprečna letna inflacija izražena kot HICP znašala 2,5%, kar je bilo točno na ravni referenčne vrednosti, ki so jo ta mesec sestavljale Švedska, Finska in Nizozemska. Slovenija je prvič novembra 2005 izpolnila maastrichtski inflacijski kriterij.

¹ Osnovna inflacija predstavlja rast cen življenjskih potrebščin brez upoštevanja rasti cen energentov, sezonskih proizvodov ter vplivov davčnih sprememb.

**Osnovna inflacija je
znašala 0,8%**

Počasnejšo rast indeksa osnovne inflacije so omogočili relativno zmerna rast stroškov dela, še vedno deloma negativna proizvodna vrzel, počasnejša rast cen proizvajalcev in nekateri enkratni šoki, ki jih povezujemo predvsem s povečano svetovno konkurenco (še posebno s Kitajsko) ter še zmeraj prisotnimi prehodnimi učinki odprave carin po vstopu v EU. Notranja struktura inflacije je bila manj enotna kakor v preteklih letih, rast cen v posameznih skupinah pa precej različna od povprečja. Cene obleke in obutve so se v povprečju znižale za 1,0%, cene hrane za 0,8%, cene zdravstvenih storitev za 0,3%, medtem ko je povprečna raven cen komunikacijskih storitev ostala nespremenjena. Nadpovprečno so rasli predvsem stroški za stanovanje (9,1%), cene stanovanjske opreme (3,6%), cene alkoholnih pijač in tobaka (3,9%), cene storitev izobraževanja (7,1%) in cene gostinskih in nastanitvenih storitev (4,4%), medtem ko sta bili 2,7-odstotna rast cen prevoznih storitev in 2,4-odstotna rast cen storitev za rekreacijo in kulturo bliže povprečni inflaciji.

**Razlogi za nizko osnovno
inflacijo so negativna
proizvodna vrzel ter zmerna
rast stroškov dela in cen
proizvajalcev**

Ponovno hitrejša gospodarska rast je v zadnjih dveh letih sicer že skoraj zaprla negativno proizvodno vrzel, ki pa je bila v letu 2005 še zmeraj negativna in je še dodatno omejevala rast splošne ravni cen. Po ocenah Evropske komisije naj bi znašala proizvodna vrzel v letu 2005 -1,2% potencialnega BDP in naj bi se popolnoma zaprla šele leta 2008.² Na nizko rast cen je vplivala tudi zmerna realna rast stroškov dela, saj je še naprej zaostajala za rastjo produktivnosti. Dodatno so se v letu 2005 umirile cene industrijskih proizvodov pri proizvajalcih, katerih povprečna rast se je znižala za 1,6 odstotne točke na 2,7%. Gibanje cen proizvodov za široko potrošnjo ostaja še naprej ugodno in ne povzroča pritiskov na inflacijo, saj sta tako medletna kot povprečna rast še zmeraj nižji od obeh rasti cen življenjskih potrebščin. Še naprej se umirja rast cen proizvodov za vmesno porabo, ki je v povprečju leta 2005 znašala 3,2%.

**Zmanjševanje obrestnih
razlik dolgoročnih
vrednostnih papirjev
kaže na umirjanje
inflacijskih pričakovanj**

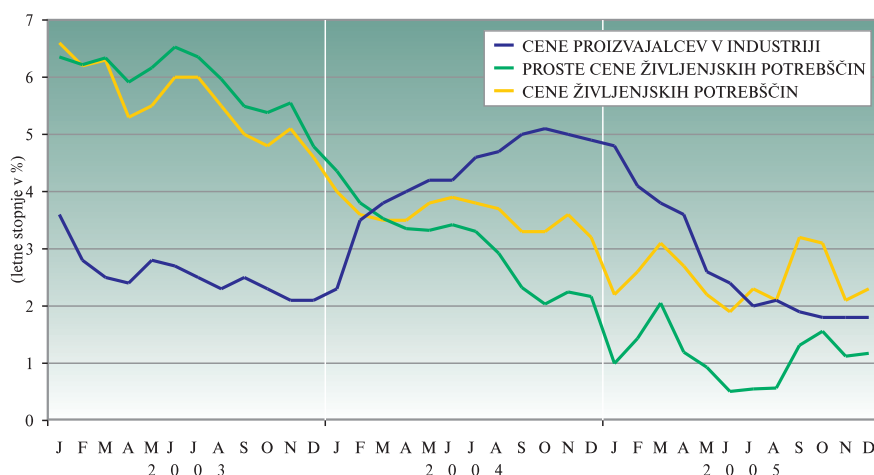
Skladno z zniževanjem inflacije so se umirjala tudi inflacijska pričakovanja. Obrestna razlika dolgoročnih vrednostnih papirjev se je zmanjšala na razpon med 0,0 in 0,5 odstotne točke, kar kaže na zaupanje finančnih trgov v uspešnost preteklega dezinflacijskega procesa in vzdržno inflacijo tudi v prihodnje. Dodatno zaježitev inflacijskih pričakovanj v letu 2005 je omogočil tudi stabilen devizni tečaj, ki se že vse od vstopa v ERM II giblje okrog centralnega tečaja.

**Visoko rast cen nafte je
omejil prenos učinkov vstopa
Slovenije v Evropsko unijo
ter globalna konkurenca**

V primerjavi z omenjenimi dejavniki, ki so omogočili vzdržno gibanje inflacije, so bili v letu 2005 prisotni tudi nekateri prehodni učinki mikroekonomske narave. Ponovna rast cen nafte na svetovnem trgu je na eni strani povzročila dvig domačih cen energentov, katerih rast se je zvišala za okrog 4 odstotne točke na 12%, kar je prispevalo k inflaciji okrog 1,3 odstotne točke oziroma 0,4 odstotne točke več kakor v letu 2004. Na drugi strani so bili še vedno prisotni učinki vstopa v Evropski uniji in odprave carin ter učinki povečane svetovne konkurence, ki so več kakor nadomestili povišanje cen energentov. Učinki vstopa v Evropski uniji so omogočili, da se je tudi v letu 2005 v povprečju hrana pocenila za 0,8% ter avtomobili za 5,3%, medtem ko je globalna konkurenca s Kitajske znižala še cene obleke in obutve za 1,0%. Omenjene pocenitve so k povprečni inflaciji v letu 2005 prispevale skupaj okrog -0,5 odstotne točke oziroma 0,9 odstotne točke manj kakor v letu 2004.

² Medtem ko je bila gospodarska rast skladna s potencialno rastjo, je proizvodna vrzel zaradi nižje rasti v predhodnih letih še vedno negativna.

Slika 4: Cene

Vir: Statistični urad RS, Banka Slovenije

Usklajeno delovanje Banke Slovenije in Vlade RS je tudi v letu 2005 omejevalo inflacijske pritiske. Vlada RS je z acikličnim prilagajanjem trošarin blažila prenos visokih cen nafte na svetovnem trgu v domače cene in s politiko nadzorovanih cen preprečevala avtomatičen prenos stroškov v oblikovanje cen. Kljub acikličnemu prilagajanju trošarin so se cene energentov v letu 2005 do decembra zvišale za 12,2% in so k 2,5-odstotni medletni inflaciji prispevale okrog 1,3 odstotne točke. Pri prilagajanju je bila Vlada RS namreč omejena z direktivo Evropske unije o minimalnih predpisanih trošarinah, katerih raven je dosegla že v prvi polovici leta. Medletna rast nadzorovanih cen (brez upoštevanja cen energentov) je decembra 2005 znašala 4,2% in pri tem so najbolj odstopale rasti cen stanovanjskega ogrevanja (9,1%), prispevka za cestnino (5,3%) in cen učbenikov (13,9%). Rast cen komunalnih storitev (brez stanovanjskega ogrevanja) je bila v letu 2005 podpovprečna oziroma v nekaterih primerih celo negativna.

Rast nadzorovanih cen visoka zaradi visoke rasti cen naftnih derivatov

1.4 Plačilna bilanca

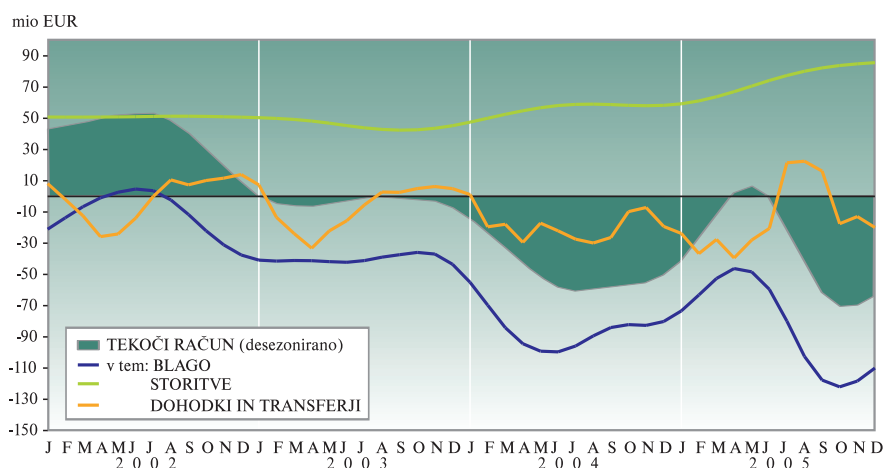
V letu 2005 je Slovenija že tretje leto zapored dosegla primanjkljaj v tekočih transakcijah plačilne bilance s tujino. Ta je znašal 301 mio EUR oziroma 1,1% BDP in je bil za slabo polovico nižji od primanjkljaja doseženega v letu 2004. Na primanjkljaj tekočih transakcij v letu 2005 so vplivala predvsem gibanja v blagovni menjavi s tujino, še posebno, ko se je v drugi polovici leta, ob nekoliko povečanem domačem trošenju in neugodnih cenovnih gibanjih, močnejše pospešila dinamika uvoza blaga. Pozitivno je na rezultate tekočih transakcij vplival rekordno visok presežek v menjavi storitev, povečanje presežka na računu transferjev in manjši neto odhodki od dela in kapitala.

Primanjkljaj v tekočih transakcijah v letu 2005 nižji kakor v predhodnem letu

Primanjkljaj v blagovni menjavi Slovenije s tujino je v letu 2005 znašal 1,4 mrd EUR oziroma 5,1% BDP in je bil nekoliko večji od doseženega v letu 2004. Izvoza blaga je bilo za 14,3 mrd EUR, kar je za 12% več kakor v letu 2004. Uvoz blaga, ki je rasel nekoliko počasneje od izvoza, je znašal 15,7 mrd EUR in je za 11,2% presegel uvoz iz leta 2004. Stopnja pokritja uvoza z izvozom pa se je povečala za dobre pol odstotne točke na 91%.

Primanjkljaj v blagovni menjavi je nekoliko večji

Slika 5: Tekoči račun plačilne bilance

Vir: Statistični urad RS, ocene ARC, Banka Slovenije

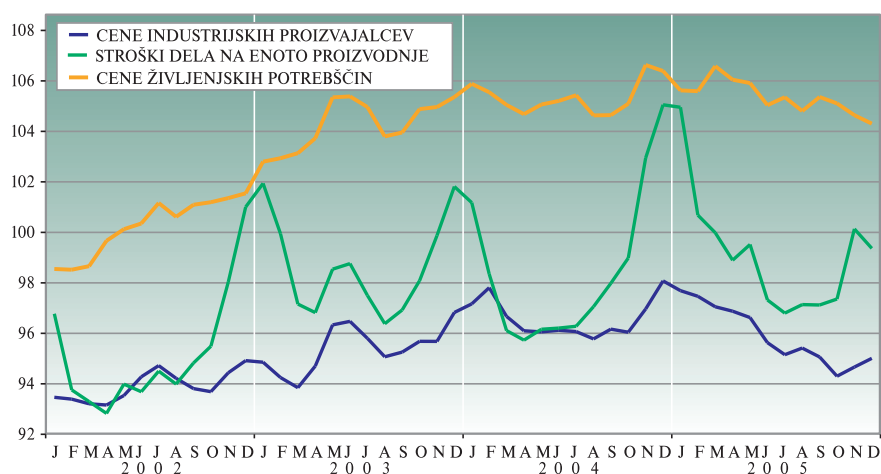
Količinska rast izvoza in uvoza blaga nižja kot kažejo indeksi vrednosti

Količinska rast izvoza in uvoza blaga je bila v letu 2005 nižja kakor kažejo indeksi izračunani iz vrednostnih podatkov izraženih v evrih. Vzrok za take razlike je v tem, da so se indeksi povprečnih vrednosti izvoza in uvoza (izvozno uvozne cene) blaga, izračunani iz podatkov v evrih, v letu 2005 povečali v primerjavi z letom 2004. Pri tem so izvozne cene rasle počasneje od uvoznih cen. Hitrejša rast uvoznih cen, v kateri prevladujejo proizvodi za vmesno porabo, je bila pod močnim vplivom rasti cen energentov (predvsem nafte) na svetovnih trgih in cen industrijskih kovin. Poleg same rasti teh cen v ameriških dolarjih je povečanje vrednosti dolarja nasproti evru za slabih 13% še dodatno prispevalo k hitrejši rasti evrskih uvoznih cen. V povprečju leta 2005 so se evrske cene nafte medletno povečale za 42%, cene industrijskih kovin pa za dobrih 17%.

Pogoji menjave so se poslabšali

V povprečju leta 2005 so se evrske izvozne cene medletno povečale za 4,2%, uvozne pa za 7,2%. Pogoji blagovne menjave (terms of trade), ki kažejo na razlike med izvoznimi in uvoznimi cenami, so se v letu 2005 v primerjavi z letom 2004 poslabšali za 2,6%. Poslabšanje pogojev menjave s tujino je prispevalo dobro tretjino celotnega primanjkljaja v blagovni menjavi oziroma slabih 0,5 mrd EUR ali 1,8% ocenjenega BDP.

Slika 6: Realni efektivni tečaj tolarja

Opomba: Indeksi s stalno bazo 1995 = 100.

Vir: Banka Slovenije

Realni in nominalni efektivni tečaj tolarja je v letu 2005 depreciriral. Na to so vplivala predvsem gibanja med različnimi valutami na zunanjih finančnih trgih. Realni efektivni tečaj tolarja, merjen prek razmerja med tujimi in domačimi cenami življenjskih stroškov, je depreciriral za 2%, nekoliko več pa – za 3,1% – merjeno s cenami proizvajalcev. Realni efektivni tečaj tolarja, merjen z relativnimi stroški dela na enoto proizvodnje, je v zadnjem četrtletju 2005 medletno depreciriral, a je zaradi visoke rasti plač v začetku leta v povprečju leta 2005 apreciriral za 0,9%.

Povpraševanje iz tujine je v lanskem letu ugodno vplivalo na rast izvoza in gospodarsko aktivnost. V lanskem letu se je realni prihodek od prodaje v industriji realno povečal za 4,8%. Pri tem se je povečal le realni dohodek od prodaje na tujih trgih za 9,1%, medtem ko se je na domačem trgu zmanjšal za 2,9%. Najbolj se je realno povečal prihodek v proizvodnji proizvodov za investicije in proizvodov blaga za široko porabo in najmanj v proizvodnji vmesnih proizvodov, kar vpliva tudi na dinamiko in strukturo izvoza blaga.

Slovenija je v letu 2005, hitreje kot v povprečju, povečevala izvoz proizvodov višje stopnje predelave. Izvoz proizvodov za široko potrošnjo se je medletno povečal za 16,5%, in to predvsem zaradi povečanega izvoza cestnih vozil za 36%. Izvoz proizvodov za investicije je bil za več kakor tretjino nižji in je znašal 9,3%, nekoliko več pa se je povečal izvoz proizvodov za vmesno porabo, in sicer za 9,5%. Pri uvozu je bil položaj obraten, saj se je najbolj povečal uvoz proizvodov za vmesno porabo, za 13,7%. Na tako povečanje so poleg potreb za povečano proizvodnjo in izvoz vplivali tudi cenovni dejavniki, zlasti rast cen surovin in energentov na svetovnih trgih. Uvoz proizvodov za investicije je v prvi polovici lanskega leta zaostajal za uvozom v enakem obdobju leta 2004. Od poletja naprej je uvoz teh proizvodov pospešeno naraščal. V letu 2005 je uvoz proizvodov za široko potrošnjo medletno povečal za 9,8%, uvoz proizvodov za investicije pa za 4,9%.

Zaradi nadpovprečne rasti izvoza in podpovprečne rasti uvoza v države članice Evropske unije se je v letu 2005 spremenila tudi regionalna sestava blagovne menjave Slovenije s tujino. Delež izvoza v države članice Evropske unije v celotnem izvozu se je v letu 2005 medletno povečal za dobro odstotno točko na 67,7%, pri uvozu pa zmanjšal za 1,5 odstotne točke na 80,9%. Pri izvozu se je najbolj povečal izvoz v države, kjer je velik delež izvoza povezan z avtomobilsko industrijo, na Portugalsko za celih 209% in v Francijo za 42%. Povečal se je tudi izvoz v Avstrijo za 20% in v Italijo za 8%. Od drugega polletja lani je hitreje naraščal tudi izvoz v Nemčijo, vendar pa je bil z 3,2-odstotno rastjo daleč pod povprečjem rasti izvoza v Evropsko unijo. Med novimi članicami Evropske unije se je nadpovprečno povečal le izvoz na Češko za 30% in na Slovaško za dobrih 22%. Visoka, nad 20-odstotna, pa je bila še rast izvoza v Španijo in na Švedsko. Med pomembnejšimi partnericami Slovenije je bil uvoz iz Italije nadpovprečen (12%), iz Nemčije na ravni povprečja (9,6%), manjši od povprečja iz Avstrije (4,1%), manjši kot v enakem obdobju 2004 pa le iz Francije, in sicer za 0,2%.

Z državami nekdanje Jugoslavije raste uvoz hitreje od izvoza. Izvoz v te države je medletno povečal za 10%, uvoz pa 28%. Najbolj se je lani povečala menjava s Srbijo in Črno goro (izvoz: 15%, uvoz: 65%) in Hrvaško (izvoz: 12%, uvoz: 18%). Medtem ko se je izvoz v Bosno in Hercegovino povečal le za 5,0% (uvoz za 36%), se je v Makedonijo celo zmanjšal za 4%, uvoz pa povečal za 12%. Podpovprečna je bila v letu 2005 tudi rast blagovne menjave s Rusijo (izvoz: 11,4%, uvoz: 5,5%).

Realni in nominalni efektivni tečaj tolarja je v letu 2005 depreciriral

Ugodno povpraševanje iz tujine

Večji izvoz proizvodov višje stopnje predelave, več uvoza proizvodov za vmesno porabo

Močna rast izvoza v države članice Evropske unije

Uvoz iz držav nekdanje Jugoslavije raste hitreje kot izvoz

Tabela 3: Regionalna razčlenitev blagovne menjave

v mio EUR	IZVOZ			UVOZ			SALDO		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Evropska unija (25)	7.551	8.505	9.688	9.255	11.647	12.722	-1.705	-3.142	-3.034
Avstrija	827	955	1.149	1.052	1.864	1.940	-225	-909	-791
Francija	638	822	1.169	1.229	1.166	1.164	-591	-344	5
Italija	1.478	1.664	1.803	2.240	2.673	2.997	-762	-1.009	-1.194
Nemčija	2.611	2.760	2.849	2.359	2.872	3.149	252	-112	-300
Nove članice EU	956	1.068	1.233	1.023	1.247	1.438	-67	-179	-205
Češka	205	245	317	308	345	378	-103	-101	-61
Madžarska	223	249	282	352	540	599	-129	-291	-317
Poljska	311	344	362	189	189	237	121	155	125
Slovaška	162	174	211	163	173	209	-1	1	2
EFTA	176	166	219	221	240	219	-45	-74	0
Neevropske članice OECD	586	633	561	761	596	548	-175	38	13
ZDA	410	400	294	294	166	145	116	234	149
Kanada	21	20	26	46	40	43	-25	-20	-17
Južna Koreja	19	13	15	82	73	70	-62	-60	-55
Države nekdanje Jugoslavije	1.967	2.251	2.476	613	805	1.027	1.354	1.446	1.449
BiH	471	491	515	78	152	206	393	339	309
Hrvaška	1.007	1.167	1.304	444	510	605	562	656	699
Srbija in Črna Gora	143	139	134	22	27	29	121	112	105
Makedonija	346	455	523	68	113	187	278	341	336
Države nekdanje SZ	498	604	686	374	384	389	124	220	297
Ruska federacija	348	420	468	311	316	334	36	104	134
Druge države	507	624	685	1.015	471	823	-508	153	-138
SKUPAJ	11.285	12.783	14.315	12.239	14.143	15.728	-954	-1.360	-1.413

Opomba: Izvoz f.o.b. in uvoz c.i.f.

Vir: Statistični urad RS; podatki za leto 2005 so prehodni

Primanjkljaj v blagovni menjavi s članicami EU25 se že nekaj let povečuje

Primanjkljaj v blagovni menjavi s državami članicami EU25 se je v letu 2004 povečal za 1,4 mrd EUR, lani pa zmanjšal za 0,1 mrd EUR na 3 mrd EUR ali 11% BDP. Sočasno smo v menjavi z državami nečlanicami Evropske unije dosegali presežek v blagovni menjavi; v letu 2004 za 1,8 mrd EUR in lani 1,6 mrd EUR oziroma nekaj manj kakor 6% ocenjenega BDP.

Menjava storitev je rasla hitreje od blagovne menjave

Menjava storitev s tujino je v letu 2005 rasla hitreje od blagovne menjave. Izvoz storitev je za slabe 4 odstotne točke prehiteval medletno rast izvoza blaga, uvoz pa le za 0,2 odstotni točki. Ob hitrejši dinamiki menjave storitev se je povečal tudi delež slednjih v izvozu blaga in storitev, v izvozu za 0,5 odstotne točke na 18,2%, kar je največ v zadnjih petih letih, pri uvozu pa za 0,3 odstotne točke na 16,8%, kar je enako doseženemu deležu v letu 2002. V letu 2005 je izvoz storitev v višini 3,2 mrd EUR medletno povečal za 15,9%, uvoz v višini 2,3 mrd EUR pa za 10,9%. Ob hitrejši rasti izvoza od uvoza storitev se je presežek medletno povečal za 212 mio EUR na rekordnih 898 mio EUR.

Največji presežek je bil dosežen v turizmu

K presežku storitev so v letu 2005 najbolj prispevali rezultati v turizmu. Prihodki od potovanj v višini 1,45 mrd EUR so medletno povečali za 10,3%, čeprav se je

število prihodov tujih turistov v Slovenijo povečalo le za 4%, število prenočitev tujih gostov pa le za dober odstotek. Visoki prihodki od potovanj, ob relativno majhnem povečanju števila tujih gostov, kažejo na spreminjanje potrošniških navad tujih gostov v Sloveniji. Izdatki za potovanja so lani rasli počasneje od prihodkov, znašali so 748 mio EUR in so bili le za 6,0% večji kakor v letu 2004. Presežek v menjavi potovanj, v višini 699 mio EUR, pa je bil celo večji od presežka v celotni menjavi storitev, doseženega v letu 2004.

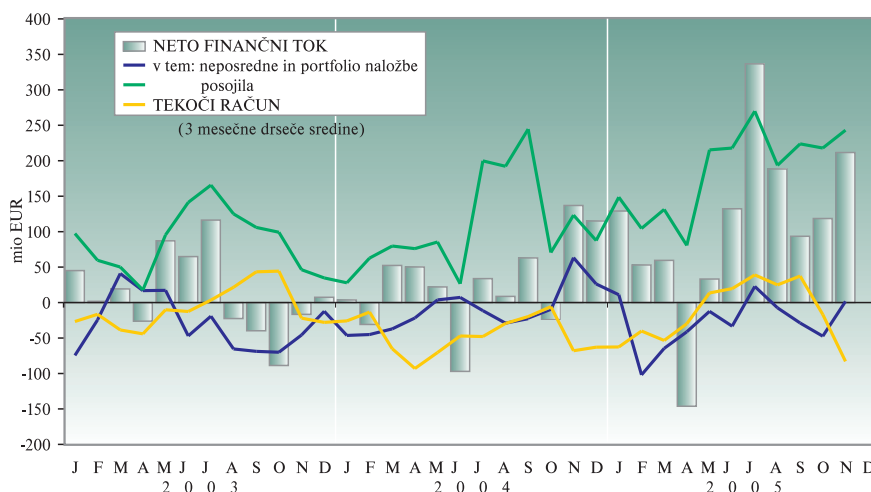
Ugodni rezultati so bili doseženi tudi pri storitvah transporta. Prihodki od transporta so medletno povečali za 14,1%, izdatki za transport pa za 8,1%, presežek se je povečal za dobro tretjino na 398 mio EUR. Druge storitve so bile tudi lani neto odlivne v višini 199 mio EUR, vendar za 45 mio EUR manj kakor v letu 2004. Najbolj so se na izvozni in uvozni strani povečevale druge poslovne storitve, med njimi še posebej izrazito izvoz storitev posredovanja v zunanjetrgovinski menjavi, ki so se medletno več kakor podvojile.

Ugodno gibanje salda tudi pri storitvah transporta

Neto dohodki plačilne bilance so bili v letu 2005 odlivni in so znašali 226 mio EUR. Neto pritoki dohodkov od dela se že več let zmanjšujejo, lani pa so se zmanjšali za 11 mio EUR na 162 mio EUR. Primanjkljaj dohodkov od kapitala pa se je glede na leto 2004 zmanjšal za 34 mio EUR na 388 mio EUR (pri tem so podatki za reinvestirane dobičke v Slovenijo le začasne ocene). Ob povečanju zunanjskega dolga za 4,2 mrd EUR so se plačila obresti v tujino povečala za 16%. Pri dohodkih od kapitala so se najbolj povečevali prihodki in odhodki od naložb v vrednostne papirje. Neto pritok iz teh naložb pa se je medletno povečal le za slabih 20 mio EUR na 142 mio EUR. Pri tem so na strani prihodkov dve tretjini predstavljali prihodki od obveznic in zadolžnic Banke Slovenije.

Neto dohodki plačilne bilance so bili odlivni

Slika 7: **Financiranje tekočega računa plačilne bilance**

Vir: Banka Slovenije

Prispevek tekočih transferjev k rezultatom tekočih transakcij plačilne bilance se je glede na leto 2004 več kakor podvojil. Neto transferji so znašali 61 mio EUR. Presežek izvira iz postavke drugih transferjev s tujino, saj so bili uradni transferji kljub močnejšemu črpanju sredstev iz Evropske unije proračuna avgusta in decembra lani v celem letu neto odlivni za 52 mio EUR.

Prispevek tekočih transferjev se je podvojil

Po dveh letih relativno nizkih neto finančnih pritokov so ti v letu 2005 ponovno dosegli 5,5% BDP, podobno kot v letu 2002. Zasebni sektor je imel neto pritoke v višini 2,2 mrd EUR, medtem ko je državni sektor, tako kot v preteklih štirih letih, zmanjševal zadolženost do tujine.

Ponovno nekoliko višji finančni pritoki

Rast obveznosti zasebnega sektorja do tujine

Bruto finančne transakcije zasebnega sektorja s tujino so v razmerju do BDP dosegle 26%, za 4 odstotne točke več kakor v letu 2004 in za 10 odstotnih točk več kakor v letu 2003. Povečanje izhaja predvsem iz rasti obveznosti zasebnega sektorja do tujine, ki je dosegla 50-odstotno povečanje, medtem ko so bile naložbe v tujino le nekoliko višje kakor v letu 2004.

Nadaljujejo se visoke portfeljske naložbe v tujino

Finančne naložbe zasebnega sektorja v tujino so v letu 2005 dosegle 2,65 mrd EUR, kar je za 3,0% več kakor v letu 2004. Nadaljevale so se visoke portfeljske naložbe v tujino in v letu 2005 so prvič po obsegu presegle druge vrste naložb. Hitro je naraščalo tudi financiranje tujine s posojili, medtem ko so komercialni krediti ohranili raven iz leta 2004.

Tabela 4: **Plačilna bilanca**

v mio EUR	2000	2001	2002	2003	2004	2005
A. TEKOČI RAČUN	-583	38	344	-81	-544	-301
- v % od BDP	-2,8	0,2	1,5	-0,3	-2,1	-1,1
1. Blago	-1.227	-684	-265	-543	-1.009	-1.034
2. Storitve	489	536	620	541	686	898
2.1. Transport	149	203	249	260	323	398
2.2. Potovanja	489	504	508	523	606	699
- v tem izvoz	1.045	1.105	1.143	1.186	1.312	1.448
2.3. Ostalo	-149	-171	-137	-242	-244	-199
3. Dohodki	29	43	-153	-173	-250	-226
3.1. Dohodki od dela	174	167	169	176	173	162
3.2. Dohodki od kapitala	-145	-124	-323	-349	-423	-388
4. Tekoči transferi	125	144	142	94	29	61
B. NETO FINANČNI PRITOKI	1.089	1.724	1.099	149	411	1.506
- v % od BDP	5,3	7,9	5,4	0,6	1,6	5,5
1. Zasebni sektor	727	1510	1445	162	628	2.186
1.1. Terjatve	-403	296	-1.552	-1.854	-2.570	-2.648
Kapitalski transferi	-	-	-237	-245	-247	-277
NN v tujini	-72	-161	-162	-418	-442	-453
Naložbe v VP	-24	-87	-144	-160	-483	-649
Komerencialni krediti ¹	-194	-249	-135	-116	-238	-225
Posojila	-72	19	-214	-214	-277	-377
Prebivalstvo	-13	797	-592	-606	-756	-600
1.2. Obveznosti	1.130	1.213	2.997	2.016	3.200	4.836
Kapitalski transferi	-	-	74	81	132	140
Tuje NN	149	412	1.700	300	662	427
Naložbe v VP	28	11	27	-13	263	327
Komerencialni krediti	-	-	94	58	207	237
Posojila	953	649	932	1.193	1.668	2.669
Vloge pri bankah	34	152	130	428	236	1.012
Drugo, neto	-62	-34	-28	-127	-96	-46
2. Država ²	307	114	-86	-82	-231	-372
3. Banka Slovenije	13	-10	-51	-24	108	94
4. Napaka	41	110	-193	93	-94	-402
C. DEVIZNE REZERVE (povečanje(-))	-506	-1.762	-1.443	-68	133	-1.205
1. BS	-206	-1.436	-1.840	-241	239	-283
2. Banke	-300	-326	397	173	-106	-922

Opombe: ¹ Pred letom 2002 so komercialni krediti prikazani v neto zneski (terjatve minus obveznosti).

² Odštete so transakcije domačih bank z državnimi obveznicami.

Vir: Banka Slovenije

Slovenske portfeljske naložbe so se po visoki 200-odstotni rasti v letu 2004 v letu 2005 nekoliko umirile. Spremenili so se tudi vzroki za njihovo rast. Medtem ko je visoko povečanje v letu 2004 izviralo iz sprememb v strukturi domačega finančnega trga, predvsem visokih pritokov denarja v vzajemne sklade, ki so jih ti delno usmerili v tujino, je povečanje v letu 2005 posledica sproščenih omejitev glede naložb vzajemnih skladov v tuje vrednostne papirje. To je sprožilo prestrukturiranje njihovih portfeljev. Skupne naložbe v tuje vrednostne papirje so v letu 2005 dosegle 649 mio EUR, kar je za tretjino več kakor v letu 2004. Poleg tega so banke naložile še 548 mio EUR v prvovrstne tuje vrednostne papirje, ki jih prištevamo k njihovim deviznim rezervam in niso vključene v zgoraj omenjene zneske in rasti portfeljskih naložb.

Rast portfeljskih naložb je bila 2005 močna, četudi dosti bolj umirjena kot predhodno leto

V letu 2005 se je nadaljevala zmerna rast neposrednih naložb v tujino. V primerjavi z letom 2004 so bile višje za 2,5. Naložbe so bile skoraj v celoti lastniške narave, le manjši del so predstavljale dolžniške terjatve in obveznosti med povezanimi podjetji. V zadnjih treh letih presegajo izhodne neposredne naložbe 400 mio EUR letno (v dveh letih pred tem le po 160 mio EUR) in k temu je močno prispevalo povečanje naložb v države nekdanje Jugoslavije. Njihov delež je bil posebno visok prav v letu 2005 – 82-odstoten.

Zmerna rast slovenskih neposrednih naložb v tujino

Slovenska podjetja so v letu 2005 v primerjavi z letom 2004 nekoliko znižala obseg komercialnega kreditiranja tujine, na 225 mio EUR. Ob naraščajočem izvozu blaga in storitev se je tako znižal pomen komercialnega kreditiranja pri financiranju izvoza. Ob koncu leta je stanje komercialnih kreditov, predvsem kratkoročnih, doseglo skoraj 3,5 mrd EUR s podobno geografsko strukturo kot v letu 2004. Kar polovico terjatev po komercialnih kreditih izkazuje Slovenija do držav Evropske unije, 29% do držav nekdanje Jugoslavije ter slabih 8% do drugih evropskih držav.

Obseg komercialnih kreditov v tujino podoben lanskoletnemu

Kapitalski transferji skoraj v celoti predstavljajo naknadno dogovorjene popuste za izvoženo blago. V primerjavi z letom 2004 so bili višji za 13%, vrednostno pa so dosegli 277 mio EUR. Hkrati se je povečal tudi obseg kreditiranja tujine s finančnimi posojili, ki je že drugo leto zapored doseglo 30-odstotno povečanje. Po obsegu in stopnjah rasti izstopajo v teh dveh letih posojila bančnega sektorja, ki so v letu 2005 dosegla 275 mio EUR. Podjetja so po dveh letih relativno nizkega financiranja tujine (po okoli 70 mio EUR na leto) v letu 2005 povečala obseg odobrenih posojil na 102 mio EUR.

Višji kapitalski transferji v tujino

Celoletni finančni pritoki v zasebni sektor so v zadnjih dveh letih dosegali več kakor 50-odstotno rast. Obseg finančnih pritokov je bil kar najbolj pod vplivom visokega zadolževanja bančnega sektorja v tujini. Pritok tujih posojil v podjetja se je po povečanju v letu 2004 za skoraj tretjino v letu 2005 znižal kar za 58%, na samo še 297 mio EUR. Največji del financiranja so podjetja pokrila pri domačih bankah, ki so z veliko in konkurenčno ponudbo predvsem deviznih posojil močno zmanjšala potrebe podjetij po zadolževanju v tujini. Banke so, ob skromni rasti domačih vlog, potrebne vire pridobile v tujini. V preteklih letih se je pritok tujih posojil v banke povečeval po visokih stopnjah: od 98% v letu 2003 in 46% v letu 2004 do 146% v letu 2005, ko je dosegel 2,37 mrd EUR. Dodatni vir za financiranje ponudbe posojil doma so banke dobile od vlog nerezidentov predvsem tujih bank. Te so se v letu 2005 povečale za dobro milijardo EUR.

Krepki finančni pritoki v zasebni sektor posledica zadolževanja bank v tujini

Tuje portfeljske naložbe v zasebni sektor so se prvič vidneje pojavile v letu 2004, ko so dosegle 263 mio EUR. V letu 2005 je bil njihov pritok še za četrtno višji. Tujci so močno povečali portfeljske naložbe v delnice podjetij, ki so s 125 mio EUR dosegla 264-odstotno medletno povečanje. Naložbe v slovenske obveznice, predvsem bančnega sektorja, so znašale 188 mio EUR. V primerjavi z zasebnim sektorjem je imel državni sektor zaradi zapadanja evroobveznic v višini 500 mio EUR v maju

Ponovno visok pritok tujih portfeljskih naložb

2005 neto finančne odlive iz naslova portfeljskih naložb. Zaradi reinvestiranja nerezidentov v obveznice Republike Slovenije in zakladne menice je bil neto odtok portfeljskih naložb iz državnega sektorja nižji, neto okrog 300 mio EUR.

Nekoliko manjše neposredne naložbe tujcev

Neposredne naložbe tujcev so v letu 2005 znašale 427 mio EUR, za 235 mio EUR manj kakor v letu pred tem. Dobro polovico naložb so predstavljale naložbe v lastniški kapital, drugo pa ocenjeni reinvestirani dobički. V primerjavi s preteklimi leti, ko je nekaj tujih naložb prispelo tudi v obliki zadolževanja pri tujih lastnikih, so se v letu 2005 ti tokovi na ravni celega leta sešteli v majhen neto odtok v višini 19 mio EUR.

Večji obseg komercialnih kreditov pri uvozu

Slovenska podjetja so za financiranje uvoza v letu 2005 najela nekoliko več komercialnih kreditov kakor v letu 2004, ko je ta oblika financiranja uvoza dosegla visoko, 257-odstotno povečanje. V letu 2005 so prejeti komercialni krediti na letni ravni prvič presegli dane kredite. Večino komercialnih kreditov prejemajo slovenski uvozniki od izvoznikov iz Evropske unije, hkrati pa je ta segment izkazal tudi najvišje povečanje v letu 2005. Skladno z rastjo uvoza se je povečala tudi vrednost naknadno dogovorjenih popustov za uvoženo blago od 132 mio EUR v letu 2004 na 140 mio EUR v letu 2005.

K povečanju dolga je prispevalo predvsem zadolževanje bančnega sektorja v tujini

Bruto zunanji dolg je ob koncu leta 2005 znašal 19,6 mrd EUR, kar predstavlja enoletno povečanje v višini 4,3 mrd EUR. K povečanju dolga je najbolj prispevalo zadolževanje bančnega sektorja v tujini, predvsem prek tujih posojil, in nekoliko manj prek povečanih vlog nerezidentov. Zunanji dolg bančnega sektorja se je v tem letu povečal za 3,6 mrd EUR, na 8,4 mrd EUR, njegov delež v strukturi zunanjega dolga se je povečal za nadaljnje 11,5 odstotne točke, na 43%. Dolg podjetij in DFO je dosegel 7,8 mrd EUR, povečal pa se je večinoma zaradi prejetih komercialnih kreditov in manj zaradi najetih tujih posojil. Državni sektor, ki od leta 2002 neto odplačuje svoj zunanji dolg, zadolžuje pa se na domačem finančnem trgu, je v tem času zmanjšal svoj delež v strukturi celotnega zunanjega dolga od 24% na 10,8%, v absolutnem znesku pa za 500 mio EUR, na 2,1 mrd EUR.

Tabela 5: Zunanji dolg in devizne rezerve Slovenije

Stanja ob koncu obdobja; v mio EUR	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Bruto zunanji dolg (BZD)	9.491	10.403	11.484	13.259	15.271	19.565
1. Dolgoročni dolg	5.895	7.349	8.206	9.556	11.509	14.471
v % BZD	62,1	70,6	71,5	72,1	75,4	74,0
- v tem: obvez. in zadolž.	1.748	1.934	1.935	2.074	2.098	2.068
posojila	3.983	5.117	5.887	6.889	8.582	10.896
2. Kratkoročni dolg	2.283	2.222	2.296	2.448	2.631	3.838
v % BZD	24,1	21,4	20,0	18,5	17,2	19,6
- v tem: komerc.kredit	1.834	1.690	1.693	1.663	1.860	2.302
vloge	401	396	383	558	550	887
3. Dolg do povezanih oseb	1.312	831	981	1.255	1.131	1.257
v % BZD	13,8	8,0	8,5	9,5	7,4	6,4
Kratkoročni BZD po zapadlosti¹	4.382	4.569	4.484	4.590	5.358	6.573
Neto zunanji dolg²	791	-422	-1.964	-496	859	2.429
Devizne rezerve	4.705	6.513	7.842	7.703	7.491	8.832
Devizne rezerve./BDP (v%)	22,9	29,7	33,4	31,0	28,6	32,4
Devizne rezerve./Uvoz (meseči)	4,6	6,1	7,1	6,7	5,6	6,0
Bruto zunanji dolg/BDP (v %)	46,1	47,7	48,8	53,3	58,4	71,5
Devizne rezerve./kratk.dolg po zapadl. v %	107,4	142,6	174,9	167,8	139,8	134,2

¹ Kratkoročni dolg po zapadlosti zajema vse nelastniške obveznosti do 'tujine, ki zapadejo v naslednjih 12 mesecih.

² BZD netiran z nelastniškimi terjatvami do tujine. Od leta 2002 so v zunanje terjatve vključene tudi terjatve Sklada RS za sukcesijo.

Vir: Banka Slovenije.

Bruto zunanje terjatve do tujine so v letu 2005 narasle manj kakor bruto zunanji dolg, za 2,7 mrđ EUR, na 17,1 mrđ EUR, kar je povzročilo povečanje neto zunanjega dolga za 1,6 mrđ EUR, na 2,4 mrđ EUR. Tudi k povečanju neto zunanjega dolga je največ prispeval sektor bank, ki je med sektorji edini povečal neto zadolženost do tujine, vsi drugi sektorji so jo namreč zmanjšali.

Bruto zunanje terjatve so rasle manj kakor bruto zunanji dolg

Celoletni finančni neto pritoki so močno presegli primanjkljaj na tekočem računu, kar je prispevalo k rasti skupnih deviznih rezerv Slovenije za 1,34 mrđ EUR, na 8,83 mrđ EUR. Ob koncu leta so predstavljale 32,4% BDP in so zadostovale za 6 mesecev uvoza blaga in storitev; oba kazalnika sta ugodnejša kakor pred enim letom. Skupne devizne rezerve so za 34% presegale kratkoročni dolg po zapadlosti, kar je nekoliko manj kakor ob koncu leta 2004.

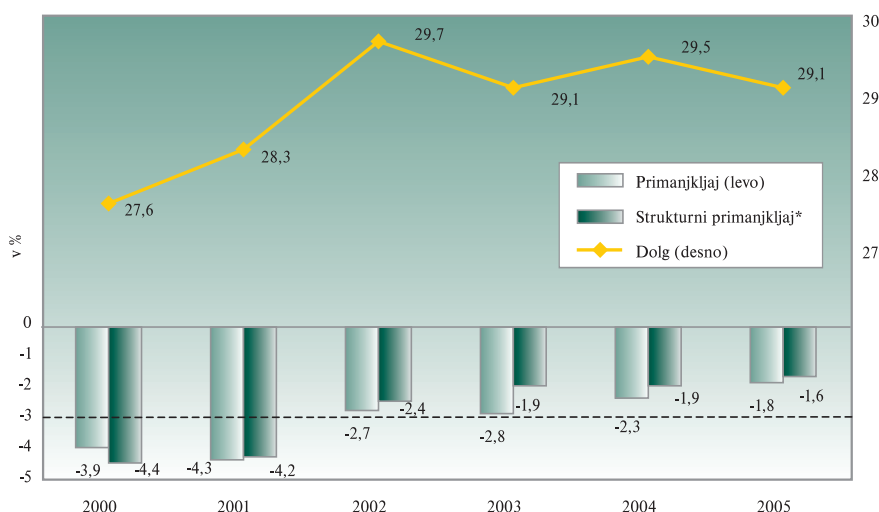
Krepka rast deviznih rezerv Slovenije

1.5 Javne finance

Slovenija je tudi v letu 2005 izpolnjevala oba fiskalna maastrichtska kriterija. Javnofinančni primanjkljaj je omejen na 3% BDP, javni dolg pa na 60% BDP, oboje po metodologiji Evropskega sistema računov iz leta 1995 (ESR 95). Iz Poročila o primanjkljaju in dolgu sektorja države iz marca 2006 izhaja, da je primanjkljaj sektorja države v letu 2005 po metodologiji ESR 95 znašal 1,8% BDP. Dolg sektorja države je ob koncu leta 2005 znašal 29,1% BDP in je bil tako nekoliko nižji kakor ob koncu predhodnega leta. Omenjena podatka sta osnova za preverjanje izpolnjevanja referenčnih vrednosti za primanjkljaj in dolg države.³

Tudi v letu 2005 je Slovenija po metodologiji ESR 95 izpolnjevala oba fiskalna maastrichtska kriterija

Slika 8: Primanjkljaj in dolg sektorja države po ESR 95

* Ciklična komponenta temelji na izračunih Banke Slovenije na podlagi podatkov do oktobra 2005. Glej Poročilo o denarni politiki, Banka Slovenije, november 2005.

Vir: Banka Slovenije, Statistični urad RS

Javnofinančni primanjkljaj, računat po nacionalni metodologiji in ki zajema štiri blagajne javnih financ – državni proračun, občinske proračune, blagajni Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije ter Zavoda za zdravstveno

Javnofinančni primanjkljaj je po nacionalni metodologiji znašal 1,1% BDP

³ Za pripravo Poročila o primanjkljaju in dolgu države je predpisana metodologija Evropskega sistema računov iz leta 1995, ki zagotavlja, da države sledijo enakim standardom oziroma enaki opredelitvi kategorij, klasifikacij in enakim računovodskim pravilom. Metodologija ESR 95 natančno določa kriterije za razvrščanje enot v institucionalne sektorje in za prikaz posameznih transakcij. Pomemben metodološki element je tudi trenutek knjiženja transakcije, kjer velja t. i. obračunsko načelo, ki pomeni knjiženje glede na čas nastanka terjatev oziroma obveznosti.

zavarovanje Slovenije⁴ – je v letu 2005 znašal 72 mrd SIT oziroma 1,1% BDP, medtem ko je v letu 2004 znašal 1,4% BDP.⁵ Državni proračun je izkazoval primanjkljaj, saldo Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pa je bil po znatnem transferju v višini 3,86% BDP iz državnega proračuna izravnal. Občinski proračuni in Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije so poslovali s presežkom.

**Rebalans proračuna RS
za 2005 je znižal
načrtovani primanjkljaj**

Državni zbor je junija sprejel rebalans proračuna RS za leto 2005, s katerim so bili za leto 2005 načrtovani višji prihodki in odhodki glede na prej veljavni proračun, medtem ko se je načrtovani primanjkljaj znižal za 20 mrd SIT oziroma za 0,3% BDP. Po predhodnih podatkih je bil v letu 2005 realiziran primanjkljaj RS v z rebalansom načrtovani višini.

**Ekonomska gibanja
so pozitivno vplivala
na javne finance**

Izboljšava javnofinančnega položaja Slovenije je bila v lanskem letu predvsem posledica ugodnih makroekonomskih gibanj, med drugim rasti zaposlenosti in relativno visoke potrošnje gospodinjstev. Strukturni primanjkljaj javnih financ je tako najverjetneje ostal bolj ali manj nespremenjen.

**Hitra rast prihodkov
od davka od dohodka
pravnih oseb in DDV**

Javnofinančni prihodki so v letu 2005 znašali 2.870 mrd SIT ali približno 43,8% BDP, kar je realno za 4,4% več kakor predhodno leto. Najhitreje so rasli prihodki od davka od dohodka pravnih oseb in davka na dodano vrednost. Prvi so se v letu 2005 realno povečali za 12%, slednji pa za 10%. Počasneje od povprečja so rasli prihodki iz dohodnine, ki so se realno povišali za okoli 0,7%. Najmočnejše medletno znižanje so dosegli pri prihodkih od davka na mednarodno trgovino, ki so se realno znižali za 53%. Znižanje davčne obremenitve z dohodnino in povečanje na dobiček sta vplivala na prerazporeditev davčnih virov.

**Trošarine na naftne derivate
dosegle dovoljen minimum**

Trošarine na naftne derivate so bile julija 2005 znižane na najnižjo raven, ki jo določa zakonodaja EU. Obenem je bil ta izpad prihodkov nadomeščen s povišanimi trošarinami na tobačne izdelke, saj je Slovenija morala slednje prilagoditi evropskim direktivam. Prihodki iz trošarin so se tako v letu 2005 povečali za 5,8% in so znašali 230 mrd SIT.

**Med odhodki so najhitreje
rasli izdatki za nekatere
vrste tekočih transferov**

Javnofinančni odhodki so v letu 2005 dosegli 2.942 mrd SIT oziroma 44,9% BDP, realno za 3,7% več kakor v letu 2004, in so tako zaostajali za rastjo prihodkov. Najhitreje so rasli tekoči transferji, ki so v letu 2005 znašali 1.342 mrd SIT. Znotraj te skupine so najhitreje rasli izdatki za subvencije ter transferji nezaposlenim. Počasneje od načrtovanega so rasli odhodki za investicije ter blago in storitve. Investicijski izdatki, ki vsebujejo tudi transferje, so v letu 2005 dosegli 248 mrd SIT oziroma povečanje za 1,9% glede na predhodno leto.

**Izdatki za pokojnine so bili v
letu 2005 realno višji kakor
predhodno leto**

Izdatki za pokojnine so v letu 2005 rasli hitreje kakor predhodno leto. Realno so se povečali za 2,8% in so znašali 714 mrd SIT. Rast je posledica usklajevanja pokojnin iz novele Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in povečanja števila upokojencev. Pokojnine so se v letu 2005 uskladile trikrat – februarja, marca in novembra. Z novelo Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju se je povečal letni dodatek za upokojence, kar je pomenilo za 3,5 mrd SIT večje odhodke. Število upokojencev se je v letu 2005 povečalo za 1,4% in pri tem je najhitreje raslo število državnih pokojnin. Število starostnih upokojencev, ki že od leta 2000 naprej izkazuje letni prirast najmanj 2%, pa se je povečalo za 2,2%.

⁴ Pri obeh blagajnah se upošteva le obvezni del zavarovanja.

⁵ Konsolidirana bilanca javnega financiranja, ki vsebuje državni proračun, Zavod za pokojninsko in invalidno zavarovanje Slovenije (ZPIZ), Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS), in občine je pripravljena po načelu denarnega toka, skladno z metodologijo Mednarodnega denarnega sklada. Zaradi metodoloških razlik (predvsem sektorizacija in načelo denarnega toka) se ti podatki razlikujejo od zahtevanih za preverjanje izpolnjevanja fiskalnega kriterija primanjkljaja sektorja država, ki jih prikazujemo ob koncu tega poglavja.

Odhodki za plače v javnem sektorju so bili realno za 1,8% višji kakor v predhodnem letu in so znašali 614 mrđ SIT. Tako gibanje je posledica rasti zaposlenosti v javnem sektorju in rasti povprečne bruto plače v javnem sektorju. Zaposlenost v javnem sektorju se je leta 2005 povečala za 1,6 %, merjeno po metodologiji nacionalnih računov. Povprečna bruto plača pa se je v lanskem letu v tem sektorju povišala za 0,8%.

Zaposlenost v javnem sektorju se je nekoliko povečala

Na računu finančnih terjatev in naložb je bil v letu 2005 izkazan presežek v višini 6 mrđ SIT. Prejeta vračila danih posojil in prodaje kapitalskih deležev so skupaj znašali 16 mrđ SIT, dana posojila in povečanja kapitalskih deležev pa 10 mrđ SIT.

Presežek računa finančnih terjatev in naložb

Dolg Republike Slovenije je ob koncu 2005 znašal 1,67 mrđ SIT oziroma 25,5% BDP. Približno tri četrtine dolga je bilo do domačih sektorjev, preostalo pa do tujine. Pretežni del dolga se nanaša na vrednostne papirje države in je večinoma dolgoročne narave. Za predčasno izplačilo dolga RS je vlada v letu 2005 porabila preostanek kupnine od prodaje kapitalskega deleža NLB v višini 83 mrđ SIT oziroma 1,2% BDP. Dolg z jamstvom RS je znašal 652 mrđ SIT oziroma okrog 9,9% BDP.

Dolg RS je v letu 2005 znašal 25,5% BDP

Temeljna strateška usmeritev pri upravljanju javnega dolga je bila tudi v letu 2005 zadolževanje na domačem trgu. Tako je notranji dolg ob koncu decembra predstavljal že tri četrtine celotnega dolga. Račun financiranja vseh štirih javnofinančnih blagajn izkazuje v letu 2005 3 mrđ SIT neto razdolževanja. Država se je doma neto zadolžila v višini 126 mrđ SIT, dolg do tujine pa se je zmanjšal za 129 mrđ SIT. Vlada je v letu 2005 nadaljevala z izdajami tri-, pet- in enajstletnih obveznic z nominalno fiksno obrestno mero.

Še naprej upada delež zunanjega dolga in raste delež notranjega

Ministrstvo za finance je ob koncu leta 2005 v soglasju z Banko Slovenije izdalo sklep o prenehanju izdaj enomesečnih zakladnih menic in je tako zadnjo serijo izdalo 1. decembra lani. Likvidnost se je namreč povečala z uvedbo skupnih uradnih vzdrževalcev likvidnosti ter s pridružitvijo dolgoročnih državnih vrednostnih papirjev.

MF je prenehalo izdajati enomesečne zakladne menice

Tabela 6: **Konsolidirana bilanca in dolg države**

	2004			2005			
	v mrđ SIT	(% BDP)	deleži	v mrđ SIT	(% BDP)	deleži	letna rast
<i>Konsolidirana bilanca*</i>							
Prihodki	2.683	42,9	100,0	2.870	43,2	100,0	7,0
Davki	2.447	39,1	91,2	2.608	39,2	90,9	6,6
- na blago in st.	857	13,7	31,9	938	14,1	32,7	9,5
- prispevki	899	14,4	33,5	956	14,4	33,3	6,3
- dohodek, dob.	507	8,1	18,9	537	8,1	18,7	6,0
Prejeta sredstva iz EU	44	0,7	1,6	72	1,1	2,5	65,3
Ostali	192	3,1	7,2	189	2,8	6,6	-1,5
Odhodki	2.768	44,3	100,0	2.942	44,2	100,0	6,3
Tekoči odhodki	1.234	19,7	44,6	1.283	19,3	43,6	4,0
Tekoči transferi	1.250	20,0	45,1	1.342	20,2	45,6	7,3
Invest. odh., tr.	244	3,9	8,8	248	3,7	8,4	1,9
Plačila v proračun EU	41	0,7	1,5	68	1,0	2,3	68,4
Saldo	-85	-1,4		-72	-1,1		
Dolg RS **	1.600	25,6		1.674	25,5		
Dolg širše države (ESR 95)	1.845	29,5		1.903	29,1		

* Podatki v tabeli so na podlagi nacionalne metodologije, razen dolg širše države, ki je po ESR 95.

** Dolg RS je dolg izključno centralne države.

Vir: Ministrstvo za finance

2 DENARNA POLITIKA

2.1 Način vodenja denarne politike

Temeljni cilj Banke Slovenije je stabilnost cen. Banka Slovenije je v letu 2005 vodila denarno politiko v skladu z Zakonom o Banki Slovenije, Usmeritvami denarne politike Banke Slovenije (sprejeti novembra 2001) ter Programom vstopa v ERM II in prevzema evra. Slednjega sta Banka Slovenije in Vlada RS sprejeli novembra 2003 ter se v njem skupno zavzeli za vstop v ERM II do konca leta 2004 in za ustvarjanje pogojev, ki bodo omogočali uvedbo evra v začetku leta 2007.

Po vstopu v ERM II, 28. junija 2004, je denarna politika Banke Slovenije podrejena vzdrževanju stabilnega nominalnega deviznega tečaja evra. Zato so ključne obrestne mere Banke Slovenije odvisne od dejavnikov, ki niso neposredno pod nadzorom Banke Slovenije. Med njimi sta zlasti pomembni raven obrestnih mer v evroobmočju, ki se oblikujejo na podlagi vodenja denarne politike ECB, in premija tveganja, ki jo oblikujejo pogledi domačih in tujih investorjev na deželno in valutno tveganje.

Banka Slovenije je tudi v letu 2005 vzdrževala stabilnost nominalnega deviznega tečaja tolarja do evra. Vse od vstopa v ERM II so bila odstopanja tržnega tečaja evra od centralnega tečaja, ki znaša 239,640 SIT za 1 evro, zanemarljiva. V letu 2005 so bila tako odstopanja od centralnega tečaja manjša od 0,1%.

Vodenje denarne politike temelji na instrumentih, povezanih z vzdrževanjem stabilnega tečaja, oskrbe z likvidnostjo, potrebami njenega umika in nadzorom nad ročno transformacijo kratkoročnih virov bank. Med najpomembnejšimi instrumenti sočasne prodaje in nakupi deviz, 60-dnevni tolarški blagajniški zapisi in likvidnostna lestvica.

V letu 2005 Banka Slovenije ni bistveno spreminjala svojih ključnih obrestnih mer. V okviru omejitev, ki jih prinaša bivanje v ERM II, je Banka Slovenije v letu 2005 ohranjala obrestne mere na najvišji ravni, ki je še skladna s stabilnostjo deviznega tečaja, in tako skušala preprečevati morebitne inflacijske pritiske, ki bi jih lahko sprožalo pretirano kreditiranje in zasebno trošenje.

Obrestna mera za 60-dnevne tolarške blagajniške zapise je znašala vse leto 2005 4,0%, obrestna mera za lombardno posojilo pa 5,0%. V začetku aprila je Banka Slovenije zvišala ceno začasnega odkupa deviz za 7 dni z 1,25% na 1,5%. Posledično se je na 3,5% dvignila obrestna mera refinanciranja pri Banki Slovenije, ki je izračunana kot vsota obrestne mere refinanciranja pri ECB ter cen začasnega odkupa deviz za 7 dni pri Banki Slovenije. Ker je v začetku decembra ECB dvignila svoje ključne obrestne mere za 25 bazičnih točk, se je obrestna mera refinanciranja pri Banki Slovenije še dodatno povečala in je tako ob koncu leta 2005 znašala 3,75%.

Zaradi načrtovane uvedbe evra je Banka Slovenije nadaljevala izvajanje nekaterih strukturnih prilagoditev pri instrumentih denarne politike, katerih namen je omogočiti lažji prehod na pogoje poslovanja v evrosistemu. Te prilagoditve se nanašajo na pogoje minimalne devizne likvidnosti v okviru likvidnostne lestvice, na obsegčasno odkupljenih deviz in na sistem obveznih rezerv.

Za povečanje prilagodljivosti bank pri poslovanju na trgih tujega denarja je Banka Slovenije v letu 2005 nadaljevala proces postopnega sproščanja minimalne predpisane likvidnosti, ki se je začel že v predhodnem letu, poleg tega pa je ponujala zamenjavo začasnih nakupov deviz z dokončnimi odkupi. V letu 2005 se je odstotek obveznega vpisa blagajniških zapisov v tujem denarju najprej znižal s 35% na 25%,

Stabilnost cen je temeljna usmeritev Banke Slovenije

Obrestna politika je po vstopu v ERM II podrejena vzdrževanju stabilnosti tečaja

Tudi v letu 2005 je Banka Slovenije vzdrževala stabilnost tečaja

Pomembni instrumenti sočasne prodaje in nakupi deviz, 60-dnevni tolarški blagajniški zapisi in likvidnostna lestvica

Ključne obrestne mere Banke Slovenije so ostale večinoma nespremenjene

Obrestna mera za 60-dnevne tolarške blagajniške zapise je ostala nespremenjena vse leto 2005

Približevanje uvedbe evra je vzbudilo strukturne prilagoditve ...

... in sicer zmanjšanje minimalne zahtevane devizne likvidnosti

julija 2005 pa je bil obvezen vpis blagajniških zapisov v tujem denarju dokončno odpravljen. Stanje blagajniških zapisov v tujem denarju se je zato zmanjšalo s 500,8 mrd SIT ob koncu leta 2004 na 323,9 mrd SIT ob koncu leta 2005. Banka Slovenije je tudi v letu 2005 bankam ponujala možnost dokončne prodaje deviz iz kumuliranih začasno prodanih deviz Banki Slovenije.

Spremembe pri stopnji obveznih rezerv

Banka Slovenije je nadaljevala tudi postopno prilagajanje instrumenta obveznih rezerv pravilom ECB. Marca 2005 je znižala stopnjo obveznih rezerv za tolarske obveznosti z ročnostjo do 90 dni s 4,5% na 2,0%, tako da zdaj znaša stopnja obveznih rezerv za vse obveznosti z ročnostjo do dveh let 2,0%, kar je v skladu z ureditvijo v evrosistemu. Banke in hranilnice so morale v znesku sproščene likvidnosti iz naslova znižane stopnje obveznih rezerv, to je 37 mrd SIT, vpisati dolgoročni depozit pri Banki Slovenije z rokom dospelja marca 2007.

2.2 Denar in krediti

Počasna rast primarnega denarja

Primarni denar se je od decembra 2004 do decembra 2005 povečal za 19,4 mrd SIT, oziroma za 6,5%. V povprečju leta je ostal približno na ravni iz leta 2004 in je znašal 289,7 mrd SIT. Zmanjšanje količine primarnega denarja v prvem četrtletju in dokaj močno povečanje v zadnjem četrtletju sta povezana s sezonskim gibanjem gospodarske aktivnosti. Med komponentami primarnega denarja so se povečali izdani bankovci in poravnalni računi bank, zmanjšali pa depoziti čez noč.

Tabela 7: Ponudba primarnega denarja

v mrd SIT	Stanje 31. decembra			Četrtletne spremembe v 2005				
	2003	2004	2005	I	II	III	IV	Skupaj
1. Neto tuja aktiva	1.644,7	1.582,8	1.671,3	16,1	42,4	24,2	5,9	88,5
2. Domače obveznosti v tujem denarju	-592,3	-563,8	-404,8	28,4	-15,6	90,6	55,6	159,0
- BZ v tujem denarju	-555,3	-500,8	-323,9	19,9	-31,8	115,8	72,9	176,8
- vloge proračuna v tujem denarju	-37,1	-63,0	-80,8	8,5	16,3	-25,3	-17,3	-17,8
3. Neto aktiva v tujem denarju(1+2)	1.052,4	1.019,1	1.266,5	44,4	26,8	114,8	61,5	247,4
4. Vezane vloge proračuna	-105,8	-125,1	-0,6	13,8	84,9	-2,0	27,8	124,5
5. Posojila bankam	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	-0,0	0,0
6. Tolarski BZ	-472,3	-423,3	-728,7	-72,4	-68,5	-107,4	-57,1	-305,4
7. Dolgoročni depozit	0,0	-156,7	-203,5	-42,3	-4,4	-0,1	0,0	-46,8
8. Drugo, neto preostala pasiva	-183,1	-173,2	-220,5	-14,2	-36,4	6,2	-2,9	-47,2
9. Neto tolarska aktiva (4 do 8)	-761,2	-721,6	-949,6	-72,7	-20,0	-103,2	-32,2	-228,0
10. Primarni denar (3+9)	291,2	297,5	316,9	-28,3	6,8	11,6	29,3	19,4
- izdani bankovci	186,0	195,4	214,2	-5,0	14,0	-1,6	11,5	18,9
- poravnalni računi bank	91,1	94,0	97,7	-18,6	-7,4	13,1	16,5	3,6
- depozit čez noč	8,2	4,8	1,5	-4,7	-0,1	0,0	1,5	-3,3
- druge vloge pri BS	5,9	3,3	3,5	0,0	0,3	0,1	-0,2	0,2

Opomba: Pripisane obresti niso vključene.
Vir: Banka Slovenije

Banka Slovenije je izdajala primarni denar prek neto tuje aktive

Neto aktiva v tujem denarju se je v letu 2005 povečala za 247,4 mrd SIT, neto tolarska aktiva pa se je zmanjšala za 228 mrd SIT. Stanje tolarskih BZ in dolgoročnega depozita se je povečalo za 305,4 mrd SIT oziroma za 46,8 mrd SIT, medtem ko se je stanje vezanih vlog proračuna zmanjšalo za 124,5 mrd SIT. Neto učinek posojil na primarni denar je bil nevtralen. Preostali tokovi so k zmanjšanju primarnega denarja prispevali 47,2 mrd SIT.

Rast širokih denarnih agregatov je bila v letu 2005 umirjena. Povprečna stopnja rasti denarnega agregata M2 je znašala 5,7%, denarnega agregata M3 pa 6,5%. Bistveno večja je bila rast denarnega agregata M1, katerega povprečna medletna stopnja rasti je znašala 21,4%, a se je med letom zmanjševala in je ob koncu leta znašala le še 13,0%. Hitra rast denarnega agregata M1 v začetku leta je predvsem posledica visokih prejemkov prebivalstva ob koncu leta 2004.

Nadaljevanje počasne rasti širokih denarnih agregatov in umirjanje rasti denarnega agregata M1

V strukturi rasti M3 so prevladovali tolarске vezane in vpogledne vloge pri bankah. K celotnemu prirastu M3 za 220 mrd SIT so vezane tolarске vloge pri bankah prispevale 142 mrd SIT, vpogledne tolarске vloge pri bankah pa 117 mrd SIT. Zmanjšanje tolarских vezanih vlog države pri Banki Slovenije je predvsem posledica odplačil evroobveznic v tujino in predčasnega odplačila nekaterih državnih obveznic doma. Povečanje deviznih vlog je bilo približno dvakrat manjše od povečanja tolarских vezanih vlog. Delež deviznih vlog v širokem denarju je ostal nekaj nad ravni 30%. Hitrejša rast tolarских vezanih deviznih vlog je predvsem posledica višjih tolarских od deviznih obrestnih mer v pogojih stabilnega deviznega tečaja. Postopno zniževanje tolarских obrestnih mer in planirana uvedba evra sta vplivali na to, da se je struktura tolarских vlog približevala vlogam krajših ročnosti. Delež dolgoročno vezanih tolarских vlog v denarnem agregatu M2 se je tako zmanjšal z 11,2% decembra 2004 na 9,0% decembra 2005, delež denarnega agregata M1 v denarnem agregatu M2 pa se je v istem obdobju povečal s 36,1% na 38,9%.

Hitrejša rast vezanih tolarских od deviznih vlog

Tabela 8: Ponudba M3: konsolidirana bilanca denarnega sistema

v mrd SIT	Stanje 31. decembra			Četrletne spremembe v 2005				
	2003	2004	2005	I	II	III	IV	Skupaj
1. Neto tuja aktiva	1.264,6	877,1	427,8	-132,3	-122,3	-57,0	-137,6	-449,3
2. Domača aktiva	3.123,3	3.741,4	4.544,0	234,7	116,2	185,0	266,6	802,5
Državni sektor: obveznice	494,5	600,9	641,0	75,0	-67,3	17,9	14,5	40,1
posojila	143,5	144,0	172,1	-6,9	20,3	-0,6	15,4	28,1
Podjetja: vrednostni papirji	152,9	166,4	207,0	-12,8	21,0	-1,0	33,3	40,6
posojila	1.688,6	2.050,3	2.544,0	143,9	84,6	112,1	153,1	493,7
Gospodinjstva: posojila	643,8	779,8	979,8	35,5	57,6	56,7	50,3	200,1
3. Drugo, neto ostala pasiva	-607,8	-579,9	-713,5	-46,7	-57,4	-3,4	-26,2	-133,6
4. M3 (1 do 3)	3.780,1	4.038,7	4.258,4	55,7	-63,4	124,6	102,8	219,7
- devizne vloge pri bankah in BS	1.064,4	1.217,4	1.294,8	16,2	5,1	38,1	18,0	77,5
- vrednostni papirji v tuji valuti	3,7	2,1	2,6	-1,8	1,7	-0,7	1,3	0,6
5. M2	2.711,9	2.819,2	2.960,9	41,2	-70,2	87,1	83,5	141,7
- vezane vloge pri bankah	1.591,2	1.471,7	1.614,0	70,1	-53,0	89,4	35,7	142,3
- vezane vloge pri BS	105,8	125,1	0,6	-13,8	-84,9	2,0	-27,8	-124,5
- tolarски vrednostni papirji	217,7	203,6	195,2	-8,5	5,4	2,1	-7,3	-8,4
6. M1	797,2	1.018,9	1.151,2	-6,6	62,3	-6,3	82,9	132,3
- vpogledne vloge pri bankah	627,0	838,1	954,8	-3,0	52,2	-6,0	73,5	116,7
- vpogledne vloge pri BS	14,1	12,8	9,2	-1,8	-2,9	1,2	-0,2	-3,7
- gotovina v obtoku	156,0	167,9	187,2	-1,8	13,0	-1,5	9,6	19,3

Vir: Banka Slovenije

K oblikovanju denarnega agregata M3 v letu 2005 so prispevale izključno naložbe domačih bank, saj je bil prispevek tokov s tujino k rasti M3 negativen. Neto tuja aktiva (NTA), ki kaže prispevek plačilnobilansnih tokov s tujino k rasti denarnega agregata M3, se je tako zmanjšala za 449 mrd SIT. Ob ravnotežnih tekočih transakcijah plačilne bilance s tujino je zmanjševanje NTA v veliki meri posledica povečanih portfeljskih naložb v tujino in zadolževanja bank v tujini ter hkratnega deviznega kreditiranja domačih nebančnih sektorjev.

Negativen prispevek tokov s tujino k rasti širokega denarja

Naložbe bank so se v letu 2005 povečale za 803 mrd SIT, od tega v sektor podjetij za 534 mrd SIT, v sektor gospodinjstev za 200 mrd SIT in v državni sektor za 68 mrd SIT. Skupne naložbe bank so v letu 2005 za 29,8 % presegle prirast iz leta 2004,

Sektorsko se je povečalo zadolževanje podjetij in gospodinjstev

njihova medletna stopnja rasti pa se je povečala z 19,8% decembra 2004 na 21,5% decembra 2005. Gledano sektorsko se je bistveno povečalo zadolževanje podjetij in gospodinjstev, zmanjšalo pa zadolževanje države.

**Medletna rast domačih
naložb v podjetja je bila
24,1-odstotna**

Prirast domačih naložb v podjetja je v letu 2005 za 42,4% presegal tistega iz leta 2004, medletna stopnja rasti omenjenih naložb pa se je povečala z 20,4% decembra 2004 na 24,1% decembra 2005. Zadolževanje gospodinjstev je bilo močno in je za skoraj polovico preseglo tisto iz leta 2004. Krepitev zadolževanja podjetij in gospodinjstev je povezana z zniževanjem obrestnih mer pri bankah ter okrevanjem gospodarske aktivnosti in zasebne potrošnje. Dodatno je k povečanemu zadolževanju podjetij prispevalo nadomeščanje tujih z domačimi viri financiranja, pri gospodinjstvih pa sproščanje sredstev iz Nacionalne stanovanjske varčevalne sheme, poenostavitev postopkov najema posojil in povečana konkurenca na kreditnem trgu. Država se je v letu 2005 pri domačih bankah zadolžila za 68 mrd SIT, od tega je najela 28 mrd SIT posojil ter se z izdajo obveznic zadolžila za 40,1 mrd SIT.

**Prevladujoče zadolževanje
v tuji valuti**

V valutni strukturi zadolževanja so tudi v letu 2005 prevladovala posojila v tuji valuti. Njihov delež v prirastu posojil se je povečal z nekaj več kakor 60% v letu 2004 na skoraj 90% v letu 2005. Pri tem so se podjetja skoraj v celoti neto zadolževala v tuji valuti. Okrepilo se je tudi zadolževanje v tuji valuti gospodinjstev, ki je v celotnem letu znašalo že skoraj polovico povečanja zadolževanja gospodinjstev.

2.3 Obrestne mere in denarni trg

**Upočasnjena dinamika
zniževanja aktivnih in
pasivnih obrestnih mer**

Nadaljnemu zniževanju medletnih stopenj inflacije v letu 2005 so sledile tako tolarске posojilne kakor tudi depozitne nominalne obrestne mere bank. Dinamika zniževanja teh je bila v letu 2005 bistveno manjša kot v prejšnjih letih. Medtem ko se je medletno decembra zmanjšanje tolarških nominalnih depozitnih obrestnih mer v letu 2004 gibalo v razponu od 1,6 do 1,9 odstotnih točk, se je ta razpon v letu 2005 skrčil na do 0,6 odstotnih točk. Podobno se je medletno decembra ta razpon za tolarске nominalne posojilne obrestne mere skrčil z 1,3 do 2,8 odstotnih točk v letu 2004 na 0,1 do 0,5 odstotnih točk v letu 2005. Leto 2005 je zaznamovalo na strani tolarških vlog večje zmanjšanje nominalnih obrestnih mer daljših ročnosti ter na strani tolarških posojil večje zmanjšanje nominalnih obrestnih mer krajših ročnosti. Primerjava kratkoročnih aktivnih in pasivnih nominalnih obrestnih mer pokaže, da so se v letu 2005 nominalne obrestne mere na tolarška kratkoročna posojila znižale v večjem obsegu kakor nominalne obrestne mere na tolarске kratkoročne vloge. Nasprotno pa so se nominalne obrestne mere na tolarška dolgoročna posojila znižale za manj kakor nominalne obrestne mere na tolarске dolgoročne vloge.

**Konvergenca nominalnih
obrestnih mer tolarških
vlog z obrestnimi merami
deviznih vlog ter obrestnimi
merami tolarških vlog z
devizno klavzulo**

V letu 2005 so se znižale nominalne obrestne mere tolarških vlog, povišale pa obrestne mere vezanih deviznih vlog ter tolarških vlog z devizno klavzulo. Največje znižanje nominalnih dolgoročnih obrestnih mer tolarških vlog je bilo izvedeno septembra 2005, ko so obrestne mere vlog, vezanih nad 2 leti oziroma 5 let, prvič izraziteje padle pod obrestne mere kratkoročnih vlog ter na tej nižji ravni ostale vse do konca leta. Tako je bila decembra 2005 nominalna obrestna mera za tolarске vloge od 1 do 3 mesecev najvišja, in sicer 3,12-odstotna, nominalna obrestna mera za tolarске vloge nad 5 let pa najnižja, in sicer 2,97-odstotna. Med letom 2005 se je zniževala tudi nominalna obrestna mera tolarških vpoglednih vlog, ki se je zmanjšala z 0,46% decembra 2004 na 0,31% decembra 2005. Nasprotno pa se je donosnost deviznih bančnih vlog v letu 2005 zvišala, še posebno v drugi polovici leta 2005 in po povečanju obrestnih mer ECB decembra 2005. Ob koncu leta 2005 je največji razpon v obrestovanju tolarških in deviznih vlog v višini 1,76 odstotnih točk obstajal pri kratkoročnih vlogah do treh mesecev, najnižji razpon v višini 0,69 odstotnih točk pa pri dolgoročnih vlogah nad enim letom. V drugi polovici leta 2005, še posebno decembra, so naraščale tudi obrestne mere vezanih tolarških vlog z devizno klavzulo,

in sicer hitreje pri dolgoročnih vlogah. Decembra 2005 je bila najmanj donosna vloga z devizno klavzulo do 90 dni, katere obrestna mera je znašala 1,8% oziroma 0,44 odstotne točke nad primerljivo obrestno mero devizne vloge ter 1,32 odstotne točke pod primerljivo nominalno obrestno mero tolarske vloge; najvišja pa je bila obrestna mera za vloge z devizno klavzulo nad enim letom, ki je znašala 2,8% oziroma 0,44 odstotne točke nad primerljivo obrestno mero devizne vloge ter 0,25 odstotne točke pod primerljivo nominalno obrestno mero tolarske vloge.

V letu 2005 so se znižale nominalne obrestne mere tolarskih posojil, povišale pa obrestne mere tolarskih posojil z devizno klavzulo ter obrestne mere na novo odobrenih kratkoročnih in dolgoročnih deviznih posojilih nefinančnim družbam. Od aktivnih nominalnih obrestnih mer so se v letu 2005 najbolj znižale nominalne obrestne mere za potrošniška posojila, in sicer za 0,53 odstotnih točk na 7,36%, najmanj pa nominalne obrestne mere za stanovanjska posojila, in sicer le za 0,09 odstotnih točk na 6,59%. Od leta 2002 je vse bolj opazen trend konvergence nominalnih obrestnih mer kratkoročnih in dolgoročnih posojil gospodarstvu, ki sta tako decembra 2005 po medletnem znižanju za 0,38 oziroma 0,27 odstotnih točk znašali 7,62% oziroma 7,68%. Aktivne obrestne mere posojil gospodarstvu z devizno klavzulo pa so se v letu 2005 povišale, in sicer zaradi povečanja obrestnih mer ECB ob koncu leta 2005. Tako se je taka obrestna mera kratkoročnih oziroma dolgoročnih posojil gospodarstvu decembra 2005 medletno zvišala s 5,5% na 5,7% oziroma s 5,2% na 6,4%.

Konvergenca nominalnih obrestnih mer tolarskih posojil z obrestnimi merami tolarskih posojil z devizno klavzulo

Tabela 9: Pasivne in aktivne obrestne mere bank

	v %		v odstotnih točkah	
	dec.2004	dec.2005	dec.2004/dec.2003	dec.2005/dec.2004
Tolarske vloge z nominalno obrestno mero				
na vpogled	0,46	0,31	0,00	-0,15
nad 1 mesecem	3,23	3,12	-1,56	-0,11
nad 3 meseci	3,1	3,07	-1,67	-0,03
nad 6 meseci	3,16	3,11	-1,7	-0,05
nad 1 letom	3,37	3,05	-1,72	-0,32
Tolarske vloge z devizno klavzulo				
nad 1 mesecem	1,60	1,80	-2,6	0,2
nad 3 meseci	1,60	2,00	-2,8	0,4
nad 6 meseci	1,70	2,30	-2,8	0,6
nad 1 letom	2,30	2,80	-2,0	0,5
Devizne vloge				
na vpogled	0,38	0,36	-0,03	-0,02
do 90 dni	1,19	1,36	-0,03	0,17
od 91 dni do 1 leta	1,52	1,75	-0,05	0,23
nad 1 letom	1,98	2,36	0,13	0,38
Tolarska posojila z nominalno obrestno mero				
kratkoročna posojila gospodarstvu	8,00	7,62	-1,94	-0,38
dolgoročna posojila gospodarstvu	7,95	7,68	-2,75	-0,27
potrošniška posojila	7,89	7,36	-1,71	-0,53
stanovanjska posojila	6,68	6,59	-1,33	-0,09
Tolarska posojila z devizno klavzulo				
kratkoročna posojila gospodarstvu	5,50	5,70	-3,00	0,20
dolgoročna posojila gospodarstvu	5,20	6,40	-4,10	1,20
stanovanjska posojila	5,50	5,50	-2,60	0,00

Opomba: Močan upad obrestne mere tolarskih vlog in tolarskih posojil z devizno klavzulo v letu 2004 je posledica indeksacije tecaja EUR/SIT 28. junija 2004

Vir: Banka Slovenije

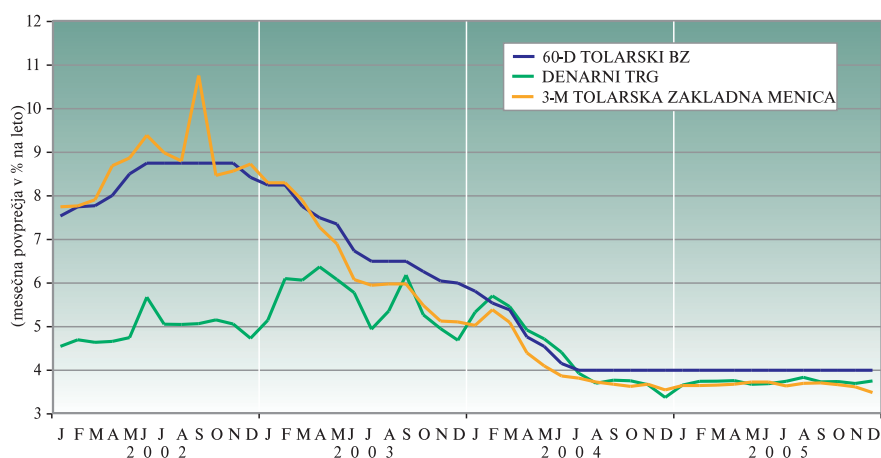
**Zmanjšanje razlik med
realiziranimi slovenskimi
obrestnimi merami in
obrestnimi merami
evroobmočja**

Kakor v evroobmočju tudi v Sloveniji realizirane obrestne mere potrošniških posojil presegajo realizirane obrestne mere posojil podjetjem in stanovanjskih posojil. Med letom 2005 so se realizirane tolarske obrestne mere vseh posojil zmanjševale, hkrati pa so se primerljive obrestne mere evroobmočja nekoliko povišale. Medtem ko so realizirane tolarske obrestne mere potrošniških posojil povsem konvergirale k primerljivim obrestnim meram v evroobmočju, pa ostajajo realizirane tolarske obrestne mere posojil podjetjem oziroma stanovanjskih posojil za 1,8 oziroma 1,94 odstotnih točk nad primerljivimi obrestnimi merami v evroobmočju. Pri tem velja omeniti, da realizirane obrestne mere ne vključujejo stroškov zavarovanja in drugih administrativnih stroškov, ki so sicer upoštevani v efektivnih obrestnih merah.

**Uvedba sekundarnega
trga državnih vrednostnih
papierjev za povečanje
likvidnosti državnih
vrednostnih papierjev**

Septembra 2005 je Ljubljanska Borza v sodelovanju z Ministrstvom za Finance vzpostavila poseben sekundarni trg državnih vrednostnih papierjev, kjer trgovanje poteka prek uradnih vzdrževalcev likvidnosti. Ta novost je povečala likvidnost zakladnih menic in državnih obveznic in s tem odpravila potrebo po izdaji enomesečnih zakladnih menic. Tako je 1. decembra Ministrstvo za finance izdalo zadnjo serijo enomesečnih zakladnih menic. Ob visokem povečanju obrestnih mer na dražbah vseh zakladnih menic v začetku leta 2005 in bistveno počasnejši dinamiki zniževanja obrestnih mer zakladnih menic med letom 2005 v primerjavi s prejšnjimi leti se je večina zakladnih menic v letu 2005 trgovala po višji obrestni meri kakor decembra 2004. Obrestne mere vseh zakladnih menic, razen enomesečnih, so upadle pod vrednost iz decembra 2004 šele na zadnjih avkcijah ob koncu leta 2005. Obrestna mera na medbančnem trgu je med letom 2005 precej nihala in decembra dosegla 3,76% oziroma za 0,38 odstotne točke višjo vrednost kakor decembra 2004.

Slika 9: Obrestne mere Banke Slovenije in denarnega trga

Vir: Banka Slovenije

**Banka Slovenije v
letu 2005 ni spreminjala
obrestnih mer**

Razen strukturne prilagoditve 8. aprila 2005, ko je Banka Slovenije povišala ceno začasnega odkupa deviz za 0,25 odstotne točke na 1,5%, so ostale v letu 2005 obrestne mere Banke Slovenije nespremenjene. Tako je med letom 2005 obrestna mera 60-dnevnih blagajniških zapisov znašala 4%. Tudi obrestna mera dolgoročnega depozita je ostala nespremenjena za 0,2 odstotne točke nad obrestno mero 60-dnevnih blagajniških zapisov. Cena lombardnega posojila je ostala pri 5%. Banka Slovenije je 1. decembra prvič po oktobru 2000 povišala obrestno mero refinanciranja ECB, in sicer za 0,25 odstotne točke na 2,25%. S tem se je hkrati povečala tudi obrestna mera refinanciranja pri Banki Slovenije s 3,5% na 3,75%.

Tabela 10: Obrestne mere Banke Slovenije in denarnega trga

	Lomard. posojilo	Tolarski blag. zapisi BS	Medbančni trg	Zakladne menice		
	1 dan	60 dni	do 30 dni	3 mes.	6 mes.	12 mes.
Januar	5,00	4,00	3,66	3,65	3,55	3,50
Februar	5,00	4,00	3,75	3,65	3,78	3,50
Marec	5,00	4,00	3,75	3,66	3,78	3,70
April	5,00	4,00	3,76	3,68	3,69	3,70
Maj	5,00	4,00	3,68	3,73	3,69	3,70
Junij	5,00	4,00	3,69	3,73	3,78	3,70
Julij	5,00	4,00	3,75	3,64	3,78	3,61
Avgust	5,00	4,00	3,84	3,70	3,75	3,61
September	5,00	4,00	3,73	3,71	3,75	3,58
Oktober	5,00	4,00	3,74	3,67	3,67	3,58
November	5,00	4,00	3,70	3,62	3,67	3,48
December	5,00	4,00	3,76	3,49	3,50	3,48

Opomba: Mesečna povprečja za leto 2005; v % na leto.
Vir: Banka Slovenije.

Tudi v letu 2005 je Slovenija izpolnjevala maastrichtski kriterij dolgoročne obrestne mere. Decembra je obrestna mera referenčne državne obveznice RS59 znašala 3,69%, kar je pod vrednostjo maastrichtskega kriterija 5,37%.

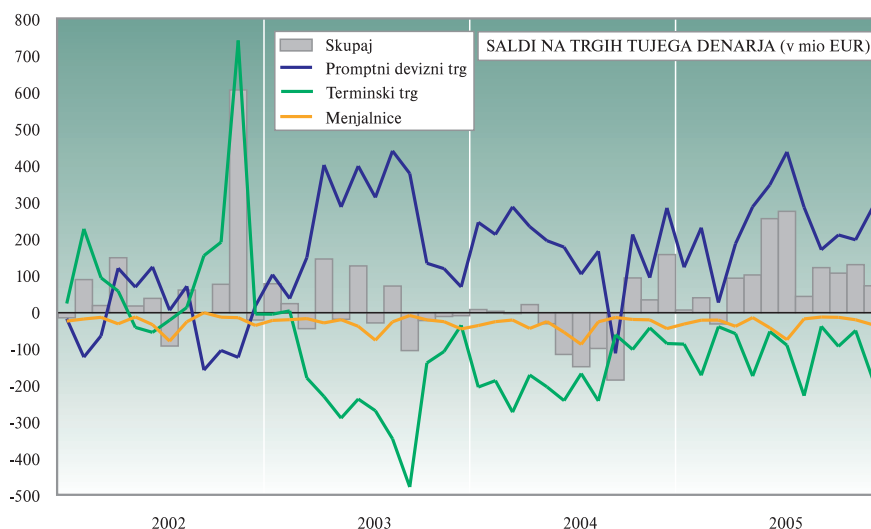
**Izpolnjevanje
maastrichtskega kriterija
dolgoročne obrestne mere**

2.4 Devizni trg in devizni tečaj

V letu 2005 je skupna ponudba deviz na trgih tujega denarja presegala povpraševanje za 1,23 mrd EUR oziroma 4,5% letnega BDP. V prvem četrtletju sta bila ponudba in povpraševanje po tujem denarju bolj ali manj izravnana, od aprila do decembra pa je ponudba tujega denarja v vseh mesecih presegala povpraševanje. Največja presežna ponudba je bila junija in julija, ko je znašala kar 534 mio EUR.

**Presežna ponudba na trgih
tujega denarja**

Slika 10: Tokovi tujega denarja

Vir: Banka Slovenije

**Presežna ponudba na
promptnem in presežno
povpraševanje na
terminskem deviznem trgu**

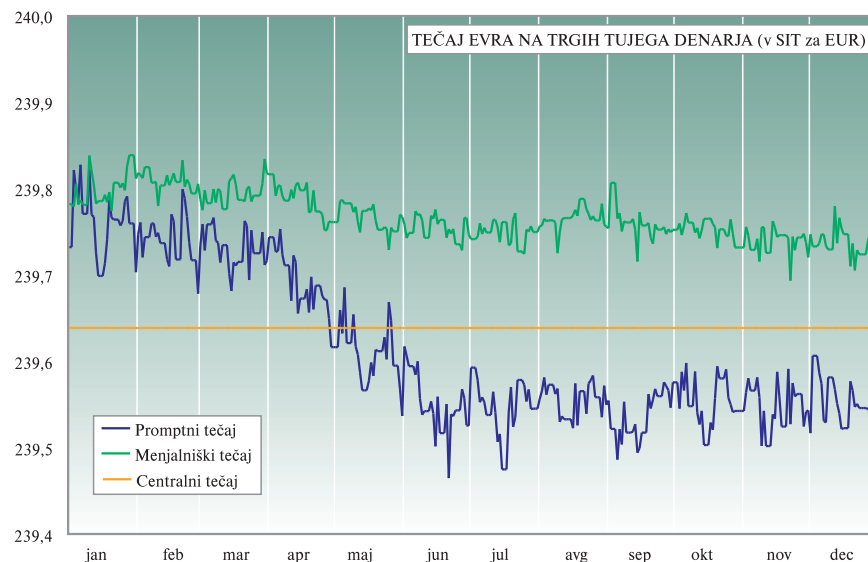
Na promptnem deviznem trgu je vse mesece ponudba deviz presegala povpraševanje. K neto ponudbi deviz v višini 2,81 mrd EUR so 80% prispevali nerezidenti, 11% fizične osebe in 9% podjetja. Na terminskem trgu so banke vseskozi neto prodajale devize, in sicer skupaj v celem letu za 1,25 mrd EUR. Pri tem so banke nerezidentom neto prodale za 1,32 mrd EUR deviz, od podjetij pa neto odkupile za 72 mio EUR deviz. V menjalnicah je povpraševanje po tuji gotovini preseglo ponudbo za 239 mio EUR.

**Odstopanja tržnih deviznih
tečajev od centralnega tečaja
so bila zanemarljiva**

Presežna ponudba na trgih tujega denarja se je odrazila v rahli apreciaciji tržnega deviznega tečaja evra, vendar so bila odstopanja tečaja od centralnega tečaja zanemarljiva. Največja odstopanja tečaja na promptnem deviznem trgu od centralnega tečaja niso presegla 0,1%. Tečaj tolarja na promptnem deviznem trgu je bil v prvem četrtletju stabilen in je bil v povprečju za 0,04% depreciiran glede na centralni tečaj. Pod vplivom presežne ponudbe na trgih tujega denarja je aprila in maja apreciral za 0,1%. Od junija naprej je bilo gibanje tečaja tolarja stabilno na aprecirani strani centralnega tečaja. V tem obdobju je znašalo povprečno odstopanje od centralnega tečaja 0,04%.

**Banka Slovenije je v
letu 2005 neto odkupila za
235,1 mrd SIT deviz**

Banka Slovenije je v letu 2005 neto odkupila za 235,1 mrd SIT deviz. Prek ponudb za zamenjavo začasnih nakupov deviz z dokončnimi odkupi je odkupila za 414,7 mrd SIT deviz. Stanje začasnega nakupa deviz se je zmanjšalo za 60,9 mrd SIT, stanje začasne prodaje deviz pa povečalo za 4,3 mrd SIT. Banka Slovenije je MF za potrebe plačilnega prometa s tujino neto prodala za 114,7 mrd SIT deviz. Relativno velik odkup deviz od bank je v glavnem posledica postopnega zmanjševanja in odprave obveznega vpisa BZ v tujem denarju, zato se je stanje omenjenega instrumenta zmanjšalo za 176,8 mrd SIT.

Slika 11: Tečaj evra na trgih tujega denarja

Vir: Banka Slovenije

2.5 Uporaba instrumentov denarne politike

2.5.1 Instrumenti politike deviznega tečaja

Z vstopom v ERM II 28. junija 2004 se je denarna politika zavezala vzdrževati stabilen devizni tečaj. Banka Slovenije je po tem datumu vzdrževala devizni tečaj tolarja proti evru v ozkem območju ob centralnem tečaju, ki je bil določen pri 239,640 tolarja za en evro.

Pogodba o sodelovanju Banke Slovenije s poslovnimi bankami pri posegih na trgih tujega denarja je osnovni instrument Banke Slovenije. Sodelujoče banke imajo neomejen dostop do tolarske oziroma devizne likvidnosti, ki jo pridobivajo na osnovi začasnih prodaj oziroma nakupov deviz. Začasne prodaje oziroma nakupi deviz omogočajo učinkovito upravljanje kratkoročne likvidnosti. Cena pridobivanja tolarske ali devizne likvidnosti oblikuje pogoje za vzdrževanje stabilnega tečaja.

Pogodba o sodelovanju Banke Slovenije s poslovnimi bankami prispeva k vzdrževanju stabilnega tečaja

Odstopanja tečaja od centralne paritete so bila zelo majhna, zato intervencije Banke Slovenije, z namenom vplivanja na tečaj, niso bile potrebne. Izvedla pa je nekaj dokončnih odkupov deviz, s katerimi je zmanjšala zatečeno stanje začasno odkupljenih deviz. Sodelujoče banke so imele vse leto možnost pri Banki Slovenije zamenjati devizno likvidnost v tolarsko in obratno na podlagi odprtih ponudb začasnega odkupa oziroma prodaje deviz za 7 dni. Banka Slovenije je v letu 2005 petkrat ponudila bankam, podpisnicam pogodbe o sodelovanju pri posegih na trgu tujega denarja, možnost količinsko omejene dokončne prodaje deviz v skupni višini 420 mrd SIT (realizirano 414,7 mrd SIT). Stanje začasno odkupljenih deviz se je zmanjšalo z 225,7 mrd SIT ob koncu leta 2004 na 164,8 mrd SIT ob koncu leta 2005, stanje začasno prodanih deviz pa se je v istem obdobju povečalo za 75 mrd SIT. V letu 2005 so take strukturne intervencije dosegle obseg 6,3% BDP.

Gibanja na trgu tujega denarja niso zahtevala tečajnih intervencij z namenom vplivanja na tečaj

2.5.2 Instrumenti denarne politike

Banka Slovenije izvaja denarno politiko v okolju presežnega strukturnega položaja denarnega trga, ki se je v letu 2005 še povečal zaradi monetizacije deviznih pritokov prek plačilne bilance. Pritoki so bili višji predvsem v drugi polovici leta, s tem pa tudi potreba po nevtralizaciji njihovih učinkov na razpoložljivo likvidnost bančnega sistema (sterilizacija).

Okolje presežnega strukturnega položaja denarnega trga

Banka Slovenije je za umikanje likvidnosti v letu 2005 uporabljala tolarske blagajniške zapise in dolgoročni depozit. 60-dnevne tolarske blagajniške zapise je v obliki odprte ponudbe uporabljala stalno, do julija pa je ob dospevanju 270-dnevnih tolarskih blagajniških zapisov te nadomeščala z občasnimi, količinsko omejenimi ponodbami dolgoročnega depozita z dospelostjo v začetku leta 2007. Obrestna mera dolgoročnega depozita je bila enaka obrestni meri 60-dnevnih tolarskih blagajniških zapisov, povečani za 20 bazičnih točk, se pravi 4,2%. Stanje instrumentov umikanja likvidnosti se je v letu 2005 povečalo za 305,4 mrd SIT na 728,7 mrd SIT (stanji 31. 12.). Ob koncu leta 2005 je delež 60-dnevnih blagajniških zapisov v vseh instrumentih umikanja likvidnosti znašal 72%, delež dolgoročnega depozita pa 28 %.

Umik likvidnosti za 305 mrd SIT

Tabela 11: Uporaba instrumentov denarne politike in politike deviznega tečaja

v mio SIT	Stanje	Povprečno stanje v trimesečju 2005				Stanje
	31. 12. 04	I.	II.	III.	IV.	31. 12. 05
Instrumenti denarne politike						
Tolarski blagajniški zapisi	266.588	292.119	319.803	419.541	505.192	525.184
Dolgoročni depozit	156.730	160.703	202.003	203.482	203.490	203.490
Depozit čez noč	4.800	483	672	759	2.117	1.500
Lombardno posojilo	0	0	22	14	0	0
Začasni odkup vrednostnih papirjev	0	2.408	846	336	272	0
Rezerve kreditnih institucij		108.368	72.163	74.039	75.935	
Obvezne		107.897	71.649	73.647	75.409	
Presežne		471	514	392	526	
Instrumenti politike deviznega tečaja						
Začasni odkup deviz za 7 dni	225.716	253.269	242.067	232.482	194.364	164.766
Začasna prodaja deviz za 7 dni	479	887	2.594	833	2.177	4.791
Memo:						
Blagajniški zapisi v tujem denarju	503.324	503.104	466.931	455.819	343.915	325.158
Prejete vezane vloge države *	124.725	109.436	73.192	21.702	22.403	0

* Vključno z enomesečno zakladno vlogo.
Brez učinkov vrednotenja in obresti; po transakcijskih tečajih; BZ v tujem denarju po nominalni vrednosti.

Vir: Banka Slovenije

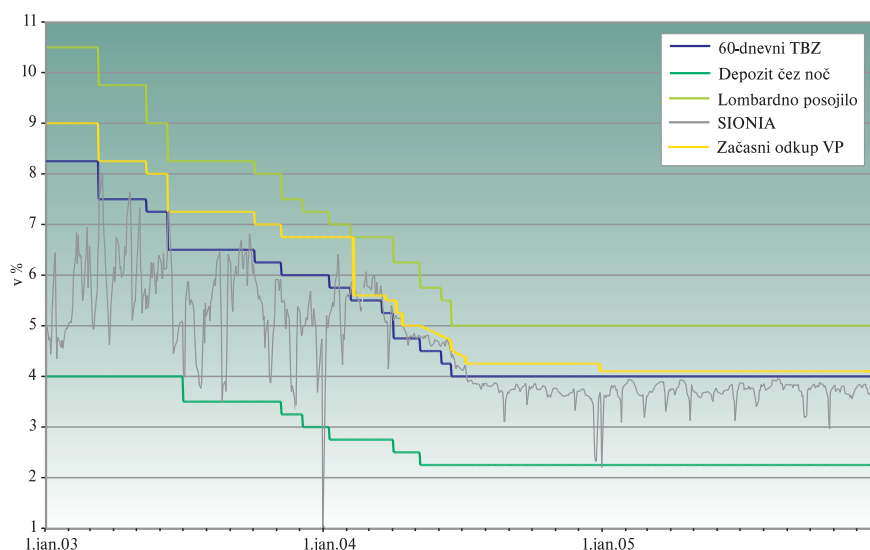
Tri dodatne ponudbe poleg sterilizacijskih instrumentov

Poleg uporabe sterilizacijskih instrumentov je Banka Slovenije bankam in hranilnicam dnevno omogočala črpanje še treh odprtih ponudb. Banke in hranilnice so lahko na lastno iniciativo deponirale denar v obliki depozita čez noč ali si izposodile denar čez noč prek lombardnega posojila. Obrestni meri, po kateri lahko banke in hranilnice pri Banki Slovenije deponirajo ali si pri Banki Slovenije izposodijo denar prek noči, predstavljata zgornjo in spodnjo mejo pasu, znotraj katerega se v normalnih razmerah giblje obrestna mera za denar čez noč na medbančnem denarnem trgu (SIONIA). Obrestni meri teh dveh ponudb sta najnižja oziroma najvišja obrestna mera Banke Slovenije. Poleg lombardnega posojila so imele banke možnost pridobiti likvidnost tudi prek odprte ponudbe začasnega odkupa vrednostnih papirjev za 7 dni z možnostjo, da Banka Slovenije omeji ponujeno količino, če razmere to zahtevajo. To ni bilo potrebno, saj je bila uporaba tega kanala likvidnosti zanemarljiva.

Določena je bila sprememba v efektivni stopnji obveznih rezerv v letu 2005

V okviru postopnega prilagajanja instrumenta obveznih rezerv ureditvi ECB je Banka Slovenije v začetku leta 2005 spremenila metodologijo obveznih rezerv. Znižala je stopnjo za toolarske obveznosti do 90 dni s 4,5% na 2%. Od obdobja izračuna, ki se je začel ob koncu februarja (22. 2 – 21. 3.), je tako stopnja obveznih rezerv za vse obveznosti z ročnostjo do dveh let znašala 2%, stopnja za obveznosti nad dve leti pa 0%. Presežno likvidnost iz naslova znižanja obveznih rezerv so morali obvezniki na začetku aprilskega obdobja izpolnjevanja obveznih rezerv (27. 3.–26. 4.) naložiti v dolgoročni depozit pri Banki Slovenije.

Slika 12: Cene instrumentov denarne politike

Vir: Banka Slovenije

Aktivnosti, ki jih Banka Slovenije opravlja za Ministrstvo za finance, lahko v posameznih obdobjih znatno vplivajo na likvidnost bančnega sistema. Vendar pa odpoklic vezane tolarske vloge Ministrstva za finance iz naslova kupnine NLB iz leta 2002 v višini 83 mrd SIT ni vplival na likvidnost bančnega sistema, saj je Ministrstvo za finance s to vlogo ob koncu maja financiralo nakup deviz pri Banki Slovenije za poplačilo evroobveznic. Pozitiven učinek na likvidnost pa je imelo prenehanje izdajanja enomesečnih zakladnih menic s strani Ministrstva za finance ob koncu novembra in s tem prenehanje vezave kupnine iz tega naslova pri Banki Slovenije v mesecu decembru v skupni višini 28 mrd SIT.

Prenemanje izdajanja enomesečnih zakladnih menic je imelo pozitiven učinek na likvidnost

2.5.3 Instrumenti bonitetne kontrole

Likvidnostna lestvica

Banka Slovenije je oktobra 2001 sprejela in pozneje dopolnjevala sklep o najmanjšem obsegu likvidnosti (v nadaljevanju sklep), ki jo mora banka zagotavljati, in tako poenotila spremljanje tolarske in devizne likvidnosti. Sklep določa dnevno poročanje bank o doseženih količnikih likvidnosti od 1. julija 2002 naprej. Tako je v bankah zagotovljeno dnevno spremljanje in tudi uravnavanje vseh postavk, ki vstopajo v izračunavanje količnikov likvidnosti. Količniki likvidnosti se računajo kot razmerja med naložbami in obveznostmi po preostali zapadlosti, ločeno za tolarski in devizni del v prvem razredu (preostala zapadlost od 0 do 30 dni) in v drugem razredu (preostala zapadlost od 0 do 180 dni) ter so določeni v višini 1,0. Pri tem se upoštevajo postavke iz bilančnega dela in postavke iz zunajbilančnega dela bilance banke.

Dnevno spremljanje tolarske in devizne likvidnosti bank

Sklep predpisuje tudi doseganje minimalnega obsega deviznih likvidnih naložb in obveznega vpisa blagajniških zapisov Banke Slovenije v tujem denarju. V letu 2005 je obveznost izpolnjevanja minimalnega obsega likvidnih naložb v tujem denarju ostala nespremenjena v višini 70%, obveznost vpisa blagajniških zapisov Banke Slovenije v tujem denarju pa je bila v mesecu juliju odpravljena. Sprememba sklepa v mesecu juliju 2005 pomeni nadaljnji korak v procesu preoblikovanja sklepa. Tako se pri vseh bankah s 1. 1. 2006, glede na stabilnost vpoglednih sredstev gospodinjstev in gospodarstva, uvaja ponderiranje pasive.

Ukinjena obveznost vpisa BZ Banke Slovenije pri izpolnjevanju obveznosti minimalnega obsega likvidnih naložb v tujem denarju

Banke, ki so podpisale posebno pogodbo o sodelovanju morajo izpolniti le skupni količnik likvidnost

Banka Slovenije je bankam, ki so podpisale posebno pogodbo o sodelovanju pri posegih na trgu tujega denarja, omogočila, da izpolnjujejo le skupni količnik likvidnosti v prvem in drugem razredu. Banke, ki te pogodbe niso podpisale, morajo izpolnjevati tolarški in devizni količnik likvidnosti ločeno. K tej pogodbi do konca leta 2005 niso pristopile le tri banke oziroma podružnice tujih bank.

Povprečni količnik likvidnosti 1,12 v prvem in 1,09 v drugem razredu

Povprečni količnik likvidnosti vseh bank je ob koncu leta 2004 v prvem in drugem razredu znašal 1,10, ob koncu leta 2005 pa v prvem razredu 1,12 in v drugem 1,09.

Blagajniški zapisi v tujem denarju

Nespremenjene ponudbe blagajniških zapisov v tujem denarju

Banka Slovenije v letu 2005 ni spreminjala ponudbe blagajniških zapisov v tujem denarju. Banke so lahko vpisovale blagajniške zapise treh različnih ročnosti, 60, 90 in 120 dni, ter v dveh valutah, v evrih in ameriških dolarjih. Poglavitni vzrok povpraševanja po blagajniških zapisih v tujem denarju izhaja iz zahtev sklepa o najmanjšem obsegu likvidnosti, ki jo mora zagotavljati banka, ki regulira likvidnostno tveganje, povezano z obveznostmi bank v tujem denarju, in je opisan v nadaljevanju.

Zahteva Banke Slovenije po ustreznem zavarovanju pri posojilih

Banka Slovenije je pri vseh posojilnih instrumentih denarne politike in pri posojilu za čez dan od bank, ki si pri njej sposodijo denar, zahtevala ustrezno zavarovanje. Blagajniški zapisi v tujem denarju so bili v letu 2005 najpogostejše uporabljena oblika zavarovanja.

Posebno likvidnostno posojilo s sodelovanjem bank

Nadaljevanje obstoja pogodb o pripravljenosti za sodelovanje pri likvidnostnem posojilu

Banka Slovenije je v letu 2005 nadaljevala sklepanje pogodb z bankami o pripravljenosti za sodelovanje pri likvidnostnem posojilu s sodelovanjem bank, katerega namen je preprečiti sistemsko tveganje, povzročeno z nenadno nelikvidnostjo bank. Dogovor z veljavnostjo do januarja 2007 (deseti zapovrstjo) je z Banko Slovenije podpisalo šestnajst bank. Tudi v letu 2005, tako kot vseskozi, odkar posojilo obstaja, mehanizem sodelovanja bank podpisnic ni bil sprožen.

2.5.4 Nadzor nad izvajanjem instrumentov

Kontrola izvajanja instrumenta obveznih rezerv

Pri kontroli izvajanja instrumenta obveznih rezerv je bila eni banki izdana odločba zaradi neizpolnjevanja obveznih rezerv z ukrepom plačila nadomestila za neizpolnjene obvezne rezerve. V eni banki je bila opravljena tudi kontrola izvajanja sklepa o obveznih rezervah in sklepa o pošiljanju določenih podatkov bank in hranilnic. Ker niso bile ugotovljene nepravilnosti, je bil postopek končan s sklepom o ustavitvi postopka.

Nadzor nad menjalniškim poslovanjem

Pri menjalniškem poslovanju je Banka Slovenije v letu 2005 opravila 85 pregledov pogodbenih menjalnic in deset pregledov pogodbenih bank nad izvajanjem nadzora nad pogodbenimi menjalci. Zaradi ugotovljenih kršitev pri opravljanju menjalniških poslov je bil trem menjalcem izrečen ukrep pogojnega odvzema dovoljenja Banke Slovenije za opravljanje menjalniških poslov za dobo šest mesecev ter Republiškega deviznemu inšpektoratu predlog za uvedbo postopka o prekršku. V enem primeru so bile posredovane ugotovitve v nadaljnjo obravnavo Uradu Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja. Banka Slovenije je v letu 2005 izdala šest odločb o razveljavitvi in šest odločb o izdaji dovoljenja za opravljanje menjalniških poslov. Na dan 31. 12. 2005 je bilo evidentiranih 133 veljavnih odločb o izdaji dovoljenja za opravljanje menjalniških poslov.

3 BANČNI SEKTOR

3.1 Struktura bančnega sektorja

Ob koncu leta 2005 je v Sloveniji delovalo 19 bank (od tega 6 hčerinskih bank), 3 podružnice tujih bank in 3 hranilnice. Med letom se je število kreditnih institucij povečalo za eno banko, eno podružnico tuje banke in eno hranilnico. Delovati so začele BAWAG banka d.d., ki je bila vpisana v sodni register dne 28. 7. 2005, Zveza Bank reg. Zadruga z omejenim jamstvom, Podružnica Ljubljana, ki je bila vpisana v sodni register dne 21. 1. 2005 in Hranilnica Vipava d.d., (ki je pred preoblikovanjem delovala kot HKS Vipava p.o.). Ob koncu leta 2004 sta poleg hranilnic delovali še dve hranilno-kreditni službi, vendar sta obe prenehali delovati v letu 2005. Zadnja hranilno-kreditna služba se je dne 20. 9. 2005 preoblikovala v hranilnico, in sicer Hranilnico in posojilnico Vipava d.d. (skrajšano Hranilnica Vipava d.d.).

Spremembe v lastniški strukturi v letu 2005 niso bile velike. Poleg šestih hčerinskih bank in treh podružnic, ki so bile v večinski tuji lasti, je bilo pet bank v popolni domači lasti, osem bank pa v večinski domači lasti. Od osmih bank v večinski domači lasti sta imeli dve manj kakor 1% tujega kapitala. Delež kapitala v lasti tujcev, merjen po lastniškem kapitalu, se je po treh letih spet nekoliko zvišal, in sicer z 32,4% na 35,1% (od tega je znašal delež tujih oseb, ki imajo nad 50% v upravljanju, 19,6%). Razlog za zvišanje deleža tujih oseb je v ustanovitvi nove banke v Sloveniji (BAWAG banke d. d.) in povečanju deleža tujih oseb v Abanki Vipava d. d. Delež tujih oseb, merjen z bilančno vsoto, je 31. 12. 2005 znašal 1,6 odstotne točke več kakor delež tujih oseb, merjen z lastniškim kapitalom. V večinski državni lasti sta druga največja banka v Sloveniji, Nova Kreditna banka Maribor d.d. in dvanajsta največja banka v Sloveniji – Poštna banka Slovenije d.d. (merjeno po bilančni vsoti).

V Sloveniji je ob koncu 2005 delovalo 19 bank, 3 podružnice tujih bank in 3 hranilnice

Lastniška struktura se v letu 2005 ni bistveno spremenila

Tabela 12: Lastniška sestava bančnega sektorja (po lastniškem kapitalu)

	31. 12. 03	31. 12. 04	31. 12. 05
Tuje osebe (nad 50% v upravljanju)	16,6%	16,5%	19,6%
Tuje osebe (pod 50% v upravljanju)	15,8%	15,9%	15,5%
Država v ožjem smislu	19,4%	19,1%	18,1%
Ostale domače osebe	48,2%	48,6%	46,8%

Vir: Banka Slovenije

Tabela 13: Lastniška sestava bančnega sektorja (po bilančni vsoti)

	31. 12. 03	31. 12. 04	31. 12. 05
Tuje osebe (nad 50% v upravljanju)	18,7%	19,1%	21,2%
Tuje osebe (pod 50% v upravljanju)	17,3%	17,1%	17,4%
Država v ožjem smislu	23,8%	23,5%	22,6%
Ostale domače osebe	40,2%	40,4%	38,8%

Vir: Banka Slovenije

Razmerje med bilančno vsoto bank in hranilnic in BDP iz leta v leto narašča, čeprav je še vedno precej pod povprečjem v EU. Ob koncu leta je znašalo 94,5%.

V letu 2005 je Banka Slovenije izdala skupno 54 dovoljenj za različne vrste bančnih in drugih finančnih storitev, za kvalificirane deleže, združitve (pripojitve) in opravljanje funkcije člana uprave. Zavrnila je eno zahtevo za izdajo dovoljenja za

2005 je bilo izdanih 54 dovoljenj za bančne in finančne storitve

pridobitev kvalificiranega deleža in eno zahtevo za izdajo dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave banke.

Tabela 14: Povprečna bilančna vsota glede na BDP

v mio SIT	2002	2003	2004	2005 ¹
Povprečna bilančna vsota bank in hranilnic	4.217.835	4.841.493	5.367.482	6.288.341
BDP v tekočih cenah	5.314.494	5.747.168	6.191.161	6.651.500 ²
Povprečna bilančna vsota (v %BDP)	79,4	84,2	86,7	94,5

Opomba: ¹ Podatki so brez podružnice Nove Ljubljanske banke v Italiji.

² Ocena za leto 2005

Vir: Banka Slovenije

3.2 Izkaz poslovnega izida

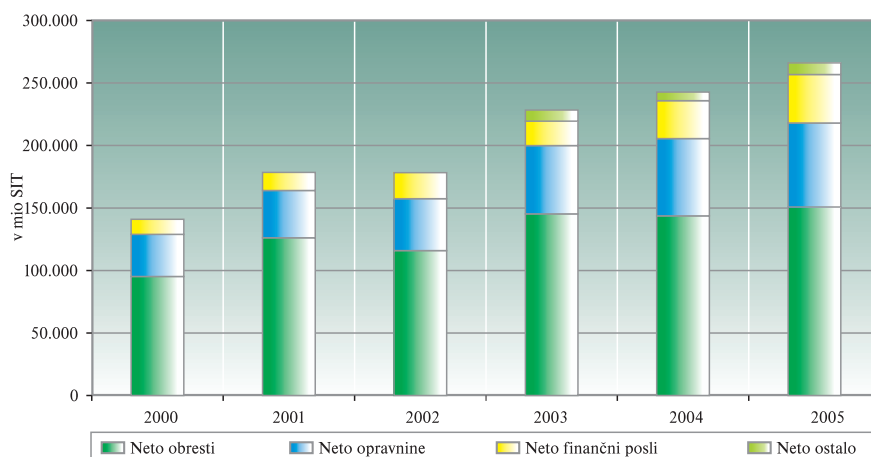
Dobiček poslovanja bank in podružnic se je realno povečal za 11,1%

Doseženi rezultat⁶ poslovanja bank⁷ in podružnic v letu 2005 znaša 63,9 mrd SIT (dobiček sistema pred obdavčitvijo) in je v primerjavi z dobičkom sistema v preteklih letih občutno višji. Dobiček bančnega sistema je v letu 2005 v primerjavi s preteklim letom višji za 7,8 mrd SIT in se je realno⁸ povečal za 11,1% (nominalno 13,9%). K povečanju je nominalno najbolj prispeval zaslužek iz neto finančnih poslov ter neto obresti.

Neto obresti nekoliko porasle, zaostajajo pa za rastjo drugih sestavin dohodka

Neto obresti so v letu 2005 znašale 150,8 mrd SIT in so se po dveh letih upadanja realno nekoliko povečale (za 2,4%), še vedno pa zaostajajo za rastjo drugih sestavin bruto dohodka. Neto opravnine v višini 67,2 mrd SIT so se v opazovanem obdobju realno povečale za 6,0%, kar je manj kakor v letu 2004. Tudi v letu 2005 visoko rast dosega zaslužek iz neto finančnih poslov, saj se je realno povečal za 24,8% ter znaša 38,7 mrd SIT. Njegova rast pa občutno zaostaja za letom 2004, ko je bila dosežena 49,9-odstotna realna rast. Najizrazitejšo realno rast (31,6%) dosega v strukturi bruto dohodka sicer manj pomembna postavka neto ostalo⁹ in znaša 9,4 mrd SIT. Povečanje je bilo realizirano z drugimi poslovnimi prihodki.

Slika 13: Bruto dohodek

Vir: Banka Slovenije

⁶ Vsi podatki za leto 2005 so nerevidirani.

⁷ Vsi podatki v izkazu poslovnega izida in bilanci stanja so brez podružnice NLB v tujini.

⁸ Upošteva povečanje cen življenjskih potrebščin v letu 2005.

⁹ Postavka neto ostalo vsebuje druge poslovne prihodke, izredne prihodke, druge poslovne odhodke in izredne odhodke.

Bruto dohodek bank je v letu 2005 znašal 266 mrd SIT. V primerjavi s preteklim letom se je povečal za 23,3 mrd SIT ter dosegel 6,9-odstotno realno rast. Ta je za 4,6 odstotnih točk višja kakor v letu 2004. V strukturi bruto dohodka se pomen zaslužka iz obresti zmanjšuje, krepi pa se pomen zaslužka iz neto finančnih poslov. Neto opravnine ohranjajo stabilen četrtinski delež.

**6,9-odstotna realna rast
bruto dohodka bank**

Banke so v letu 2005 oblikovale za 43,8 mrd SIT neto rezervacij, kar je za 4,8 mrd SIT več kakor v letu 2004.

**Za 4,8 mrd SIT višje
neto rezervacije**

Tabela 15: Glavne postavke prirejenega izkaza poslovnega izida

	Znesek v mio SIT		Delež v %		Nominalna rast v %	
	2004	2005	2004	2005	2004/2003	2005/2004
Neto obresti	143.678	150.754	59,2	56,7	-1,4	4,9
Neto opravnine	61.872	67.245	25,5	25,3	12,7	8,7
Neto finančni posli	30.268	38.731	12,5	14,6	55,3	28,0
Neto ostalo	6.934	9.355	2,9	3,5	-21,8	34,9
Bruto dohodek	242.753	266.086	100,0	100,0	6,0	9,6
Operativni stroški	147.729	158.408	60,9	59,5	3,2	7,2
- od tega: stroški dela	76.967	80.592	31,7	30,3	6,9	4,7
Neto dohodek	95.024	107.678	39,1	40,5	10,8	13,3
Neto rezervacije in neto odpisi	-38.908	-43.757	-16,0	-16,4	2,4	12,5
Rezultat pred obdavčitvijo	56.115	63.921	23,1	24,0	17,5	13,9
Rezultat po obdavčitvi	36.758	51.475	15,1	19,3	17,3	40,0

Vir: Banka Slovenije

Uvedba MSRP v bankah v letu 2006

Skladno z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta 1606/2002/ES o uporabi mednarodnih računovodskih standardov je uporaba Mednarodnih računovodskih standardov poročanja (MSRP) pri pripravi konsolidiranih računovodskih izkazov obvezna za vse družbe, ki z vrednostnimi papirji kotirajo na enem izmed organiziranih trgov vrednostnih papirjev v državah članicah EU. Tem zahtevam so se morale navedene družbe z lastniškimi vrednostnimi papirji prilagoditi s 1.1.2005, družbe z dolžniškimi vrednostnimi papirji pa se jim morajo prilagoditi najkasneje s 1.1.2007.

Zaradi navedenega so se zato, da bi se izognile dvojnemu računovodskemu izkazu (po lokalnih standardih in MSRP), banke odločile za neposredno uporabo MSRP. Glede na to je bil ustrezno dopolnjen Zakon o gospodarskih družbah (Novela ZGD-H, Uradni list RS, št. 139/04), Banka Slovenije pa je s posebnim sklepom predpisala bankam in hranilnicam prvo poročanje oziroma izdelavo računovodskega poročila v skladu z MSRP za poslovno leto, ki začne s 1. 1. 2006. Sredi leta 2005 je izdala še podzakonske predpise in izvedbena navodila za uvedbo MSRP, ki urejajo področje vodenja poslovnih knjig in letnih poročil, metodologijo za izdelavo računovodskih izkazov, kontni okvir, način prehoda na MSRP, ocenjevanje izgub za kreditna tveganja idr.

S tem je Banka Slovenije sheme računovodskih izkazov, zasnovanih na Direktivi 86/635/EGS o letnih računovodskih izkazih in konsolidiranih računovodskih izkazih bank in drugih finančnih institucij, nadomestila z novimi shemami računovodskih izkazov, ki temeljijo na novem sistemu poročanja za letno poročilo bank, pripravljenega s strani *Expert Group on Accounting and Auditing* (EGAA), ki je strokovna skupina za računovodstvo od *Committee of European Banking Supervisors* (CEBS).

Uvedba MSRP bo precej vplivala na računovodske izkaze bank, na višino bilančne vsote, višino izkazanega čistega dobička, višino kapitala in posledično na kapitalsko ustreznost bank. Največje učinke na računovodske izkaze ob prehodu na MSRP pa banke pričakujejo zaradi sprostitev rezervacij, odprave kapitalske metode in prevrednotenja finančnih sredstev, namenjenih trgovanju, na pošteno vrednost. Računovodski izkazi domačih bank bodo tako bistveno bolj primerljivi tudi z računovodskimi izkazi bank oziroma družb iz drugih držav.

3.2.1 Neto obrestni prihodki

**Neto obresti višje za
7,1 mrd SIT**

Neto obresti so v letu 2005 za 7,1 mrd SIT višje glede na leto 2004. Podobno kot v preteklih dveh letih so se zmanjšali obrestni prihodki in odhodki, vendar pa z občutno manjšo intenziteto. Hkrati pa je bilo zmanjšanje obrestnih odhodkov večje (realno za 7,5%) v primerjavi z zmanjšanjem obrestnih prihodkov, ki so skoraj ohranili nivo iz leta 2004.

**Prihodki obresti
odražajo zniževanja
aktivnih obrestnih mer
in spreminjanje valutne
strukture aktive**

Na višino prihodkov od obresti še vedno vpliva zniževanje aktivnih obrestnih mer ter spreminjanje valutne strukture obrestovane aktive. Kljub živahnemu kreditiranju nefinančnih družb so obrestni prihodki iz danih kreditov ostali na nivoju iz leta 2004, kar je posledica krepitve cenejšega zadolževanja nefinančnih družb ter deloma gospodinjestev v tuji valuti ob hkratnem tolarskem razdolževanju. Obrestni prihodki iz naslova vlog pri bankah so se povečali za 7,9 mrd SIT. Navedeno je posledica rasti vlog pri tujih bankah ter vpisa dolgoročnega depozita pri Banki Slovenije v letu 2004, s katerim so banke delno nadomeščale vpis tolarskih blagajniških zapisov. To pa je poleg zniževanja obrestnih mer za blagajniške zapise Banke Slovenije ter nižjih naložb v državne vrednostne papirje vplivalo tudi na znižanje obrestnih prihodkov iz naslova vrednostnih papirjev za 10,3 mrd SIT. Za 1,5 mrd SIT so se povečali drugi obrestni prihodki, in sicer predvsem prihodki iz naslova poslovanja z izvedenimi finančnimi instrumenti.

**Na višino obrestnih
odhodkov sta vplivala
zniževanje pasivnih
obrestnih mer in krajšaje
ročnosti vlog**

Na višino odhodkov za obresti je v letu 2005 najbolj vplivalo zniževanje pasivnih obrestnih mer in krajšanje ročnosti vlog nebančnega sektorja (znižanje za 12,2 mrd SIT). Nizek razpon višine ponujenih pasivnih obrestnih mer glede na ročnost in živahnejša gospodarska rast sta narekovala nefinančnim družbam vezave krajših ročnosti. Ročnost se krajša tudi pri vlogah gospodinjestev, ki se deloma odločajo za alternativne naložbe. Odhodki za obresti za izdane vrednostne papirje so se ohranili na višini iz leta 2004. Zaradi izrazitejšega zadolževanja pri tujih bankah so se odhodki za obresti za prejete kredite v tuji valuti povečali za 7,6 mrd SIT.

3.2.2 Neto neobrestni prihodki

**Zaslugek iz neto opravnin se
je realno povečal za 6,0%**

Zaslugek iz neto opravnin v višini 67,2 mrd SIT se je v letu 2005 povečal za 5,4 mrd SIT oziroma 6,0% realno. Prejete opravnine so se povečale predvsem zaradi višjih opravnin za opravljene administrativne storitve, od plačilnega prometa v državi in od poslov s tujino. Občutno so se zmanjšale opravnine od plačilnega prometa s tujino (za 10,4%), medtem ko opravnine od kreditnih poslov in od danih jamstev ostajajo relativno stabilne. Navedeno je vplivalo tudi na strukturo neto opravnin, v kateri sta se okrepila deleža opravnin za administrativne storitve in od plačilnega prometa v državi, s katerimi banke pridobijo dobro polovico prihodkov iz tega naslova.

**Močna 24,8-odstotna realna
rast neto finančnih poslov**

Neto finančni posli v višini 38,7 mrd SIT so v letu 2005 dosegli visoko 24,8-odstotno realno rast (8,5 mrd SIT), kar je predvsem posledica višjih prihodkov iz kapitalskih naložb v neodvisne druge finančne organizacije in neodvisne druge družbe, ki so se povečali za 7,0 mrd SIT ter so bili realizirani pri treh bankah. Občutno nižjo rast dosegajo neto prevrednotovalni prihodki iz vrednostnih papirjev za trgovanje (2,6 mrd SIT) in neto prihodki iz prodaje vrednostnih papirjev (1,2 mrd SIT), medtem ko so se neto prihodki pri trgovanju z izvedenimi finančnimi instrumenti zmanjšali za 2,6 mrd SIT. V strukturi neto prihodkov iz finančnih poslov najvišji delež prispevajo prihodki iz kapitalskih naložb, sledijo pa jim prihodki iz trgovanja z vrednostnimi papirji in prihodki iz trgovanja s tujo valuto. Delež neto finančnih poslov v bruto dohodku bank se je že drugo leto zapored okrepil ter dosega 14,6%.

3.2.3 Stroški poslovanja bank

Operativni stroški so se, po umirjanju rasti v preteklih letih, v letu 2005 ponovno povečali in dosegli 4,6-odstotno realno rast. Povečali so se stroški dela, amortizacija in drugi stroški. Rast stroškov zaostaja za rastjo bruto dohodka za 2,3 odstotne točke. Ob hitri rasti bilančne vsote se zmanjšuje tudi delež stroškov v povprečni skupaj aktivni.

Operativni stroški so se povečali za 4,6% realno

V letu 2005 so se banke pripravljale na uvedbo Mednarodnih računovodskih standardov poročanja in delno tudi že na uvedbo evra, kar je vplivalo na rast stroškov svetovalnih storitev (realno za 40,8%) in na rast drugih storitev (realno 13,2%), ki so poleg stroškov dela tudi nominalno največ prispevali k skupni rasti stroškov. Realno nižje operativne stroške so dosegle le 3 banke s sicer visokim 43-odstotnim skupnim tržnim deležem. Banke z neto neobrestnimi prihodki pokrivajo že dve tretjini operativnih stroškov (67,1%), štiri banke pa so celotne stroške poslovanja financirale z neto neobrestnimi prihodki.

Na operativne stroške so tudi vplivale priprave na uvedbo MRSP in evra

Stroški dela se realno nekoliko krepijo (povečanje realno za 2,1%). V letu 2005 so se povečale predvsem bruto plače (za 3,3% realno) in nagrade delavcem, občutno pa so se zmanjšali stroški za odpravnine in dokup delovne dobe. Stroški dela so se razen trem velikim bankam povečale vsem bankam.

Nekoliko višji stroški dela

3.2.4 Neto rezervacije

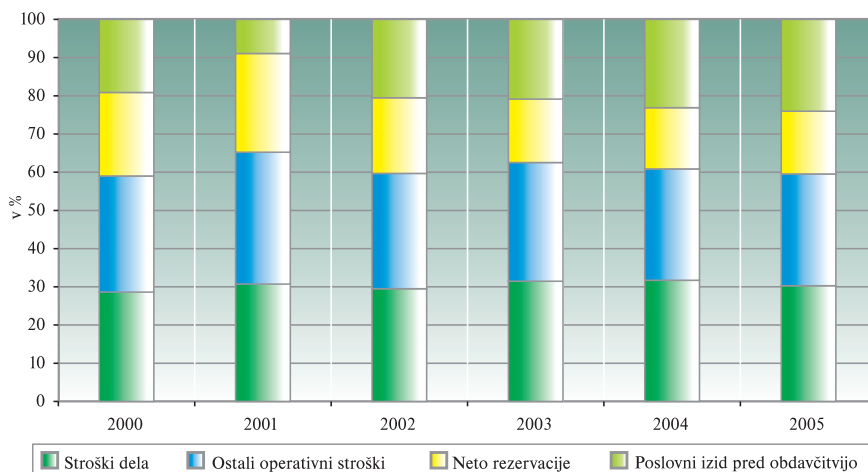
V bančnem sistemu se je v letu 2005 občutno povečal obseg rezervacij, saj je bilo oblikovanih za 43,8 mrd SIT neto rezervacij, kar je za 4,8 mrd (oziroma 12,5%) več kakor v letu 2004. Rast novo oblikovanih rezervacij pa ne sledi rasti kreditov nebančnemu sektorju, saj so se ti v letu 2005 povečali za 24,2%. Obseg rezervacij se je vse mesece relativno enakomerno povečeval, razen v juniju, ko je bila oblikovana trojna vsota mesečnega povprečja. Večino leta so bile neto rezervacije višje od tistih, ki so bile oblikovane v primerjalnih mesecih leta 2004. Navedeno pa ne odraža realnega gibanja po posameznih bankah, saj so tri banke obseg rezervacij v primerjavi z letom 2004 povečale za 11,1 mrd SIT, medtem ko sta ga dve zmanjšali za 6,4 mrd SIT. Pri drugih bankah so bile spremembe manjše, vendar pa so prav tako posamezne banke rezervacije povečevale, druge pa zmanjševale.

Občutno večji obseg rezervacij

Kljub živahni rasti kreditov ocenjujemo, da se kvaliteta razvrščene aktive ni poslabšala. Po stanju na dan 31. 12. 2005 se je delež terjatev v bonitetni skupini A v primerjavi s koncem leta 2004 okrepil in dosegal visokih 83,4%.

Kvaliteta razvrščene aktive se ni poslabšala

Slika 14: Struktura porabe bruto dohodka bank

Vir: Banka Slovenije

**V strukturi uporabe bruto
dohodka je bil dobiček
v letu 2005 ponovno višji**

Banke so v letu 2005 uporabile 59,5% bruto dohodka za pokrivanje operativnih stroškov, 16,4% za neto rezervacije, medtem ko preostalih 24,0% bruto dohodka predstavlja dobiček bank pred obdavčitvijo. V strukturi se že četrto leto zapored krepi delež dobička, in sicer na račun operativnih stroškov in neto rezervacij.

3.2.5 Kazalniki poslovanja bank

**Povprečni donos na
aktivo je stabilen**

Povprečni donos na aktivo ostaja stabilen, saj so banke z neobrestnimi prihodki nadomestile zmanjšanje obrestnih prihodkov in rast operativnih stroškov. Ohranja se število bank, ki dosegajo nadpovprečen donos na aktivo. Hitrejša medletna rast povprečne bilančne vsote (14,7% realno) od povečanja bruto dohodka (6,9% realno) pa je vplivala na nadaljnje padanje kazalca bruto dohodek na povprečno aktivo s 4,56% na 4,25%. Kazalec stroškovne učinkovitosti (operativni stroški na povprečno aktivo) se še naprej izboljšuje, saj rast operativnih stroškov za dobrih 10 odstotnih točk zaostaja za rastjo povprečne aktive.

Tabela 16: Nekateri kazalniki poslovanja bank

v %	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Bruto dohodek na povprečno aktivo	5,9	5,0	5,4	4,8	4,6	4,3
Povprečni donos na aktivo	1,1	0,5	1,1	1,0	1,1	1,0
Povprečni donos na kapital	11,4	4,8	13,3	12,5	13,3	13,8
Obrestna marža	4,7	3,6	3,7	3,2	2,8	2,5
Neobrestna marža	1,54	1,67	1,95	1,74	1,86	1,84
Operativni stroški na povprečno aktivo	3,5	3,3	3,2	3,0	2,8	2,5

Vir: Banka Slovenije

**Povprečni donos na
kapital se je izboljšal**

Povprečni donos na kapital se je izboljšal za 0,5 odstotne točke in število bank, ki dosegajo nadpovprečno vrednost tega kazalca, se je nekoliko zvišalo. Donos na kapital se nekoliko krepi, saj rast knjigovodske vrednosti kapitala bank ne sledi rasti bilančne vsote in rasti dobička. Po zvišanju v letu 2002 (kot posledica opustitve splošnega prevrednotenja kapitala) je v letu 2003 sprva nekoliko upadel, v naslednjih letih pa zaradi izrazitejše realne rasti dobička od rasti kapitala ponovno narašča. Kapital za izpolnjevanje kapitalne ustreznosti banke pridobivajo z izdajanjem podrejenih instrumentov z lastnostmi kapitala.

**Obrestna marža se še vedno
zmanjšuje, neobrestna
pa ostaja stabilna**

Obrestna marža se še naprej trendno znižuje. Kljub realni rasti bruto obrestonosne aktive se namreč v delu neto obresti zaradi zniževanja obresti in spreminjanja valutne strukture virov in naložb zmanjšuje zaslužek bank. Dve banki občutneje odstopata od povprečne dosežene obrestne marže in pri tem je pri eni banki marža višja, pri drugi pa nižja od povprečja. Odstopanje se je, primerjano z letom 2004, še okrepilo. Neobrestna marža se ohranja na stabilnem nivoju. Povečala se je predvsem bankam, ki so v letu 2005 realizirale visoke neto prihodke iz finančnih poslov.

3.3 Obrestne mere in obrestni razmik

**V strukturi pasive se
je zmanjšal delež vlog
nebančnega sektorja**

V strukturi obrestovane pasive je prišlo do zmanjševanja deleža vlog nebančnega sektorja v povprečni obrestovani pasivi od 72,9% ob koncu leta 2004 na 66,2% ob koncu leta 2005. Zaradi izrazitejšega zadolževanja pri tujih bankah se krepi delež vlog bank v povprečni obrestovani pasivi (od 20,6% na 26,9%), nekoliko se povečuje tudi delež obveznosti iz podrejenih obveznosti (od 2,2% na 2,7%).

**Krepitev deleža kreditov
nebančnemu sektorju**

V strukturi obrestovane aktive se zaradi izrazitejšega kreditiranja nefinančnih družb v tuji valuti in kreditiranja gospodinjstev krepi delež kreditov nebančnemu

sektorju (od 58,3% na 60,3% obrestovane aktive) na račun zmanjševanja deleža naložb v vrednostne papirje (od 32,1% na 28,6% povprečne obrestovane aktive).

Tabela 17: Izračunane aktivne in pasivne obrestne mere

v % letno	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Povprečna aktivna obrestna mera	10,61	9,30	8,85	7,34	5,65	4,79
Povprečna pasivna obrestna mera	6,54	6,24	5,60	4,45	3,06	2,44
Obrestni razmik	4,07	3,06	3,25	2,89	2,59	2,35

Vir: Banka Slovenije

Za leto 2005 je opazno nadaljevanje trenda zniževanja izračunanih aktivnih in pasivnih obrestnih mer (primerjali smo višino prihodkov/odhodkov od obresti z ustrezno obrestonosno aktivo/pasivo), slednje se še vedno znižujejo počasneje kot aktivne in posledično se zoževanje obrestnega razmika nadaljuje. V delu aktivnih obrestnih mer so banke v preteklem letu dosegle znižanje za 0,86 odstotne točke, v delu pasivnih obrestnih mer pa znižanje za 0,62 odstotne točke.

Nadaljevanje zniževanja aktivnih in pasivnih obrestnih mer

3.4 Bilanca stanja

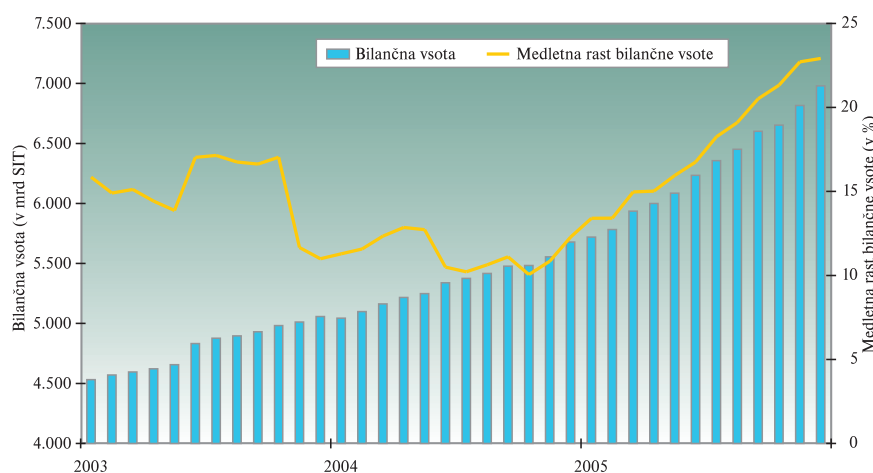
V letu 2005 se je bilančna vsota bančnega sistema¹⁰ povečala za 1.301 mrd SIT¹¹ in je ob koncu leta 2005 znašala 6.980 mrd SIT. Nominalna in realna rast bilančne vsote sta v letu 2005 v primerjavi s preteklim letom večji, kar velja tudi za vsako posamezno banko v bančnem sistemu. Še vedno nadpovprečno rastejo banke v večinski lasti tujcev. Bilančna vsota sistema se je v primerjavi s preteklim letom nominalno okrepila za 22,9%, realno pa za 20,1%¹² (v letu 2004 nominalno 12,3%, realno 8,8%) in s tem dosegla največjo realno rast v preteklih petih letih. Že tretje leto zapored se je nadaljevala nadpovprečna rast bilančnih vsot bank, ki so v večinski lasti tujcev. V letu 2005 je dosegla 39,1%.

Močno povečanje bilančne vsote tako celotnega bančnega sistema kakor tudi vsake posamezne banke

Tudi za leto 2005 je, podobno kot za dve pretekli leti, značilno zmanjševanje tržnega deleža velikih bank ter krepitev tržnega deleža bank v tuji lasti. V letu 2005 se je tržni delež osmih največjih bank, merjen z bilančno vsoto, ki skupaj predstavlja dobrih 80%, zmanjšal za 1,1 odstotne točke.

Ponovno je upadel tržni delež velikih bank

Slika 15: Nominalna in medletna rast bilančne vsote

Vir: Banka Slovenije

¹⁰ Banke in podružnice bank držav članic.

¹¹ V letu 2004 za 621 mrd SIT.

¹² Ob upoštevanju inflacije.

**Glavni vir financiranja
ostaja zadolževanje pri
tujih bankah**

Glavni vir financiranja je bilo, podobno kot v preteklih letih tudi v letu 2005, zadolževanje pri tujih bankah. To se je v letu 2005 še okrepilo in dosegla 83,3-odstotno rast (v letu 2004 43,6%). Obseg obveznosti do tujih bank se je povečal za 846 mrd SIT ter ob koncu leta znašal že 1.861 mrd SIT in v strukturi pasive dosegel 26,7%. S tem virom so banke financirale 65% povečanja bilančne vsote (v letu 2004 49,6%). Večina bank je v primerjavi s preteklim letom povečala intenziteto zadolževanja pri tujih bankah, kar pa ni bilo značilno za majhne domače banke.

Tabela 18: Bilančne vsote in tržni deleži bank

Banka	Bilančna vsota v mio SIT		Nominalna rast v %		Tržni delež v %	
	31. 12. 04	31. 12. 05	2004/2003	2005/2004	31. 12. 04	31. 12. 05
Nova LB d.d. Ljubljana	1.864.772	2.197.268	8,6	17,83	32,8	31,5
Nova KB d.d. Maribor	602.948	715.868	10,8	18,73	10,6	10,3
Abanka Vipa d.d. Ljubljana	481.845	598.259	11,4	24,16	8,5	8,6
SKB banka d.d. Ljubljana	387.325	463.545	-1,1	19,68	6,8	6,6
BA CA d.d. Ljubljana	299.414	451.276	30,6	50,72	5,3	6,5
Banka Koper d.d. Koper	333.280	433.144	8,9	29,96	5,9	6,2
Banka Celje d.d. Celje	361.317	409.524	11,3	13,34	6,4	5,9
Gorenjska banka d.d. Kranj	279.688	320.236	13,8	14,50	4,9	4,6
R. Krekova banka d.d. Maribor	159.484	217.569	25,7	36,42	2,8	3,1
Hypo Alpe-Adria-bank d.d. Ljubljana	135.734	202.735	55,4	49,36	2,4	2,9
Probanka d.d. Maribor	122.845	153.855	20,2	25,24	2,2	2,2
Poštna banka Slovenije d.d. Maribor	110.972	122.701	9,6	10,57	2,0	1,8
Deželna banka Slovenije d.d. Ljubljana	101.179	121.058	49,9	19,65	1,8	1,7
Kaerntner Spar.AG	69.368	110.734	44,7	59,63	1,2	1,6
Volksbank-Ljudska banka d.d. Ljubljana	84.364	98.915	18,8	17,25	1,5	1,4
Banka Domžale d.d. Domžale, BsNLB	85.010	93.649	9,7	10,16	1,5	1,3
Factor banka d.d. Ljubljana	73.078	92.038	32,5	25,94	1,3	1,3
Koroška banka d.d. Sl. Gradec, BsNLB	71.347	78.572	5,8	10,13	1,3	1,1
Banka Zasavje d.d. Trbovlje, BsNLB	51.284	59.703	18,3	16,42	0,9	0,9
BAWAG d.d. Ljubljana	0	26.743	0,0	0,00	0,0	0,4
BKS Bank AG Ban. podružnica Ljubljana	3.240	12.071	0,0	272,61	0,1	0,2
Zveza Bank podružnica Ljubljana	0	456	0,0	0,00	0,0	0,0
Vse banke in podružnice skupaj	5.678.494	6.979.921	12,7	22,92	100,0	100,0

Vir: Banka Slovenije

**Obveznosti do nebančnega
sektorja so rasle počasneje
kot bilančna vsota**

Obveznosti do nebančnega sektorja so v letu 2005 rasle občutno počasneje kot bilančna vsota in so ob koncu leta dosegale 3.833 mrd SIT. Krepile so se predvsem vloge v domači valuti. V preteklem letu so se vloge nebančnega sektorja povečale za 8,7% oziroma za 306 mrd SIT in občutno zaostajajo za rastjo bilančne vsote. Zneskovno so k rasti najbolj prispevale vloge gospodinjstev s 134 mrd SIT, sicer pa njihova rast (5,7%) zaostaja za lanskoletno. Značilna je celoletna rast vlog nefinančnih družb, ki se je proti koncu leta krepila in skupaj dosegla 17,0-odstotno rast. Povečale so se tudi vloge države. Skoraj 85% virov nebančnega sektorja so banke pridobile v domači valuti, kar je posledica višje donosnosti na toolarske vloge. Vloge nebančnega sektorja še vedno predstavljajo največji vir sredstev, kljub temu pa njihov delež v bilančni vsoti že od leta 2001, ko je bil 71,2-odstoten, pada in je ob koncu leta 2005 dosegel raven 54,9%. Upadanje je zaznati pri vseh bankah, vendar z občutno različnimi intenzitetami, največje pa je pri bankah, ki so vire pridobivale z zadolževanjem v tujini.

V letu 2005, razen ene banke, ni bilo večjih izdaj vrednostnih papirjev, saj so se banke odločale za druge načine pridobivanja novih virov. Ob zapadlosti posameznih izdaj se je njihov obseg povečal za skromnih 6,7%.

Skoraj nič večjih izdaj vrednostnih papirjev

Knjigovodsko stanje kapitala na dan 31. 12. 2005 je 518 mrd SIT. Povečal se je za 12,4%. V povečanju je vključen tudi del dobička, ki so ga banke v skladu z določili Zakona o gospodarskih družbah prenesle v rezerve iz dobička. V letu 2005 je bila ustanovljena ena nova banka, šest bank pa se je dokapitaliziralo in s tem se je vpisani kapital povečal v skupni višini za 8 mrd SIT. Banke v letu 2005 niso opravile splošnega prevrednotevanja kapitala, saj zahtevajo slovenski računovodski standardi obvezno splošno prevrednotenje kapitala samo, če bi bila rast tečaja evra v preteklem letu višja od 5,5%. Obseg podrejenih obveznosti, ki jih banke lahko prištevajo h kapitalu za izračun kapitalske ustreznosti, se je povečal za 18,4%. V letu 2005 se je za izdajo podrejenih obveznosti odločilo pet bank, devetim bankam pa se je njihov obseg znižal.

Povečanje knjigovodskega kapitala za 12,4%

Tabela 19: Glavne postavke bilance stanja bank

	Znesek v mio SIT		Delež v %		Nominalna rast v %		Realna rast v %
	31. 12. 04	31. 12. 05	31. 12. 04	31. 12. 05	2004/2003	2005/2004	2005/2004
Denar na računih pri centralni banki	141.041	143.631	2,5	2,1	-0,3	1,8	-0,5
Kreditni bankam	507.509	682.495	8,9	9,8	47,0	34,5	31,5
Kreditni strankam, ki niso banke ¹	3.069.814	3.811.501	54,1	54,6	21,0	24,2	21,4
- krediti gospodarstvu	1.937.975	2.357.925	34,1	33,8	21,4	21,7	18,9
- krediti gospodinjstvom	763.608	962.068	13,4	13,8	21,4	26,0	23,2
- krediti državi	142.928	155.012	2,5	2,2	0,7	8,5	6,0
- krediti ostalim ²	225.304	336.496	4,0	4,8	32,4	49,4	46,0
Vrednostni papirji	1.642.530	1.954.486	28,9	28,0	-4,5	19,0	16,3
Druga aktiva	317.600	387.806	5,6	5,6	1,5	22,1	19,4
Skupaj aktiva	5.678.494	6.979.919	100,0	100,0	12,3	22,9	20,2
Dolgovi do bank	1.117.640	1.981.484	19,7	28,4	33,7	77,3	73,3
Dolgovi do strank, ki niso banke	3.526.437	3.832.704	62,1	54,9	7,0	8,7	6,2
- dolgovi do gospodarstva	636.152	744.573	11,2	10,7	2,7	17,0	14,4
- dolgovi do gospodinjstev	2.341.252	2.475.364	41,2	35,5	9,5	5,7	3,4
- dolgovi do države	135.356	207.661	2,4	3,0	-14,3	53,4	50,0
- dolgovi do ostalih ²	413.677	405.107	7,3	5,8	9,3	-2,1	-4,3
Dolžniški vrednostni papirji	224.938	240.101	4,0	3,4	4,0	6,7	4,3
Druge obveznosti	348.704	407.748	6,1	5,8	20,1	16,9	14,3
Kapital	460.775	517.882	8,1	7,4	9,5	12,4	9,9
Skupaj pasiva	5.678.494	6.979.919	100,0	100,0	12,3	22,9	20,2

Opombe: ¹ Krediti DARS-u, ki so bili na dan 31. 12. 2002 zajeti med krediti države, so zaradi spremenjene metodologije v začetku leta 2003 na dan 31. 12. 2003 zajeti v postavki krediti gospodarstvu.

² Drugi: druge finančne organizacije, neprofitni izvajalci storitev gospodinjstvom, tuje osebe.

Vir: Banka Slovenije

Večino prirasta bilančne vsote so banke usmerile v kreditiranje nebančnega sektorja, in sicer predvsem v kredite gospodinjstvom in nefinančnim družbam. Tako se je trend krepitve kreditiranja nebančnega sektorja, ki se je začel leta 2003, še nadaljeval in dosegel 24,2-odstotno rast. Naložbe nebančnemu sektorju ob koncu leta dosegajo 3.812 mrd SIT in so se med letom okrepile za 742 mrd SIT. K visokemu prirastu je prispevalo intenzivno kreditiranje v zadnjih mesecih leta.

Prirast bilančne vsote bank se usmerja predvsem v kreditiranje nebančnega sektorja, ki se je povečal za 24,2%

Visoke relativne rasti kreditiranja nebančnega sektorja s 37,7% dosegajo banke v tuji lasti, kljub temu pa v nominalnem prirastu s 63,5% domače banke ohranjajo podoben delež kot v letu 2004.

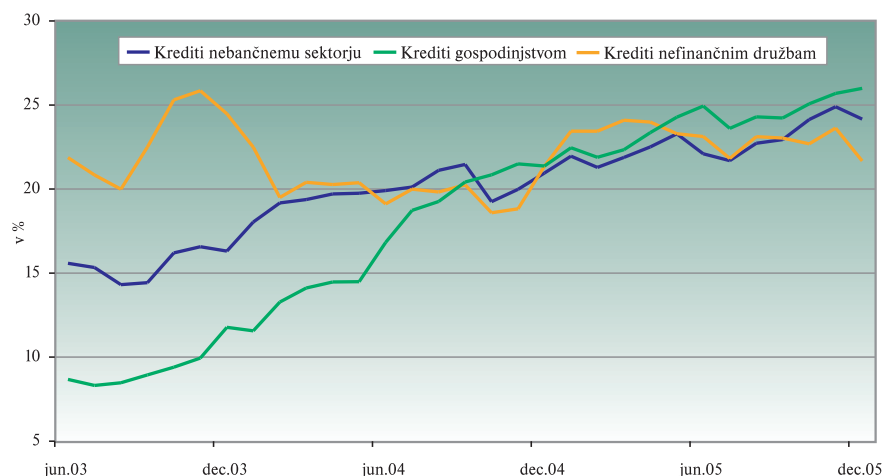
**Krepko povečanje naložb
nebančnemu sektorju
in ponovno visoka rast
kreditiranja gospodinjstev**

Največ so k prirastu naložb nebančnemu sektorju prispevali krediti nefinančnim družbam (420 mrd SIT), indeks rasti pa se je z 21,7% ohranil na nivoju preteklega leta. Kreditiranje gospodinjstev, ki se je med letom ohranjalo na visokem nivoju, se je v zadnjih mesecih nekoliko umirilo. Kljub temu je bila dosežena visoka 26-odstotna rast, ki lansko presega za 4,6 odstotnih točk. V zadnjih dveh mesecih leta 2005 so banke občutneje kreditirale druge finančne organizacije, kar se je odrazilo na 62,1-odstotnem povečanju naložb temu sektorju. Kreditiranje države je bilo šibko.

**V letu 2005 je bilo
predvsem značilno
kreditiranje v tuji valuti**

Za leto 2005 je značilno kreditiranje v tuji valuti, saj je bilo kar 91,5% vseh naložb nebančnemu sektorju realiziranih v tuji valuti. Nefinančne družbe so se tolarso razdolževale (53 mrd SIT), hkrati pa so povečale svoje obveznosti v tuji valuti za 473 mrd SIT. V manjšem obsegu je to zaznati tudi pri kreditih državi, samostojnim podjetnikom in tujcem. V sektorju prebivalstva pa še vedno prevladuje zadolževanje v domači valuti, saj je bilo 60% vseh kreditov odobrenih v tolarjih. Navedeno je vplivalo tudi na spremembo valutne strukture naložb nebančnemu sektorju. Tako se je delež kreditov nebančnemu sektorju v tuji valuti povečal za 11 odstotnih točk in ob koncu leta 2005 predstavlja že 45,9%.

Slika 16: Medletna rast kreditov nebančnemu sektorju

Vir: Banka Slovenije

**Dva vzroka za povečevanje
naložb bankam**

Vzroka za povečevanje naložb bankam (175 mrd SIT, 34,5%) sta predvsem dva. Kot prvo banke še vedno vpisujejo dolgoročni depozit pri Banki Slovenije, zato so se povečale vloge v domači valuti. Drugič, sredstva, ki jih banke dobijo od tujih bank, začasno usmerijo na račune v tujini, potem pa jih postopno prenašajo v kredite nebančnemu sektorju.

**Naložbe v vrednostne papirje
so spet rasle, predvsem v
tolarske blagajniške zapise**

Banke so v letu 2005, po občutnem znižanju naložb v vrednostne papirje v preteklem letu, te povečale za 312 mrd SIT (19,0%). Od junija 2005 zaradi spremembe regulative¹³ bankam ni več treba vpisovati blagajniških zapisov Banke Slovenije v tuji valuti, zato so se take naložbe znižale (za 178 mrd SIT oziroma 35,5%). Sproščena sredstva so zaradi ugodne obrestne mere in varnosti banke usmerjale v tolarso blagajniške zapise in v tuje vrednostne papirje. Naložbe v

¹³ Banke so morale določen odstotek predpisane devizne pasive pokrivati z naložbami v devizne blagajniške zapise Banke Slovenije.

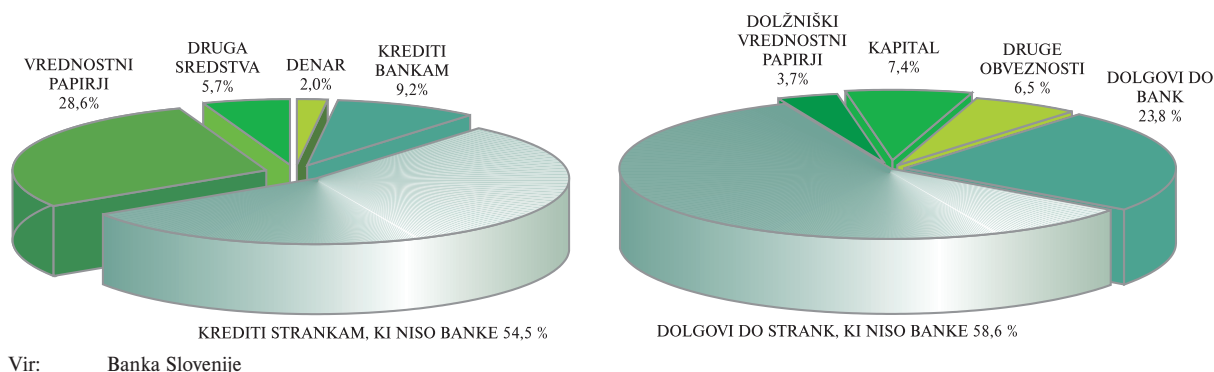
tolarske blagajniške zapise Banke Slovenije (povečanje za 250 mrd SIT oziroma 94%) so bile alternativa naložbam v devizne blagajniške zapise, kar je značilno predvsem za domače banke, in vir prihodka, kar je značilno za tuje banke. Pri naložbah v druge vrednostne papirje¹⁴ (povečanje za 200 mrd SIT oziroma 72,6%), za katere so se odločale predvsem domače banke, gre predvsem za visoko bonitetne tuje papirje, ki jih bodo banke tudi v evroobmočju lahko uporabile za zavarovanje svojih terjatev do centralne banke.

3.4.1 Struktura bančnih virov sredstev in naložb

Intenzivno zadolževanje bank pri tujih bankah vpliva tudi na spremembo povprečne strukture pasive. Že tretje leto zapored se krepi delež obveznosti do bank. V tem obdobju se je povečal za 12,4 odstotne točke (samo v zadnjem letu za 5,6 o. t.) in že predstavlja slabo četrtino vseh virov. Premik strukture v korist obveznosti do bank gre skoraj v celoti na račun zmanjšanja obveznosti do nebančnega sektorja. Kljub temu da nebančni sektor z 58,6-odstotnim deležem še vedno ostaja glavni vir sredstev bank, pa se je strukturni delež v zadnjih treh letih zmanjšal za 12,3 odstotne točke (samo v zadnjem letu za 5,1 o. t.). To je predvsem posledica nizke rasti vlog gospodinjstev, ki se v zadnjih letih raje odločajo za donosnejše alternativne naložbe.

Struktura pasive bank se spreminja z rastočimi obveznostmi do drugih bank

Slika 17: Povprečna struktura bančnih virov sredstev in naložb v letu 2005

Vir: Banka Slovenije

Živahno kreditiranje nebančnega sektorja se je odrazilo v povečanju deleža kreditov nebančnega sektorja za 2,3 odstotne točke na 54,5%. Za 1,9 odstotne točke se je okrepil tudi delež naložb bankam, saj banke vire, pridobljene od tujih bank, prehodno usmerijo v depozite pri tujih bankah, potem pa jih postopno prenašajo v kredite. Večji padec strukturnega deleža v povprečni aktivni je zaznati pri vrednostnih papirjih (3,2 odstotne točke) ter je predvsem posledica gibanj v letu 2004.

Vse večji delež kreditov nebančnega sektorja

3.4.2 Struktura bančnih virov sredstev in naložb po ročnosti ter valutna struktura

V ročnostni strukturi vlog nebančnega sektorja največji delež zajemajo kratkoročne vloge, delež pa ima padajoči trend, saj so te vloge v letu 2005 le ohranile obseg iz preteklega leta. Zmanjševanje dolgoročnih vlog se še pogloblja (v letu 2005 za 3,9%), zato se zmanjšuje tudi njihov strukturni delež. Krepijo se le vpogledne vloge (za 290,1 mrd SIT oziroma 23,6%) in predstavljajo že 39,6% vseh vlog nebančnega

Nadaljuje se manjšanje deleža kratkoročnih vlog, pri aktivni pa so dolgoročni krediti prvič bolj obsežni kot kratkoročni

¹⁴ Vrednostne papirje, ki jih nista izdali Republika Slovenija oziroma Banka Slovenije.

sektorja. Na naložbeni strani se že nekaj let zapored dolgoročni krediti krepijo občutno hitreje kot kratkoročni, in sicer so v letu 2005 povečali za 434 mrd SIT oziroma 28,7% (kratkoročni 247 mrd SIT oziroma 16,0%). V strukturi kreditov nebančnemu sektorju je tako delež dolgoročnih kreditov prvič večji kot delež kratkoročnih kreditov.

Obveznosti do bank vse bolj nadomeščajo vloge nebančnega sektorja

Vloge nebančnega sektorja kot vir financiranja čedalje bolj nadomeščajo obveznosti do bank. Tako se je delež vlog nebančnega sektorja, kateremu se ročnost krajša, v povprečni strukturi obrestovane pasive zmanjševal in v letu 2005 znašal 66,2% (zmanjšanje za 6,6 odstotnih točk). Krepi pa se delež povprečnih dolgov do bank in znaša že 26,9% povprečne obrestovane aktive. Zaradi navedenega se je delež povprečne dolgoročne obrestovane pasive v letu 2005 okrepil za 4,1 odstotno točko na 28,7%.

Tabela 20: Ročnost vlog in kreditov strankam, ki niso banke

v %	31. 12. 02	30. 06. 03	31. 12. 03	30. 06. 04	31. 12. 04	30. 06. 05	31. 12. 05
Vpogledne vloge nebančnega sektorja	32,1	33,7	33,8	37,5	34,8	36,3	39,6
Kratkoročne vloge nebančnega sektorja	58,4	56,1	57,3	54,5	57,5	56,4	53,6
Dolgoročne vloge nebančnega sektorja	9,5	10,3	8,9	8,0	7,7	7,3	6,8
Skupaj vloge nebančnega sektorja	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kratkoročni krediti nebančnemu sektorju	54,1	53,8	52,8	52,9	50,5	50,6	48,0
Dolgoročni krediti nebančnemu sektorju	45,9	46,1	47,2	47,1	49,4	49,4	52,0
Terjatve iz danih jamstev	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
Skupaj krediti nebančnemu sektorju	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: Banka Slovenije

Rast vlog v tuji valuti je znašala 38%, rast vlog v domači valuti pa 14,9%

V letu 2005 je bila rast vlog v tuji valuti z 38,0% občutno večja kakor rast vlog v domači valuti (14,9%), kar je predvsem posledica intenzivnega zadolževanja pri tujih bankah. Dolgovi do bank v tuji valuti so se povečali za 740 mrd SIT in s tem se je za 7,8 odstotnih točk povečal tudi njihov delež v strukturi pasive. Rast vlog nebančnega sektorja v domači in tuji valuti zaostaja za rastjo bilančne vsote. Ne glede na to pa je bila živahnejša rast vlog v domači valuti (11,2%), kar, razen drugih finančnih organizacij, velja za vse sektorje. Banke vire v tuji valuti usmerjajo v kreditiranje nebančnega sektorja v tuji valuti. Tako so se krediti nebančnemu sektorju v tuji valuti povečali za 809 mrd SIT (58,6%), v domači valuti pa le za 108 mrd SIT (4,9%) in s tem se je tudi strukturni delež kreditov nebančnemu sektorju v tuji valuti okrepil za 6,2 odstotne točke. Sprememba valutne strukture je najbolj izrazita pri kreditih nefinančnim družbam, kjer je prišlo do tolarkega razdolževanja (za 4,9%) ob povečanem zadolževanju v tuji valuti (55,1%). Ob koncu leta 2005 je bil delež danih kreditov nefinančnim družbam v tuji valuti s 56,5% večji od takih kreditov v domači valuti. Zmanjšanje naložb v vrednostne papirje v tuji valuti je predvsem posledica spremembe regulative Banke Slovenije, saj bankam od julija 2005 ni več treba vpisovati blagajniških zapisov v tujem denarju. Ker so banke del virov, sproščenih iz tega naslova, usmerile v tolarke blagajniške zapise Banke Slovenije, se je strukturni delež vrednostnih papirjev v tuji valuti zmanjšal za 2,7 odstotne točke.

Tabela 21: Valutna struktura glavnih postavk bilance stanja

v %	Delež na dan 31. 12. 04		Delež na dan 31. 12. 05	
	v domači valuti	v tuji valuti	v domači valuti	v tuji valuti
Denar na računih centralni banki	2,3	0,2	1,8	0,2
Kreditni bankam	3,5	5,5	3,5	6,3
Kreditni strankam, ki niso banke	35,2	18,8	29,6	25,0
Vrednostni papirji	18,0	10,9	19,8	8,2
Druga aktiva	5,1	0,5	4,7	0,9
Skupaj aktiva	64,1	35,9	59,3	40,7
Dolgovi do bank	4,7	15,0	5,6	22,8
Dolgovi do strank, ki niso banke	40,6	21,5	36,8	18,2
Dolžniški vrednostni papirji	3,9	0,1	3,4	0,1
Druge obveznosti	4,4	1,7	4,0	1,8
Kapital	8,1	0,0	7,4	0,0
Skupaj pasiva	61,7	38,3	57,2	42,8

Vir: Banka Slovenije

3.5 Kvaliteta aktive

Spremljanje bonitetne strukture terjatev in preprečevanje koncentracije kreditne izpostavljenosti do posameznih oseb, skupin povezanih oseb, do drugih oseb v skupini in do oseb v posebnem razmerju z banko sta pomembna elementa upravljanja kreditnega tveganja. Po stanju na dan 31. 12. 2005 ni bila pri nobeni banki presežena omejitev največje dopustne izpostavljenosti do posameznih oseb (25% kapitala), do skupin povezanih oseb (25% kapitala), do drugih oseb v skupini (20% kapitala) ali do oseb v posebnem razmerju do banke (20% kapitala).

Ni bila presežena omejitev največje dopustne izpostavljenosti

Tabela 22: Razvrstitev bilančne in zunajbilančne aktive bank, oblikovani popravki in rezervacije

	31. 12. 2004				31. 12. 05			
	Razvrščene terjatve		Popravki, rezervacije		Razvrščene terjatve		Popravki, rezervacije	
	v mio SIT	v %	v mio SIT	v %	v mio SIT	v %	v mio SIT	v %
A	4.001.552	81,7	40.170	15,7	5.036.205	83,4	49.109	17,6
B	624.126	12,7	63.448	24,9	715.698	11,8	73.611	26,3
C	121.050	2,5	32.367	12,7	143.338	2,4	37.854	13,5
D	69.614	1,4	40.051	15,7	64.641	1,1	36.944	13,2
E	79.059	1,6	79.060	31,0	81.505	1,4	81.494	29,1
Skupaj	4.895.401	100,0	255.096	100,0	6.041.388	100,0	279.012	100,0

Vir: Banka Slovenije

Vsota velikih izpostavljenosti (izpostavljenost banke do posamezne osebe, izračunana po sklepu o veliki izpostavljenosti, ki dosega ali presega 10% kapitala posamezne banke) se je na ravni bančnega sistema do konca leta 2005 povečala in znaša 227% kapitala. V primerjavi s koncem leta 2004 se je skupno število velikih izpostavljenosti povečalo za 52. Pet bank je doseglo vsoto velikih izpostavljenosti nad 300% kapitala.

Vsota velikih izpostavljenosti se je povečala

Tabela 23: Izpostavljenost bank glede na obseg kapitala

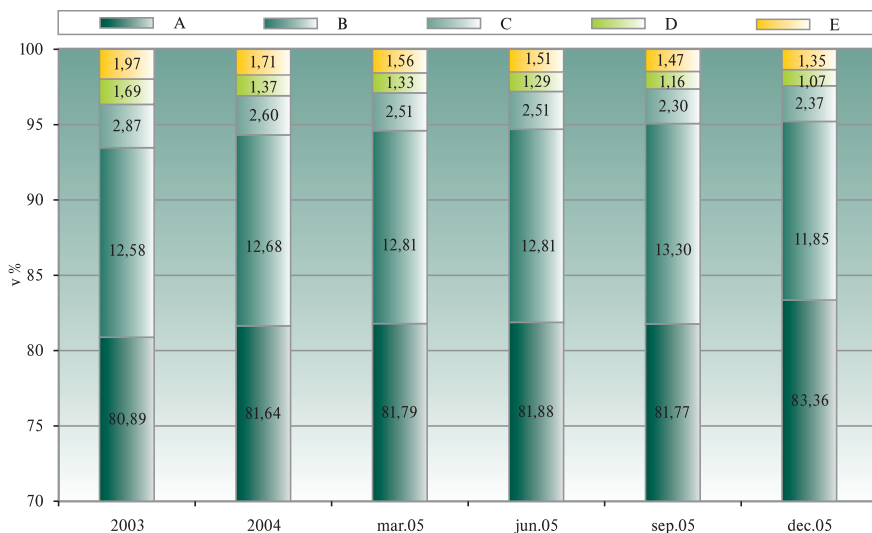
	2001	2002	2003	2004	2005
Vsota velikih izpostavljenosti na kapital (v%)	209	195	214	196	227
Število velikih izpostavljenosti	280	256	296	253	305
Število bank z vsoto velikih izpostavljenosti nad 300% kapitala	5	4	4	3	5

Vir: Banka Slovenije

Skupna izpostavljenost se je povečala za 22,3%

Skupna izpostavljenost bank je 31. 12. 2005 znašala 8.247 mrd SIT (od tega 6.868 mrd SIT bilančnih in 1.379 mrd SIT zunajbilančnih terjatev), obseg razvrščenih terjatev pa je znašal 6.041 mrd SIT oziroma 73,3% skupne izpostavljenosti. Do konca leta 2005 se je skupna izpostavljenost povečala za 22,3%, medtem ko se je obseg razvrščenih bilančnih in zunajbilančnih terjatev povečal za 23,4%. V letu 2004 se je skupna izpostavljenost povečala za 12,2%, medtem ko se je obseg terjatev, ki se razvrščajo, povečal za 19,7%.

Slika 18: Struktura kreditnega portfelja vseh bank

Vir: Banka Slovenije

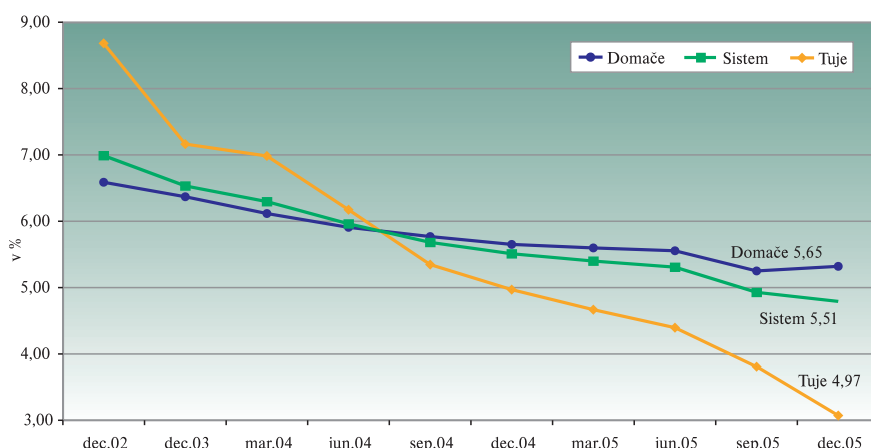
Bonitetna struktura terjatev se je kljub močni kreditni aktivnosti bank izboljšala

Bonitetna struktura terjatev se je do konca leta 2005 izboljšala, čeprav je opaziti močno kreditno aktivnost bank in s tem večjo verjetnost, da bi banke ob ostrejši konkurenci odobravalе kredite slabšim komitentom. Analiza celotnega kreditnega portfelja bank kaže, da se je do konca leta 2005 glede na konec leta 2004 povečal predvsem delež terjatev, ki so razvrščene v skupino A za 1,62 odstotne točke na račun zmanjšanja terjatev slabše kvalitete, ki so razvrščene v skupine od B do E (zmanjšanje v skupini B za 0,9 odstotne točke, v C za 0,42 o. t., v D za 0,27 o. t. in v E za 0,14 o. t.).

Gibanje nedonosnih terjatev je bilo ugodno

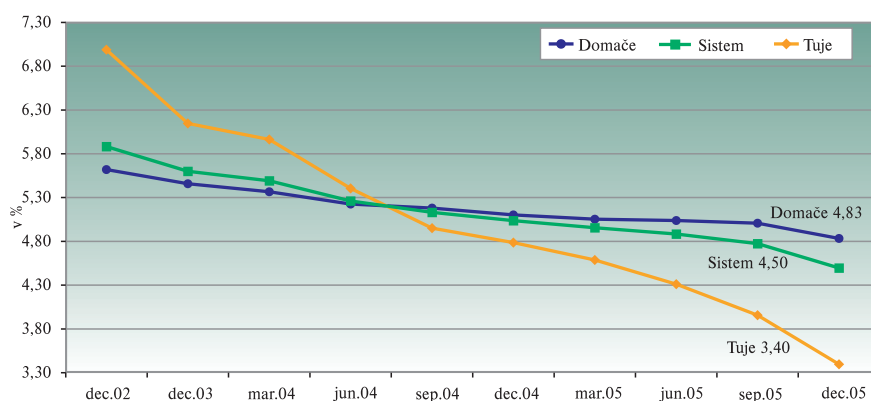
Gibanje nedonosnih terjatev (terjatev, razvrščenih v skupine C, D in E) je bilo za bančni sistem do konca leta 2005 ugodno, saj se je njihov delež še naprej zniževal. Primerjave domačih s tujimi bankami kažejo, da se ti deleži izraziteje zmanjšujejo pri skupini tujih bank, saj se je njihov delež ob koncu leta 2005 (3,07%) gibal precej pod povprečjem sistema (4,79%). Tudi za skupino domačih bank je značilno zmanjševanje deleža nedonosne aktive, vendar je upadanje precej manj izrazito, saj se je njihov delež ob koncu leta 2005 (5,32%) gibal nad povprečjem sistema.

Slika 19: Delež terjatev v C-E po skupinah bank in za bančni sistem

Vir: Banka Slovenije

Slika 20: Povprečna tveganost terjatev po skupinah bank in za bančni sistem

Vir: Banka Slovenije

Zmanjšanje povprečne tveganosti terjatev,¹⁵ ki posledično vpliva na izboljševanje bonitetne strukture, je bilo značilno za obe skupini bank. Povprečna tveganost terjatev sistema se je zmanjšala s 5,04% ob koncu leta 2004 na 4,5% ob koncu leta 2005, še nekoliko izraziteje se je zmanjšala pri skupini tujih bank, kjer je ob koncu leta 2005 dosegla podpovprečnih 3,4%.

Banke so bile po stanju na dan 31. 12. 2005 najbolj izpostavljene do komitentov iz storitvenih dejavnosti, njihov 54,1-odstotni delež pa se je v primerjavi s koncem leta 2004 znižal za 1,8 odstotne točke. K znižanju sta enakomerno prispevala znižanje deleža netveganih VP države (z 8,9% na 7,8%) in znižanje deleža vrednostnih papirjev Banke Slovenije (s 13,8% na 12,7%) in nekoliko manj zmanjšanje izpostavljenosti do trgovine in popravil motornih vozil ter prometa in skladiščenja (0,3 o. t. oziroma 0,4 o. t.). Tveganost trgovine in popravil motornih vozil, najbolj tvegane panoge, se je v letu 2005 zmanjšala za 0,7 odstotne točke. Na drugi strani pa se je povečal delež zadolženosti nepremičnin in najema za slabo odsotno točko ob zmanjšanju stopnje tveganja (za 0,8 o. t.).

Zmanjšanje povprečne tveganosti terjatev

Banke so bile najbolj izpostavljene komitentom storitvenih dejavnosti

15

Povprečna tveganost terjatev pomeni višino potencialne izgube na 100 enot terjatev. Izračunamo jo iz obsega razvrstitev terjatev v skupine od A do E in ponderiramo z odstotkom potrebnih rezervacij za vsako skupino (A 1%, B 10%, C 25%, D 50% in E 100%).

Tabela 24: Delež razvrščenih terjatev po panogah in povprečna boniteta panoge

	31. 12. 04		31. 3. 05		30. 6. 05		30. 09. 05		31. 12. 05	
	Delež v %	Povpr. tveg.	Delež v %	Povpr. tveg.	Delež v %	Povpr. tveg.	Delež v %	Povpr. tveg.	Delež v %	Povpr. tveg.
A. Industrija	21,0	6,2	21,0	6,0	21,0	6,1	20,4	6,0	20,5	5,8
- kovinska in strojna	4,1	4,4	4,1	4,3	4,2	4,2	4,1	4,2	4,2	4,1
- kemična	2,6	6,3	2,6	6,4	2,5	6,4	2,5	6,3	2,4	5,3
- hrana, pijače	2,0	5,8	2,2	5,0	2,1	5,5	2,1	5,9	2,1	5,9
- gradbeništvo	5,6	5,0	5,5	5,2	5,7	5,1	5,6	5,0	5,6	4,3
- oskrba z energijo	1,0	3,7	1,0	3,5	1,0	3,0	0,9	2,7	1,0	2,4
B. Storitvene dejavnosti	55,9	4,7	56,1	4,6	55,4	4,5	54,4	4,4	54,1	4,1
- trgovina, popr. mot. vozil	10,3	6,7	10,2	6,6	9,9	6,6	9,9	6,4	10,0	6,0
- promet, skladiščenje	3,6	3,4	3,5	3,3	3,4	3,2	3,2	3,2	3,2	3,4
- finančno posred.	20,4	2,1	20,5	2,0	21,4	2,0	20,5	1,9	19,8	1,9
- BS	13,8		13,9		14,5		13,7		12,7	
- nepremič., najem	8,1	5,1	7,9	5,0	8,1	4,9	8,2	4,8	9,0	4,3
- javna uprava, obramba,										
soc. zavarovanje	10,5	1,7	11,1	1,7	10,3	1,6	10,2	1,6	9,8	1,5
- VP države	8,9		9,6		8,2		8,1		7,8	
C. Prebivalstvo	13,5	3,9	13,4	3,9	13,5	3,8	13,4	3,7	13,0	3,6
D. Tuje osebe	9,6	5,3	9,5	5,5	10,1	5,3	11,7	4,8	12,4	4,2
Skupaj	100,0	5,0	100,0	5,0	100,0	4,9	100,0	4,8	100,0	4,5

Vir: Banka Slovenije

**Zmanjšujeta se delež
zadolženosti in stopnja
tveganja najbolj tveganega
sektorja industrije**

Zmanjšujeta se delež zadolženosti (za 0,5 odstotne točke) in stopnja tveganja (za 0,4 odstotne točke) najbolj tveganega sektorja industrije, ki sta ob koncu leta 2005 ustalila pri 20,5% oziroma 5,8%. Manjša je tudi izpostavljenost do prebivalstva, katere delež se v preteklem letu zmanjšal na 13% (za 0,5 o. t.). Močno pa se je povečala izpostavljenost do tujih oseb, in sicer za 2,8 odstotne točke (na 12,4%) ob hkratnem zmanjšanju tveganosti za 1,1 odstotne točke.

**V izpostavljenosti
do posameznih držav
prevladuje EU**

V strukturi izpostavljenosti do posameznih skupin držav ob koncu leta 2005 sicer prevladujejo države Evropske unije s 63,5-odstotnim deležem (skupaj z državami EFTA 69%), vendar pa se njihov delež v zadnjem letu zmanjšuje (5,8 o. t.). Enako kot v preteklih letih se še nadalje povečuje delež izpostavljenosti do držav nekdanje Jugoslavije, ki dosega 19,2% (povečanje za 3,8 odstotne točke predvsem na račun držav EU). Povečal se je delež izpostavljenosti do skupine ostalo, v okviru katere imajo največji delež Rusija (25,1%) in ZDA (31,1%).

Tabela 25: Izpostavljenost do posameznih skupin držav

	31. 12. 02		31. 12. 03		31. 12. 04		31. 12. 05	
v mio SIT, v %	Znesek	Delež	Znesek	Delež	Znesek	Delež	Znesek	Delež
EU	369.721	76,4	350.114	67,6	448.386	69,3	648.781	63,5
EFTA	25.586	5,3	30.927	6,0	28.149	4,4	56.469	5,5
Bivše jug. republike	37.748	7,8	65.930	12,7	99.516	15,4	195.679	19,2
CEFTA	9.549	2,0	12.292	2,4	4.214	0,7	11.253	1,1
Ostalo	41.407	8,6	58.872	11,4	66.898	10,3	109.527	10,7
Skupaj	484.011	100,0	518.135	100,0	647.163	100,0	1.021.709	100,0
Delež tujih oseb v razvrščenih terjativah	11,4%		10,6%		9,6%		12,4%	

Vir: Banka Slovenije

3.6 Kapital in količnik kapitalske ustreznosti

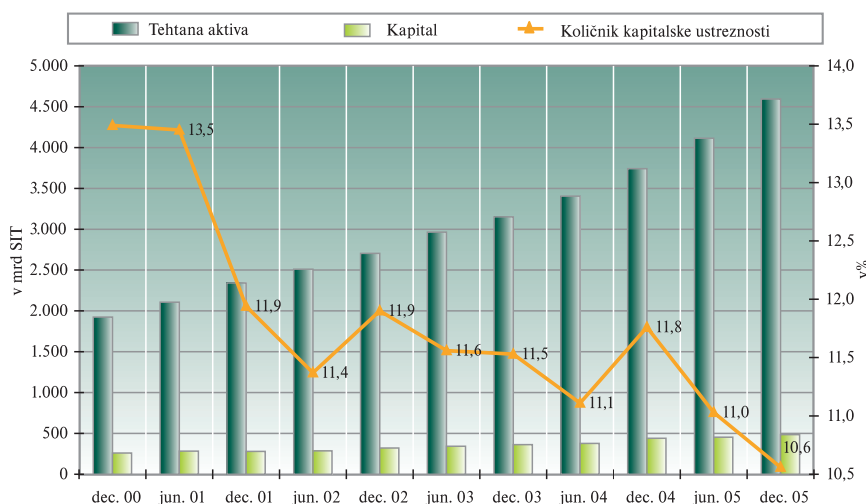
Potem, ko je količnik kapitalske ustreznosti v letih od 2001 do 2004 nihal v relativno ozkem razponu od 11,1% do 11,9% se je v letu 2005 prvič znižal pod 11% in ob koncu leta dosegel najnižjo vrednost. K upadanju kapitalske ustreznosti so najbolj prispevali okrepljena kreditna rast in povečan obseg valutnim tveganjem prilagojenih postavk ter zaostajanje stopnje rasti kapitala za stopnjo rasti tvegane tehtane aktive. Kapitalska ustreznost slovenskega bančnega sistema je na dan 31. 12. 2005 znašala 10,56% (po podatkih na dan 31. 12. 2004 11,76%) in se je v devetih mesecih znižala za 1,19 odstotne točke.

Kapital bančnega sistema je ob koncu leta 2005 znašal 485 mrd SIT in se je glede na konec leta 2004 povečal za 45 mrd SIT oziroma 10,3%. Najbolj se je povečal iz naslova temeljnega kapitala (70 mrd SIT) in znatno manj iz dela dodatnega kapitala (13 mrd SIT), medtem ko se je zmanjšal predvsem na račun opaznega povečanja odbitnih postavk iz naslova kapitalskih naložb v višini 37 mrd SIT.

Količnik kapitalske ustreznosti je septembra dosegel najnižjo vrednost

Kapital bančnega sistema se je v letu 2005 povečal za 10,3%

Slika 21: Tehtana aktiva, kapital in količnik kapitalske ustreznosti bank

Vir: Banka Slovenije

Razmerje med temeljnim in dodatnim kapitalom se je lani nekoliko pomaknilo v korist temeljnega kapitala in je ob koncu leta 2005 znašalo 68,9% proti 31,1% (ob koncu leta 2004 je bil delež temeljnega kapitala 66,3% in dodatnega 33,7%). Povečanje temeljnega kapitala je predvsem posledica povečanja osnovnega kapitala in kapitalskih rezerv v višini 29 mrd SIT, povečanja inovativnih instrumentov v višini 16 mrd SIT in povečanih rezerv iz dobička v višini 18 mrd SIT, medtem ko se druge postavke znotraj temeljnega kapitala niso bistveno spremenile. Osnovni kapital in kapitalske rezerve so se povečale sedmim bankam. Povečanje dodatnega kapitala je predvsem posledica povečanja hibridnih instrumentov (8,1 mrd SIT) in na drugi strani zmanjšanja iz naslova podrejenega dolga (2,8 mrd SIT). Kapitalske naložbe, ki predstavljajo odbitno postavko od kapitala, so se do konca leta 2005 povečale za 37 mrd SIT, na 107 mrd SIT. Njihov delež v kapitalu, ki je ob koncu leta 2004 znašal 15,8%, se je do konca leta 2005 povečal za 6,1 odstotnih točk, na 22%.

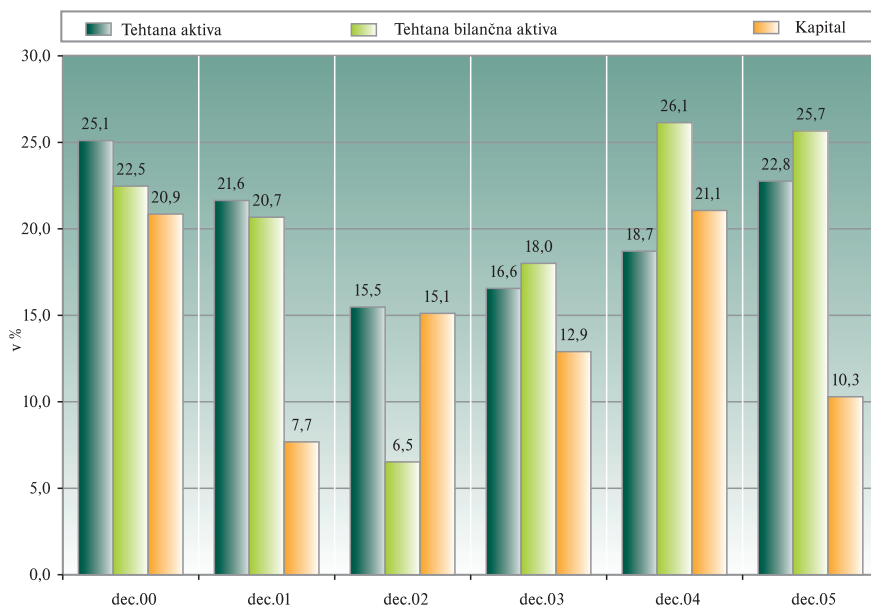
Ob koncu leta 2005 je znašala celotna tveganju prilagojena aktiva 4.594 mrd SIT in se je v primerjavi s koncem leta 2004 povečala za 852 mrd SIT oziroma 22,8%. K povečanju je najbolj prispevalo povečanje tveganju prilagojene aktive in sicer za 793 mrd SIT oziroma 24,8%. Postavke, prilagojene valutnim tveganjem, so se povečale za 43,1 mrd SIT oziroma 17,8% in postavke, prilagojene tržnim tveganjem, za 15,9 mrd SIT oziroma 5,1 odstotka. V okviru aktive, prilagojene kreditnemu tveganju, se je zelo okrepila tvegana bilančna aktiva, in sicer za 733

Temeljni kapital je narasel v primerjavi z dodatnim

Okrepitev tveganju prilagojene aktive

mrđ SIT oziroma 25,7%, hkrati pa se je za 60 mrđ SIT oziroma 17,9% povečala tvegana zunajbilančna aktiva. Kapitalske zahteve za tržna tveganja je ob koncu leta 2005 izpolnjevalo 14 od 19 bank (ob koncu leta 2004 šestnajst bank), v povprečju pa je bil delež poslov trgovanja v celotnem poslovanju 15,3-odstoten, kar je za 0,6 odstotne točke več kakor ob koncu leta 2004.

Slika 22: Medletne spremembe tehtane aktive in kapitala za banke

Vir: Banka Slovenije

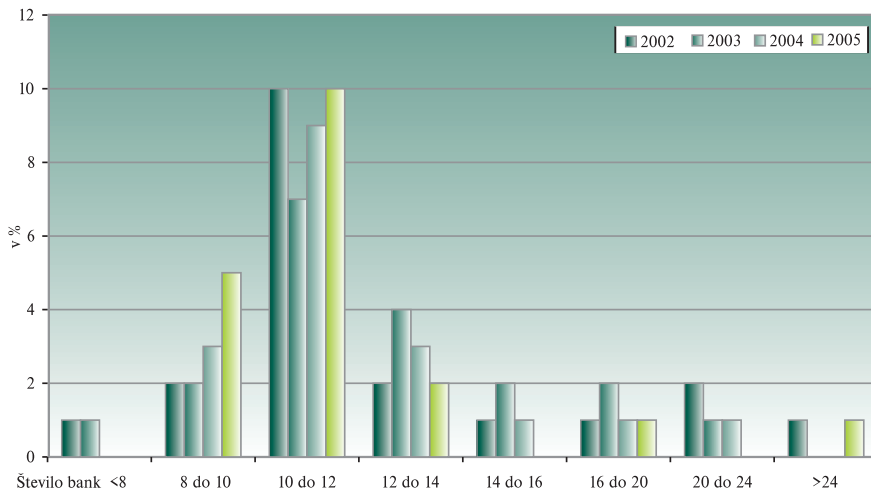
2005 je bilo za pokrivanje vseh kapitalskih zahtev uporabljeno več kapitala kot ob koncu 2004

Ob koncu leta 2005 se je v bančnem sistemu za pokrivanje vseh kapitalskih zahtev uporabilo 81,3% kapitala, kar je za 8,3 odstotne točke več kakor ob koncu leta 2004 (73%). Vse banke so imele dovolj kapitala za pokrivanje kapitalskih zahtev, a vendar so med njimi kar precejšnje razlike. Samo dve banki sta za pokrivanje kapitalskih zahtev potrebovali manj kakor 50% kapitala.

Vse banke so dosegale minimalno kapitalno ustreznost

Po stanju na dan 31. 12. 2005 so vse banke dosegale minimalno kapitalno ustreznost. V primerjavi s koncem leta 2004 je opazno povečanje števila bank v intervalu od 8% do 10% (s 3 na 5) in tudi v intervalu od 10% do 12% (z 9 na 10) na račun zmanjšanja števila bank v drugih intervalih, in sicer v intervalu od 12% na 14% (s 3 na 2) in intervalu od 14% do 16% (z 1 na 0) ter v intervalu od 20% do 24% (z 1 na 0). Samo ena banka je v intervalu s kapitalno ustreznostjo nad 24%.

Slika 23: Porazdelitev količnika kapitalne ustreznosti

Vir: Banka Slovenije

3.7 Nadzor bank in hranilnic

V letu 2005 so inšpektorji Nadzora bančnega poslovanja v pregledih bank in hranilnic na terenu poleg standardnih področij pregleda – preprečevanje pranja denarja, pregled področja informacijske tehnologije, tržnega tveganja (v zvezi s tem tudi pregled internih modelov (FX) dveh bank) in kreditnega tveganja (ki je pri slovenskih bankah še vedno največje) – posvetili posebno pozornost nadzoru aktivnostim in pripravljenosti bank in hranilnic na uvedbo evra. Omeniti velja še celovite preglede določanja "profilov tveganj" bank in hranilnic v povezavi z novo, spremenjeno metodologijo spremljanja tveganj v bankah in hranilnicah.

V letu 2005 je bilo opravljenih 68 rednih pregledov, 18 dopolnilnih pregledov in več enodnevnih krajših pregledov oziroma spremljav poslovanja določenega področja. Na podlagi pregledov je Banka Slovenije zaradi ugotovljenih kršitev izdala šest odredb za odpravo kršitev, dve odločbi o začetku postopka za pogojno prepoved opravljanja nekaterih bančnih poslov, dva poziva o izjasnitvi o dejstvih in okoliščinah, ki so pomembne za odločitev o izdaji odločbe o določitvi količnika minimalne kapitalске ustreznosti, več odločb in sklepov o zavrnitvi ugovorov, podaljšanju rokov iz odredb ter zaključitev vodenja postopkov proti bankam. Banka Slovenije je kot prekrškovni organ izdala tudi dve odločbi o prekršku – obakrat v obliki opomina. Nadzorna pristojnost Banke Slovenije je razširjena tudi na druge osebe pri utemeljenem sumu, da opravljajo bančne storitve, ne da bi za to pridobile dovoljenje Banke Slovenije. V letu 2005 so inšpektorji Banke Slovenije na podlagi prijav pristojnih državnih institucij (Tržnega inšpektorata Republike Slovenije) opravili osem pregledov družb na terenu, za katere je obstajal sum, da se ukvarjajo z dejavnostjo, za katero nimajo ustreznega dovoljenja Banke Slovenije, in tri preglede na podlagi prijav Urada RS za preprečevanje pranja denarja.

Inšpektorji Nadzora bančnega poslovanja so v letu 2005 nadaljevali pregledi bank in drugih finančnih organizacij v tujini, ki so v lasti slovenskih bank. V letu 2005 je bil sklenjen sporazum o sodelovanju z Banking and Payments Authority of Kosovo. Skupno ima tako zdaj Banka Slovenije s tujimi nadzornimi institucijami sklenjenih enajst sporazumov o medsebojnem sodelovanju. Na podlagi sklenjenih sporazumov o sodelovanju (Memoranda of Understanding) so inšpektorji pregledali oziroma sodelovali pri pregledih poslovanja odvisnih finančnih družb bančne skupine NLB (štirje pregledi, od tega trije v sestavi ekipe matičnega nadzornika in en samostojni pregled) in pri enem pregledu slovenske banke v Sloveniji v tuji lasti skupaj z nadzorniki matične banke. Opravljenih je bilo tudi šest letnih razgovorov s tujimi nadzorniki v Banki Slovenije ali na sedežih tujih nadzornih institucij (Narodne banke Srbije, Narodne banke Makedonije, Centralne banke Črne gore, Agencije Federacije BiH in Republike Srbske, Banking and Payments Authority of Kosovo, avstrijsko nadzorno institucijo FMA in Oesterreichische Nationalbank).

Sodelovanje z drugima dvema nadzornima institucijama na slovenskem finančnem trgu (Agencijo za trg vrednostnih papirjev in Agencijo za zavarovalni nadzor) je potekalo v obliki izmenjav podatkov med navedenimi institucijami. Način sodelovanja med Banko Slovenije, Agencijo za trg vrednostnih papirjev in Agencijo za zavarovalni nadzor določa pravilnik o medsebojnem sodelovanju nadzornih organov. Na podlagi omenjenega pravilnika je ustanovljeno Koordinacijsko telo pod vodstvom ministra za finance, v njem pa sodelujejo tudi guverner Banke Slovenije, predsednik Sveta Agencije za trg vrednostnih papirjev ter predsednik Sveta Agencije za zavarovalni nadzor. Na podlagi navedenega pravilnika so med Banko Slovenije in obema agencijama sklenjeni ustrezni sporazumi o sodelovanju. Nadzorne institucije so tudi dolžne obvestiti drugo nadzorno institucijo o ugotovljenih nepravilnostih, ki zadevajo njeno področje.

Posebna pozornost je bila namenjena nadzoru aktivnostim in pripravljenosti na uvedbo evra

Pregledi v letu 2005

Pregled finančnih organizacij v tujini, ki so v lasti slovenskih bank.

Banka Slovenije je nadaljevala sodelovanje z drugima dvema nadzornima institucijama

3.7.1 Pripravljenost bank na uvedbo evra

Mesečno poročanje bank o pripravah za uvedbo evra

S posredovanjem predloga aktivnosti in priprav za uvedbo evra je Banka Slovenije že januarja 2005 začela vrsto aktivnosti, katerih končni cilj je zagotoviti ustrezno in pravočasno pripravljenost bank in vseh njihovih sistemov na uvedbo nove valute. Obseg realiziranih aktivnosti ter njihovo časovno dinamiko Banka Slovenije redno spremlja prek poročil, ki so jih banke dolžne predlagati mesečno. Banka Slovenije je že v septembru in oktobru 2005 opravila prvi cikel neposrednih pregledov v bankah, katerih cilj je bil predvsem odkriti težave v prvi fazi aktivnosti, to je že pri sami vzpostavitvi ustrezne projektne organizacije in identifikaciji potrebnih sprememb.

Intenzivni nadzor nad izvajanjem aktivnosti za uvedbo evra se bo nadaljeval leta 2006

Intenziven nadzor nad izvajanjem aktivnosti za uvedbo evra bo Banka Slovenije nadaljevala tudi v letu 2006. Omenjeni nadzor bo poleg rednega spremljanja mesečnih poročil bank ter trimesečnih ali pogostejših mnenj služb notranjih revizij o stanju na projektu vključeval tudi še dva ciklusa neposrednih pregledov v bankah. Preglede v okviru prvega ciklusa bo Banka Slovenije začela že v mesecu marcu, medtem ko bo drugi cikel pregledov predvidoma izveden v jeseni (septembra in oktobra 2006).

3.7.2 Področje preprečevanja pranja denarja

Sistematičen pregled usklajenosti bank z zakonodajo na področju pranja denarja

Banka Slovenije je v letu 2005 nadaljevala sistematičen pregled usklajenosti bank z zakonodajo in usposobljenosti bank za obvladovanje tveganj na področju pranja denarja. Vsebina pregleda je obsegala predvsem naslednja področja: organizacijsko-kadrovske pogoje vključno z vlogo pooblaščenca za preprečevanje pranja denarja, operativno izvajanje storitev s poudarkom na izvajanju identifikacije in sporočanja transakcij Uradu RS za preprečevanje pranja denarja, delovanje notranje revizije kot neodvisno preverjanje usklajenosti z internimi politikami, vlogo informacijske tehnologije pri vzpostavitvi evidenc in zaznavanju neobičajnih in sumljivih dogodkov.

V splošnem so banke vzpostavile sistem za izvajanje zakonskih določil

Na osnovi opravljenih pregledov lahko ugotovimo, da so banke v splošnem vzpostavile sistem za izvajanje zakonskih določil, skladno s tem so imenoval pooblašcene osebe za komuniciranje z Uradom RS za preprečevanja pranja denarja, hkrati pa v sklopu gotovinskega poslovanja izvajajo zakonsko predpisano identifikacijo transakcij nad 3 mio SIT in poročanje Uradu RS za preprečevanje pranja denarja o transakcijah, ki presegajo 5 mio SIT.

Nekaj nepravilnosti

Največ nepravilnosti je bilo ugotovljenih pri odpiranju in vodenju računov tujih pravnih oseb, ki ne opravljajo trgovske ali proizvodne dejavnosti v državi, v kateri so registrirane (pri tem gre predvsem za družbe iz t. i. off-shore območij, kot npr. Delaware v ZDA, Britanski deviški otoki, Nevis ipd.), razne nepravilnosti pa so bile ugotovljene tudi pri obravnavi tujih fizičnih oseb. Banka Slovenije je zato v takih primerih ustrezno ukrepala.

Po oceni Banke Slovenije je v Sloveniji ozaveščenost o pranju denarja prenizka

Banke problematiko pranja denarja še vedno obravnavajo bolj kot zakonsko obveznost, premalo pozornosti pa ji posvečajo kot eni izmed oblik tveganja v poslovanju. Po oceni Banke Slovenije je v slovenskem bančnem prostoru prisotna prenizka ozaveščenost in napačno mnenje o majhni verjetnosti pranja denarja v slovenskih bankah, kar velja za delavce bank in za uprave bank. Sistem za preprečevanje pranja denarja v večini primerov še vedno vključuje le področje gotovinskega poslovanja, medtem ko se bolj tvegane področje poslovanja s tujimi bankami in tujimi pravnimi osebami še vedno posveča premajhna pozornost.

3.7.3 Področje informacijske tehnologije

V letu 2005 so inšpektorji Banke Slovenije opravili več tematskih pregledov področja informacijske tehnologije v posameznih bankah. Pregledi so zajemali preverjanje informacijskih sistemov oziroma usposobljenosti bank za obvladovanje tveganj informacijskih sistemov (inherentna IT- tveganja) in usposobljenosti bank za obvladovanje tveganj, ki posledično izhajajo iz slabosti informacijskih sistemov. Ta tveganja se lahko odražajo v necelovitem obravnavanju komitenta kot kreditna ali tržna tveganja, nadalje v slabšem spremljanju denarnih tokov kot likvidnostna tveganja in tudi v nenatančnem poročanju Banki Slovenije.

Večina bank se sooča s temi tveganji, intenziteta tveganj je običajno v sorazmerju s heterogenostjo in ustreznim ter nadzorovanim delovanjem informacijskega sistema banke. Večina bank v Sloveniji je izpostavljena tem tveganjem, kar ob svojih pregledih ugotavljajo inšpektorji Banke Slovenije. Posebno pomembno vlogo pa ima informacijska tehnologija pri uvedbi evra.

Drugo pomembno področje znotraj informacijske tehnologije je varovanje informacij. Inšpektorji Banke Slovenije tudi pri pregledih, ki so jih opravili v letu 2005, ugotavljajo, da v praksi še v nobeni banki ni v celoti vzpostavljeno varovanje informacij po predpisanem standardu ISO 17799. Projekti so sicer v teku, vendar raven varovanja še ni ustrezna. Banka Slovenije ocenjuje, da vodstva bank posvečajo premalo pozornosti tej problematiki, saj taki projekti niso uvrščeni kot prednostni. Po drugi strani pa so banke zaradi informatizacije poslovanja vse bolj izpostavljene raznim prevaram in drugim oblikam neavtorizirane uporabe ali spremembe podatkov in informacij.

**Inšpektorski pregledi
področja informacijske
tehnologije**

**Intenziteta tveganj je
običajno v sorazmerju s
heterogenostjo
informacijskega sistema**

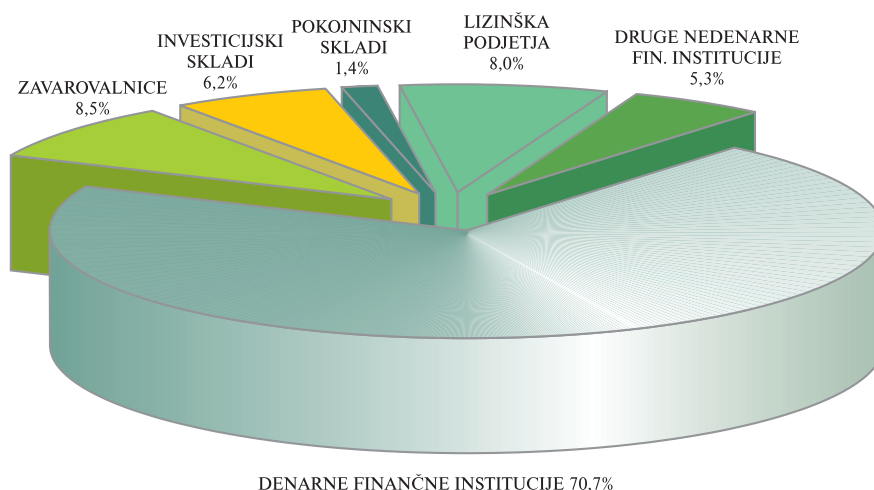
Varovanje informacij

4 FINANČNI TRGI

Na slovenskem finančnem trgu z dobrimi 70% bilančne vsote prevladujejo denarne finančne institucije. Zaradi nizkih obrestnih mer je opazen trend preusmeritve prihrankov iz bančnih vlog v alternativne naložbe, kot so naložbe v vzajemne sklade, v tuje vrednostne papirje, življenjska zavarovanja in pokojninske sklade. Bilančna vsota nedenarnih finančnih institucij se zato povečuje in je ob koncu leta 2004 že dosegla 38% BDP. V letu 2005 je bil opazen predvsem hiter razvoj dejavnosti vzajemnih skladov, katerih se je število povečalo za 18. Število drugih finančnih institucij se ni bistveno spremenilo. Ob koncu leta 2005 je bilo med nedenarnimi finančnimi institucijami poleg 51 vzajemnih skladov 8 investicijskih družb in 16 zavarovalnih družb (od tega 14 zavarovalnic in 2 pozavarovalnici). Med izvajalci pokojninskih načrtov je bilo 7 vzajemnih pokojninskih skladov, 4 pokojninske družbe in 2 zavarovalnici. Med pooblaščenimi udeleženci trga vrednostnih papirjev je bilo 15 borzno posredniških družb in 18 bank.

Na slovenskem finančnem trgu prevladujejo denarne finančne institucije

Slika 24: Finančni posredniki po bilančni vsoti

Podatki za konec 2004

Vir: Banka Slovenije, Agencija za zavarovalni nadzor, Združenje družb za upravljanje, Agencija za trg vrednostnih papirjev, AJPES

Premoženje investicijskih družb se je, predvsem zaradi preoblikovanja treh izmed njih v vzajemne sklade, leta 2005 znižalo za 31%, na 200 mrd SIT. Leta 2005 je bilo manj zanimanja za delnice investicijskih družb kot preteklo leto. Letni promet z njimi je dosegel slabih 60% prometa iz leta 2004, nižje povpraševanje pa se je odrazilo tudi v indeksu PIX, ki je dosegel negativno letno rast, z -12% ob koncu leta 2005.

Manjše skupno premoženje investicijskih družb ob koncu leta 2005

Tabela 26: Sestava slovenskega finančnega sistema

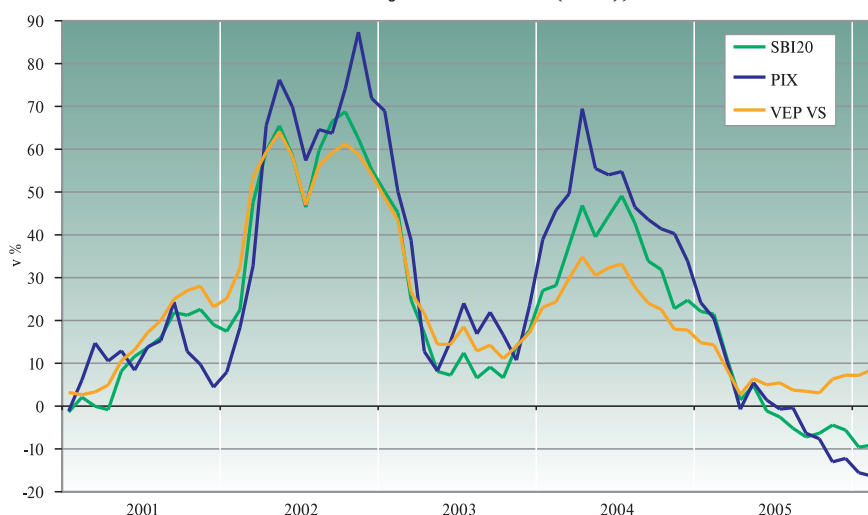
Bilančna vsota	2002		2003		2004	
	v mio SIT	%	v mio SIT	%	v mio SIT	%
Denarne finančne institucije	4.623.220	72,9	5.122.664	72,8	5.711.052	70,7
Nedenarne finančne institucije	1.715.801	27,1	1.911.643	27,2	2.369.229	29,3
Zavarovalnice	498.163	7,9	588.753	8,4	684.426	8,5
Pokojninski skladi	55.541	0,9	80.164	1,1	113.979	1,4
Investicijski skladi	517.973	8,2	439.181	6,2	499.966	6,2
Lizinška podjetja	387.340	6,1	488.030	6,9	642.406	8,0
Drugi	256.783	4,1	315.514	4,5	428.453	5,3
Skupaj	6.339.020	100,0	7.034.307	100,0	8.080.281	100,0

Vir: Banka Slovenije, Agencija za zavarovalni nadzor, Združenje družb za upravljanje, Agencija za trg vrednostnih papirjev, AJPES

**Manjši neto prilivi v
domače vzajemne sklade,
ki zmanjšujejo delež
domačih naložb**

Premoženje vzajemnih skladov se je leta 2005 povečalo za 58%, na 332 mrd SIT, kar je posledica že omenjenega preoblikovanja investicijskih družb in letnih neto prilivov v višini 33 mrd SIT in 7-odstotne letne donosnosti njihovih sredstev. Letni neto prilivi v vzajemne sklade so leta 2005 dosegli komaj 40% prilivov iz preteklega leta. Razlog je v močni konkurenci tujih vzajemnih skladov, ki se tržijo v Sloveniji¹⁶ in so leta 2005 dosegli dobrih 21 mrd SIT neto prilivov. Pomemben razlog za nižje neto prilive v vzajemne sklade je tudi nižja dosežena donosnost, ki je predvsem posledica neugodnih razmer na domačem kapitalskem trgu. V začetku leta 2005 je bila donosnost vzajemnih skladov zaradi dobrih 43% domačih delnic v strukturi njihovih naložb še pod močnim vplivom razmer na domačem kapitalskem trgu. Do konca leta 2005 pa so vzajemni skladi delež tujih naložb povečali za 23 odstotnih točk, na skoraj 40%, med drugim tudi zaradi sproščenja zakonskih omejitev glede njihovih naložb v tujini. Zaradi manjšega povpraševanja po domačih delnicah je to povzročilo dodaten negativen vpliv na gibanje indeksa SBI20. Letna donosnost vzajemnih skladov je bila tako ob koncu leta 2005 s 7% precej višja od donosnosti slovenskega borznega indeksa SBI20, ki je dosegel negativno rast, z -5,6%.

Slika 25: Letna rast donosnosti vzajemnih skladov (VEP), indeksa PIX in SBI20

Vir: Banka Slovenije

**Zavarovalne družbe
prevladujejo znotraj
nedenarnih
finančnih institucij**

Zavarovalne družbe so z 8,5% bilančne vsote finančnega sistema največja skupina med nedenarnimi finančnimi institucijami. Bruto obračunana premija zavarovalnih družb je leta 2005 znašala 384 mrd SIT, bruto odškodnina pa 224 mrd SIT. Škodni rezultat se je izboljšal in dosegel vrednost pod 0,58. Glede na povprečje v Evropski uniji Slovenija zaostaja po deležu zbrane premije iz življenjskega zavarovanja. Višja rast premije iz življenjskega zavarovanja je zato pričakovana. Leta 2005 je bila 15-odstotna in je v strukturi dosegla četrtno celotne zbrane premije. Pri tem se je delež premije iz življenjskega zavarovanja, vezane na enote investicijskih skladov v celotni življenjski premiji, povečal na 22,5%. Naložbe zavarovalnic so se leta 2005 povečale za dobrih 15%, na 635 mrd SIT, od tega so predstavljale več kakor polovico naložbe iz življenjskih zavarovanj. Glede na predvsem varčevalno komponento življenjskih zavarovanj med naložbami zavarovalnic s 63% prevladujejo naložbe v državne in druge dolžniške vrednostne papirje. Zaradi vse večjega pomena življenjskega zavarovanja, vezanega na enote vzajemnih skladov, pa se je v strukturi delež kuponov vzajemnih skladov povečal za 4 odstotne točke, na 7%.

¹⁶ Ob koncu marca 2006 se je v Sloveniji tržilo že 113 tujih vzajemnih skladov.

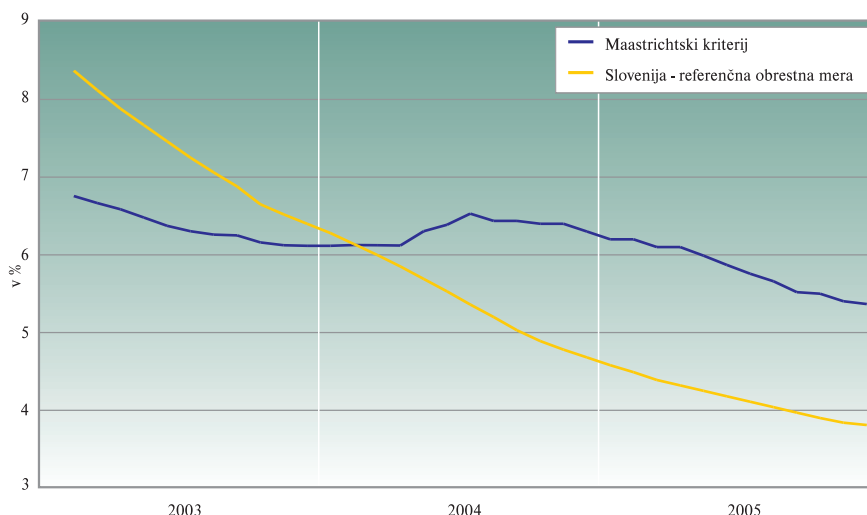
Glede na dolgoročno nevzdržno stanje obstoječega pokojninskega sistema je razvoj prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja zelo pomemben. Ob koncu 2005 je bilo vanj vključenih 428 tisoč zavarovancev oziroma 53% delovno aktivnega prebivalstva (med njimi se jih je 49,3% zavarovalo prek vzajemnih pokojninskih skladov). Leta 2005 so vzajemni pokojninski skladi, pokojninske družbe in zavarovalnice, iz naslova prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, zbrali skupaj za 44 mrd SIT premije, kar je za 2% več kakor v letu 2004. Skupna vrednost naložb izvajalcev pokojninskih načrtov je leta 2005 dosegla 141,9 mrd SIT oziroma 49% več kakor ob koncu leta 2004. Večina sredstev je bila naloženih v državne vrednostne papirje in v druge vrednostne papirje, med katerimi so prevladovali drugi dolžniški vrednostni papirji. Obstoječa konzervativnejša naložbena politika pokojninskih skladov je tudi posledica zakonsko predpisane minimalne zajamčene donosnosti, ki jo morajo zagotavljati.

V prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje vpisanih 428 tisoč zavarovancev

Tudi v letu 2005 na primarnem trgu ni bilo javnih ponudb vrednostnih papirjev, saj se slovenska nefinančna podjetja še vedno financirajo predvsem prek bančnega sistema ter prek redkih zaprtih dokapitalizacij in zaprtih izdaj obveznic. Republika Slovenija je na domačem trgu izdala obveznice v skupni vrednosti 413 mrd SIT (v istem obdobju je dospelo 191 mrd SIT). Septembra 2005 je bil zaradi nizke likvidnosti trga obveznic za državne vrednostne papirje na Ljubljanski borzi uveden trg uradnih vzdrževalcev likvidnosti (TUVL). V zadnjih štirih mesecih leta 2005 je bilo na njem sklenjenega kar 58% celotnega prometa na Ljubljanski borzi. Dolgoročna državna obveznica RS59, ki je bila izdana ob začetku leta 2005, vzorno prikazuje gibanje cen obveznic. Njena vrednost se je vse leto močno povzdignila, nato pa se je ob koncu leta kot posledica povišanja obrestnih mer v evroobmočju nekoliko znižala. Iz njenega povprečnega letnega gibanja pa je vsekakor razviden trend povečanja vrednosti obveznic in iz tega naslova seveda tudi tendenčno zniževanje dolgoročnih obrestnih mer, ki so obratno sorazmerne cenam obveznic.

V letu 2005 ni bilo novih primarnih emisij vrednostnih papirjev

Slika 26: Dvanajstmesečna drseča sredina dolgoročne obrestne mere

Vir: Banka Slovenije

Maastrichtski kriterij obrestnih mer

Izpolnjevanje maastrichtskega kriterija obrestnih mer zahteva, da dolgoročna obrestna mera v pristopajoči državi ne presega za več kakor 2 odstotni točki neponderirano povprečje dolgoročnih obrestnih mer v največ treh državah Evropske unije z najboljšimi doseženimi rezultati glede stabilnosti cen. Za izračun se uporablja dvanajstmesečna drseča sredina donosnosti desetletne državne obveznice. Enajstletna obveznica s serijsko številko RS59 velja v Sloveniji od začetka 2005 za referenčno obveznico.

Slovenija izpolnjuje maastrichtski kriterij obrestnih mer že od februarja 2004. Padajoči razmik med slovenskimi dolgoročnimi obrestnimi merami in referenčno vrednostjo odraža vse manjšo rizično premijo, ki jo investitorji zahtevajo pri nakupu slovenskih državnih obveznic. Rizična premija poleg kreditnega tveganja zavzema inflacijsko in tečajno tveganje. V vedno manjšem razmiku lahko torej zasledimo pozitivno reakcijo trga na dezinflacijo in stabilnost tečaja v Sloveniji.

Izdajatelji in imetniki delnic ter obveznic	V Klirinško depotni družbi (KDD) je bilo ob koncu decembra 2005 vpisanih 1.043 vrednostnih papirjev 827 izdajateljev, od tega 920 delnic in 123 obveznic. Vrednost delnic, vpisanih v KDD ob koncu leta 2005, je po tržni oziroma knjigovodski vrednosti znašala 4.463 mrd SIT (69% BDP). Med izdajatelji delnic so daleč najmočnejše nefinančne družbe (80% celotne vrednosti delnic), sledijo pa jim banke (11%), drugi finančni posredniki (5%) in zavarovalnice (3%). Med imetniki delnic so na prvem mestu nefinančne družbe (29%), sledijo pa jim država (23%), prebivalstvo (18%), tujina (13%), drugi finančni posredniki (10%), banke (4%) in zavarovalnice (2%). Vrednost obveznic, vpisanih v KDD po tržni oziroma nominalni vrednosti, je ob koncu decembra 2005 dosegla 1.671 mrd SIT (26% BDP). Najpomembnejši izdajatelj obveznic je država (78% celotne vrednosti obveznic), sledijo pa ji banke (14%), nefinančne družbe (7%) in zavarovalnice (1%). Med imetniki obveznic so na prvem mestu banke (46%), sledijo pa jim zavarovalnice (23%), prebivalstvo (8%), država (7%), tujina (7%), nefinančne družbe (5%) in drugi finančni posredniki (4%).
Skupna borzna kapitalizacija se je povečala za 5%	Na Ljubljanski borzi vrednostnih papirjev se je ob koncu leta 2005 trgovalo z 227 vrednostnimi papirji oziroma 22% vpisanih v KDD, 148 izdajateljev, med katerimi je bilo 122 delnic in 99 obveznic. Skupna tržna kapitalizacija se je v letu 2005 povečala za 5% in ob koncu decembra dosegla 3.210 mrd SIT, kar predstavlja 50% v bruto domačem proizvodu. V letu 2005 je bilo sklenjenih za 441 mrd SIT poslov, kar je za 11 % več kakor v letu 2004. Dobri dve tretjini prometa so predstavljali posli v obliki svežnje. Največ prometa je bilo opravljenega z delnicami (51%), sledijo pa obveznice (41%) in investicijske družbe (8%). Med delnicami so bile v letu 2005 najprometnejše delnice Mercatorja, Krke, Petrola, Pivovarne Union in Gorenja.
Močno povečanje naložb rezidentov v vrednostne papirje, izdane v tujini	Rezidenti so imeli ob koncu leta 2005 za 726 mrd SIT naložb v vrednostne papirje, ki so jih v tujini izdali nerezidenti (50% v obveznicah), kar je 412 mrd SIT več kakor pred enim letom, in za 49 mrd SIT naložb v vrednostne papirje, ki so jih v tujini izdali rezidenti (86% v evroobveznicah Republike Slovenije). Rezidenti so imeli na tujih trgih izdanih za 443 mrd SIT dolžniških vrednostnih papirjev in pri tem odpade na Republiko Slovenijo 357 mrd SIT.
Neto priliv naložb nerezidentov v vrednostne papirje	Naložbe nerezidentov v slovenske vrednostne papirje so v letu 2005 dosegle 123 mrd SIT, ob upoštevanju zapadanja zakladnih menic pa je bilo neto prilivov za 114 mrd SIT. Tako je bil priliv sicer znaten, vendar zdaleč ni dosegal obsega, ki bi utegnili sprožiti borzni balonček oziroma ogroziti finančno stabilnost. Po drugi strani naložbe nerezidentov vplivajo pozitivno na likvidnost domačega kapitalnega trga.
Rast finančnih naložb rezidentov v tujini odraža finančno poglobljanje	Sicer pa rast finančnih naložb rezidentov v tujini nedvomno odraža način pospešenega finančnega poglobljanja v Sloveniji v zadnjih letih. Pri padajočih obrestnih merah imajo gospodinjstva, podjetja in finančne družbe vse večjo možnost povečati svoje finančne naložbe, ki jih želijo posledično tudi diverzificirati. Glede na omejeno absorpcijsko sposobnost domačega trga prihaja potemtakem do odtokov finančnih naložb v tujino. Z ekonomskega vidika je to vsekakor pozitiven razvoj, saj posamezniki zmanjšujejo svojo izpostavljenost enemu samemu gospodarstvu. S tem se kaže dodatna prednost prevzema evra, ki z odstranitvijo tečajnega tveganja spodbuja k učinkovitejši finančni alokaciji.

5 DRUGE DEJAVNOSTI

5.1 Upravljanje mednarodnih denarnih rezerv

Mednarodne denarne rezerve Banke Slovenije so opredeljene kot:

- tuja gotovina in devizna imetja v tujini,
- prvovrstni vrednostni papirji tujih izdajateljev,
- monetarno zlato,
- imetja SDR in rezervna tranša pri Mednarodnem denarnem skladu.

Mednarodne denarne rezerve Banke Slovenije so se v letu 2005 povečale s 6.542 milijona EUR na 6.895 milijona EUR. Del deviznih rezerv, za katere ima Banka Slovenije obveznosti do domačih sektorjev na podlagi vpisanih blagajniških zapisov v tujem denarju ter deviznih računov bank in države pri Banki Slovenije, se je v letu 2005 zmanjšal za 662 milijonov EUR z 2.352 milijona EUR na 1.690 milijona EUR. Drugi del rezerv, ki predstavlja neto sredstva brez deviznih obveznosti, pa se je v letu 2005 povečal s 4.190 milijona EUR na 5.205 milijona EUR. Povečanje gre predvsem na račun dokončnega odkupa deviz iz naslova začasne prodaje deviz z obveznim povratnim odkupom. Vrednost monetarnega zlata se je zmanjšala zaradi odprodaje dela zlata. Skupne terjatve Banke Slovenije do tujine obsegajo poleg uradnih deviznih rezerv in imetij pri MDS še nekatera druga imetja, kot sta fiduciarna računa v Luksemburgu pri Dresdner Bank in Société Générale v skupnem znesku 57 milijonov EUR na dan 31. december 2005.

Povečanje denarnih rezerv, predvsem zaradi končnega odkupa začasno prodanih deviz

Tabela 27: Mednarodne denarne rezerve in devizne rezerve bančnega sistema

v mio EUR	BANKA SLOVENIJE					BANKE		
	Mednarodne denarne rezerve					v tem: protivrednost deviz. obv. do rezidentov*	Druge terjatve do tujine	Devizne rezerve poslovnih bank
	Zlato	Imetja SDR	Rezervna pozicija pri MDS	Devizne rezerve	Skupaj			
1994	0,1	0,1	15,3	1.206,5	1.222,0	708,0	84,2	1.046,0
1995	0,1	0,0	14,9	1.405,9	1.420,9	982,6	132,8	1.297,6
1996	0,1	0,1	14,9	1.837,9	1.853,0	1.032,4	27,2	1.488,4
1997	0,1	0,1	15,7	2.987,3	3.003,1	1.612,1	37,4	978,2
1998	0,1	0,2	55,8	3.048,5	3.104,6	1.580,3	40,0	1.031,2
1999	0,1	1,6	107,3	3.050,3	3.159,3	1.694,4	51,8	1.053,5
2000	0,1	4,0	88,5	3.343,3	3.435,9	1.862,8	62,4	1.361,2
2001	76,2	5,7	91,3	4.810,5	4.983,7	2.212,9	86,2	1.703,0
2002	79,9	6,7	115,9	6.578,9	6.781,4	2.523,8	81,3	1.263,2
2003	80,9	7,3	115,7	6.675,0	6.879,0	2.502,5	69,8	1.024,8
2004	77,8	8,2	87,9	6.367,9	6.541,8	2.351,5	74,2	1.116,4
2005	70,4	9,8	43,5	6.770,7	6.894,5	1.689,6	83,4	2.061,4

* Vpisani blagajniški zapisi v tujem denarju ter devizni računi bank in države pri Banki Slovenije.

Vir: Banka Slovenije

Svet Banke Slovenije četrtletno predpisuje osnovna pravila za upravljanje mednarodnih denarnih rezerv Banke Slovenije, in sicer ločeno po vrstah tveganj. Upravljanje mednarodnih denarnih rezerv in premiki v strukturi naložb so med letom potekali v okviru kriterijev ter glede na dogajanja in pričakovanja

Upravljanje mednarodnih denarnih rezerv Banke Slovenije

na mednarodnih finančnih trgih. Natančnejši podatki o strukturi mednarodnih denarnih rezerv na dan 31. 12. 2005 so prikazani v poglavju o računovodskih izkazih.

5.2 Plačilni promet komitentov Banke Slovenije

5.2.1 Posli za državni sektor

Prenehanje izdajanja enomesečnih zakladnih menic

Banka Slovenije in Ministrstvo za finance sta imela od leta 2001 naprej podpisano pogodbo o skupnem delovanju na denarnem trgu. Pogodbeni namen je bil nadaljnji razvoj denarnega trga, ki je temeljil na enomesečni zakladni menici. Po tej pogodbi je ministrstvo kupnino od prodaje enomesečnih zakladnih menic vložilo v Banko Slovenije in jo je lahko uporabljalo za uravnavanje likvidnosti proračuna, od leta 2004 naprej je pa za uravnavanje enotnega zakladniškega računa države. Prodaja enomesečnih zakladnih menic je potekala prek tedenskih avkcij, skupna količina izdanih menic pa je znašala 28 mrd SIT. Potem, ko so bili postavljeni uradni vzdrževalci likvidnosti pri trgovanju z vrednostnimi papirji, je Ministrstvo za finance je ob koncu leta prenehalo izdajati enomesečne zakladne menice, pogodba z Banko Slovenije pa je bila sporazumno prekinjena.

Vodenje računov proračunskih uporabnikov

Banka Slovenije vodi zakladniški račune države in občin

Banka Slovenije vodi enotni zakladniški račun države in 192 enotnih zakladniških računov občin, ki so odprti v različnih valutah. Računi neposrednih in posrednih uporabnikov državnega oziroma občinskih proračunov, Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije in Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, ki so vključeni v sistem enotnega zakladniškega računa, kakor ga določa zakon o javnih financah, so odprti kot podračuni enotnega zakladniškega računa države oziroma občin. Podračune vodi Uprava Republike Slovenije za javna plačila. Neposredni in posredni uporabniki državnega oziroma občinskih proračunov upravi predlagajo plačilna navodila in od nje tudi prejemajo vse povratne informacije iz naslova opravljenih storitev plačilnega prometa. V letu 2005 je bilo prek enotnega zakladniškega računa države opravljenih za 5.768,5 milijarde SIT pritokov in prav toliko odtokov, prek enotnih zakladniških računov občin pa za 5.292,8 milijarde SIT pritokov in prav toliko odtokov. Poleg enotnih zakladniških računov Banka Slovenije vodi 96 namenskih deviznih transakcijskih računov države in drugih proračunskih uporabnikov.

Plačilni promet s tujino

Na podlagi zakona o plačilnem prometu opravlja Banka Slovenije plačilni promet in druge posle za Republiko Slovenijo.

Proračunskim uporabnikom je Banka Slovenije neto prodala EUR 477 mio deviz

V letu 2005 je Banka Slovenije opravila za 1.150 milijona EUR nakazil v tujino in izplačala za 7 milijonov EUR gotovine. Nakazil iz tujine je bilo za 496 milijona EUR in vračil tuje gotovine za 2 milijona EUR. Pri tem je bilo proračunskim uporabnikom prodanih za 614 milijona EUR deviz in od njih odkupljenih za 138 milijona EUR deviz. Iz valutne strukture pritokov in odtokov je razvidno, da je bilo 80,4% pritokov v valuti EUR, 7,0% v valuti USD, 12,3% v valuti SIT ter le 0,3% v drugih valutah, medtem ko je bilo na strani odtokov 68,2% v valuti EUR, 3,7% v valuti USD, 26,7% v SIT ter 1,4% v drugih valutah.

Banka Slovenije vodi tolarske in devizne račune tujih finančnih institucij in institucij Evropske unije, prek katerih je bilo v letu 2005 prodanih 284 mio EUR deviz in opravljeno za 689 mio EUR pritokov in za 687 mio EUR odtokov.

Posli z vrednostnicami, vrednostnimi papirji in gotovino

Banka Slovenije je opravljala za Republiko Slovenijo posle priprave, izdaje, distribucije in hrambe tečajnih ter priložnostnih kovancev.

Banka Slovenije je izročila v obtok nov priložnostni tečajni dvokovinski kovanec za 500 tolarjev ob 100-letnici ustanovitve Slovenske sokolske zveze v 200.000 primerkih. Količina kovancev v obtoku se je v letu 2005 zvišala za 7,2%, v celotni vrednostni strukturi gotovinskega obtoka se je delež kovancev povečal in znaša 1,6%, (leta 2004 1,4%).

V letu 2005 so bili izdani priložnostni kovanci ob 100-letnici slovenskega filma, in sicer: zlatnik in srebrnik, in ob 100-letnici ustanovitve Slovenske sokolske zveze zlatnik, srebrnik in tečajni kovanec. Lani je bilo na blagajni Banke Slovenije in prek bank prodanih 6.648 kosov priložnostnih kovancev (leta 2004 8.650 kosov), od tega 2.150 kosov zlatnikov (leta 2004 1.891 kosov) in 4.498 kosov srebrnikov (leta 2004 6.759 kosov).

Prvi slovenski denar (vrednostni boni) je zamenljiv na blagajni Banki Slovenije brez časovne omejitve. Zamenjava se je v letu 2005 povečala za 46,6% (v letu 2004 se je zmanjšala za 77,0%).

Opravljenih je bilo 5.139 blagajniških prejemkov in izdatkov tolarske gotovine in 20.983 vplačil ter izplačil tuje valute za potne stroške in druge potrebe državnih organov (v letu 2004 je bilo 5.187 blagajniških prejemkov in izdatkov tolarske gotovine ter 23.562 vplačil ter izplačil tuje valute).

Nov priložnostni kovanec za 500 SIT ob 100-letnici ustanovitve Slovenske sokolske zveze

Prodanih 6.648 kosov priložnostnih kovancev

Vrednostni boni ostajajo zamenljivi brez časovne omejitve

5.2.2 Vodenje računov članov Centralno klirinške depotne družbe d.d.

Banka Slovenije je v letu 2005 odprla denarni račun jamstvenega sklada in fiduciarni račun za skrbniške storitve Centralno klirinški depotni družbi d.d. Poleg tega Banka Slovenije vodi tudi račune članov Centralno klirinške depotne družbe (v nadaljevanju: člani KDD), prek katerih se opravlja denarna poravnava poslov z vrednostnimi papirji. Ob koncu leta 2005 je imelo 27 članov KDD, med njimi 12 poslovnih bank in 15 borzno posredniških družb, odprte transakcijske račune za sredstva strank in obračunske račune pri Banki Slovenije.

V letu 2005 je bilo prek računov Centralno klirinške depotne družbe in članov KDD opravljenih za 1.043,8 milijarde SIT pritokov in za 1.047,1 milijarde SIT odtokov.

Banka Slovenije je 2005 odprla nove račune

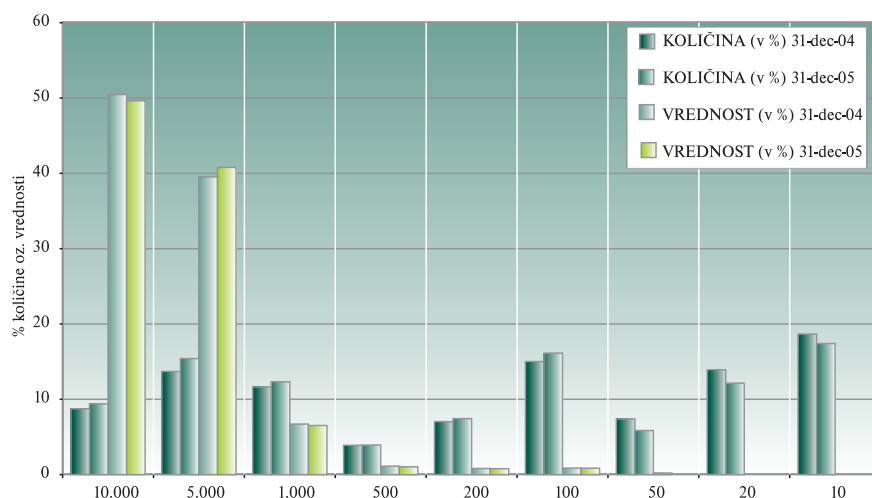
5.3 Gotovinsko poslovanje

Banka Slovenije je v skladu z zakonskimi pooblastili zagotavljala nemoteno oskrbo države s tolarskimi bankovci.

Skupno je bilo 31. decembra 2005 v obtoku 113,2 mio bankovcev v vrednosti 213,8 mrd SIT (z upoštevanjem gotovine v bankah). Vrednost bankovcev v obtoku se je v primerjavi z letom 2004 povečala za 9,1%, količina bankovcev v obtoku pa se je zmanjšala za 1,3%. Ob koncu leta 2005 so 98,4% vrednosti in 18,0% kosov različnih apoenov gotovine v obtoku predstavljali bankovci. Vrednostno najpomembnejši apoen je še vedno bankovec za 10.000 tolarjev, čeprav se je vrednostni delež teh bankovcev v obtoku zmanjšal. Predstavlja 49,6%, leta 2004 pa je predstavljal 50,5%.

Nosilna apoen gotovinskega poslovanja sta bankovca za 10.000 in 5.000 tolarjev

Slika 27: Količinska in vrednostna sestava bankovcev v obtoku

Vir: Banka Slovenije

Vrednostni delež bankovca za 5.000 tolarjev se je povečal in predstavlja 40,8% vrednosti bankovcev v obtoku, leta 2004 pa 39,5%. Opisana bankovca sta nosilna apoen gotovinskega poslovanja. Pomen bankovca za 1.000 tolarjev se količinsko in vrednostno postopoma zmanjšuje. Predstavlja 6,5% vrednosti bankovcev v obtoku, leta 2004 pa 6,7%. Zmanjšala se je tudi povprečna vrednost ter število bankovcev za 10, 20, 50 in 500 tolarjev. To je predvsem posledica nadomeščanja teh bankovcev s kovanci enake vrednosti (razen bankovca za 500 SIT).

**Iz obtoka je bilo izločenih
13,1 mio bankovcev**

Za zagotovitev primerne kakovosti bankovcev v obtoku je bilo izločenih in uničenih skupno 13,1 mio bankovcev (leta 2004 27,3 milijona), od tega največ 2,8 mio bankovcev po 50 SIT.

**Način oskrbe države s
tolarsko gotovino**

Oskrba države s tolarsko gotovino se je zagotavljala prek depojev bankovcev Banke Slovenije pri petih poslovnih bankah, ki jim je Banka Slovenije trimesečno določala trezorski maksimum, njihovo poslovanje pa dnevno preverjala. Lani so vsi navedeni depoji upoštevali pravila poslovanja in pri tem ni bilo odkritih nepravilnosti.

Ponatisi bankovcev

Zaradi povečanja potreb po bankovcih v gotovinskem obtoku ter zamenjave obrabljenih in poškodovanih bankovcev so bili v letu 2005 ponatisnjeni bankovci za 10.000 tolarjev v obsegu 3 milijone kosov, bankovci za 1.000 tolarjev v obsegu 5 milijonov kosov ter bankovci za 500 tolarjev v obsegu 2 milijona kosov.

Tabela 28: Gotovina v obtoku

v mrd SIT	Bankovci v obtoku	Kovanci v obtoku	Gotovina v obtoku skupaj
1996	71,4	0,4	71,9
1997	85,7	0,5	86,1
1998	104,7	0,6	105,2
1999	142,5	0,6	143,1
2000	139,6	0,8	140,4
2001	165,8	1,0	166,8
2002	172,1	1,4	173,4
2003	186,0	1,9	187,5
2004	195,4	2,8	198,1
2005	214,2	3,5	217,7

Opomba: Podatki izražajo stanje na dan 31.12.

Vir: Banka Slovenije

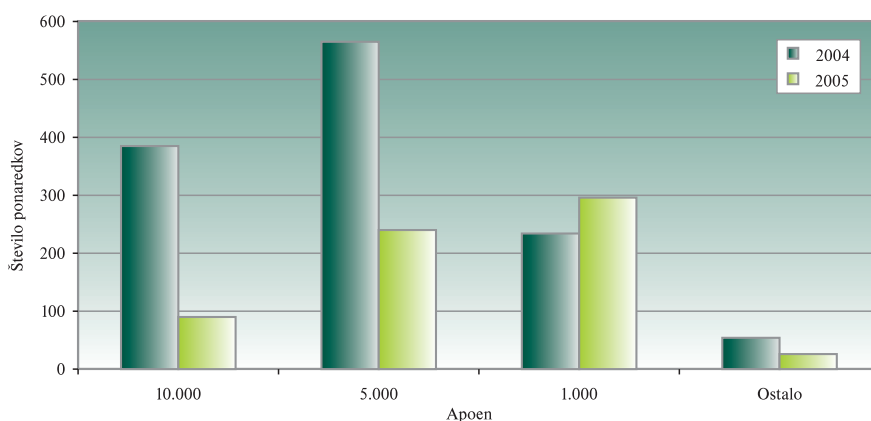
V Banki Slovenije je bilo strokovno pregledanih 652 kosov ponaredkov tolarskih bankovcev, odkritih in zaseženih na območju Republike Slovenije, (v letu 2004 1.238 kosov). Od tega je bilo 90 primerkov po 10.000 tolarjev, 240 primerkov po 5.000 tolarjev, 296 primerkov po 1.000 tolarjev in 26 primerkov drugih apoenov. Vrednost ponarejenih tolarjev je v letu 2005 upadla in je znašala 0,011 % gotovine v obtoku. Večji del ponaredkov v količinski in vrednostni strukturi predstavljajo največji trije apoeni (10.000, 5.000 in 1.000 SIT). Pri tem je Banka Slovenije sodelovala z MNZ (Nacionalni analitski center za ponaredke evrobankovcev – NAC in Nacionalni analitski center za ponaredke evrokovancev – CNAC), ECB, EU, Interpolom in Europolom. Po podatkih, ki jih je Banki Slovenije posredoval Center za forenzične preiskave pri Ministrstvu za notranje zadeve, so v tem centru strokovno pregledali in obdelali 1.058 kosov ponaredkov tuje valute, v letu 2004 pa 645 kosov.

**Strokovno pregledanih
652 kosov ponaredkov
tolarskih bankovcev**

V primerjavi s preteklim letom se je število ponaredkov za 10.000 tolarjev zmanjšalo za 76,6% in število ponaredkov za 5.000 tolarjev za 57,5%, medtem ko se je število ponaredkov za 1.000 tolarjev povečalo za 26,5%.

**Najbolj se je zmanjšalo
število ponaredkov za
10.000 tolarjev**

Slika 28: Primerjava obdelanih tolarskih ponaredkov za leti 2003 in 2004

Vir: Banka Slovenije

Kakovost izdelanih tolarskih ponaredkov v letu 2005 ne odstopa bistveno od tistih v letu 2004. Izboljšanje kakovosti je opazno le pri tujih zaseženih ponaredkih. Ponaredki so tiskani na komercialnem papirju in v večini primerov brez zaščitnih elementov (vodnega znaka, varovalnih barvnih vlakenc, varnostne nitke, fluorescentne zaščite).

**Najpogostejši ponaredki
so brez vodnega znaka,
varovalnih barvnih
vlakenc itd.**

5.4 Plačilni sistemi

Vključenost v TARGET

TARGET (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system) je vseevropski sistem bruto poravnave v realnem času za plačila v evrih, ki deluje od 1. januarja 1999. Sestavlja ga 16 med seboj povezanih nacionalnih sistemov bruto poravnave v realnem času, ki jih upravljajo centralne banke starih držav članic Evropske unije in Poljske, in plačilni mehanizem ECB. Osnovni cilj delovanja sistema TARGET je zagotoviti podporo izvajanju denarne politike Evrosistema in zagotavljati varno, zanesljivo in učinkovito poravnavo plačil, s temeljnim namenom prispevati k integraciji in stabilnosti evro denarnega trga. Vključitev države v sistem TARGET je obvezna z uvedbo evra, pred tem pa je dopuščena pod določenimi pogoji. Svet Banke Slovenije je že v letu 2004 sprejel odločitev glede vključitve v TARGET prek nemške komponente, takrat pa se je v

**Kot oddaljena udeleženka je
Banka Slovenije vključena v
TARGET že od leta 2004**

sistem kot t. i. oddaljena udeleženka vključila tudi Banka Slovenije. V začetku leta 2005 je bila sprejeta tudi odločitev o postopnem vključevanju bank na enak način, saj jim to že pred uvedbo evra omogoča hitro in stroškovno ugodno poravnavo plačil v evrih. Z julijem se je tako v sistem TARGET na način oddaljene udeležbe prek nemške komponente vključilo 16 bank in 1 hranilnica, kar zanje pomeni pripravljenost na uvedbo evra na področju plačil velikih vrednosti. Tehnično se poravnava plačil velikih vrednosti ob uvedbi evra ne bo spremenila, banke pa bodo v sistem dodatno usmerile še domača plačila. Preostale udeleženke sistema BPRČ, ki se v TARGET zaradi poslovnih ali pravnih razlogov niso vključile v juliju 2005, bodo imele možnost za to v letu 2006.

**Priprave na prehod na
evro in na novo
generacijo TARGET**

Zaradi prehoda na evro so najpomembnejše aktivnosti znotraj Banke Slovenije ter v odnosu do ECB in nemške centralne banke v letu 2005 zajemale priprave pravnih podlag, priprave na organizacijsko ureditev odnosa z bankami glede sodelovanja v sistemu TARGET po uvedbi evra, priprave na dopolnitev tehnološke podpore v Banki Slovenije ter opredelitev računovodskih postopkov za potrebe centralnobančnega knjigovodstva. Vzporedno s pripravami prvih novih držav članic na uvedbo evra v okviru ESCB potekajo tudi intenzivne priprave na novo generacijo sistema TARGET (TARGET2, ki bo kot enoten sistem nadomestil množico med seboj povezanih sistemov), ki bo po načrtu ECB vzpostavljen v novembru 2007. Ker bodo tako prve nove države evroobmočja polno vključene v obstoječi sistem predvidoma čez 11 mesecev, je bila v soglasju med njihovimi centralnimi bankami in ECB dosežena odločitev o začasni vključitvi v obstoječi sistem TARGET prek enega od obstoječih nacionalnih sistemov, povezanih v TARGET, kar pomeni drugače od starih držav EU.

**Vse kreditne operacije
ESCB morajo biti
zavarovane z ustreznim
finančnim premoženjem**

V skladu s Statutom ESCB morajo biti vse kreditne operacije ESCB zavarovane z ustreznim finančnim premoženjem, vknjiženim v registru ustreznih sistemov poravnave vrednostnih papirjev. Zato velja, da morajo biti z uvedbo evra tisti sistemi poravnave vrednostnih papirjev v novih članicah, ki bodo uporabljeni v kreditnih operacijah Evrosistema, usklajeni z zahtevami *Standardov ECB za uporabo sistemov poravnave vrednostnih papirjev v kreditnih operacijah ESCB*. Glede na to se je v septembru začela izvedba formalne ocene ustreznosti domačega sistema poravnave vrednostnih papirjev (sistema Centralne klirinško depotne družbe – KDD) za uporabo v kreditnih operacijah ESCB. Do konca leta 2005 je Banka Slovenije v vlogi prvega ocenjevalca, na osnovi pripravljene samoocene KDD, pripravila in v ECB posredovala lastno formalno oceno sistema KDD. V nadaljevanju bo v letu 2006 formalno oceno ustreznosti KDD pripravila tudi ECB. Na podlagi obeh ocen bo pripravljeno skupno poročilo o ustreznosti KDD za uporabo v kreditnih operacijah Evrosistema in v, če v zasnovi oziroma delovanju sistema KDD ne bodo ugotovljene večje pomanjkljivosti, bo sistem KDD lahko uporabljen v kreditnih operacijah Evrosistema.

**Evrosistem omogoča
kreditnim institucijam
uporabo finančnega
premoženja v tujini**

Evrosistem kreditnim institucijam omogoča tudi uporabo finančnega premoženja, ki ga imajo te zunaj domače države. Za to je bil v okviru ESCB vzpostavljen poseben mehanizem za dostavo tega premoženja domači centralni banki (korespondenčni centralnobančni model – CCBM), njegov cilj pa je zagotoviti, da je celotno finančno premoženje, ki je primerno za zavarovanje kreditnih operacij Evrosistema, na razpolago kreditnim institucijam posojilojemalkam ne glede na to, kje v območju evra se je to finančno premoženje. Z vstopom v Evrosistem mora zato tudi Banka Slovenije vzpostaviti tehnično podporo izvajanju CCBM. Delo se je v Banki Slovenije aktivno začelo v začetku leta 2005, in sicer v okviru širšega projekta vzpostavitve sistema zavarovanj v Banki Slovenije.

**Banka Slovenije je izdelala
osnovo za usklajene priprave
na prehod na evro**

Banka Slovenije spremlja tudi priprave na uvedbo evra v bančnem okolju, ki so postale intenzivnejše že v začetku leta 2005. Tako je bil v aprilu izdelan dokument *Prehod na evro, spremembe v plačilnih sistemih in v plačilnem prometu v*

bankah, ki je bil kot osnova za usklajene priprave na uvedbo evra v bančnem okolju obravnavan z bankami v maju. V njem so bila definirana izhodišča priprav procesnih centrov za plačevanje s karticami in poslovanje bankomatov, pobude za uvedbo novih standardov plačilnih instrumentov ter opredeljeni glavni postopki pri prehodu na negotovinsko poslovanje v evrih in posledične spremembe v plačilnih sistemih. Prav tako Banka Slovenije zagotavlja stalno podporo bankam na tem področju skladno z nacionalnim programom za uvedbo evra, in sicer prek Skupine nosilcev projektov za uvedbo evra v Banki Slovenije, ki je tudi vzpostavila mehanizem spremljanja priprav za uvedbo evra v okviru Združenja bank Slovenije in ustreznega usmerjanja dela.

Pregled nad delovanjem plačilnih sistemov

Banka Slovenije je na podlagi zakona o Banki Slovenije in zakona o plačilnem prometu odgovorna za opravljanje pregleda nad delovanjem plačilnih sistemov. Cilj tega je na eni strani zaščititi finančni sistem pred mogočimi sistemskimi posledicami, če se ena ali več udeleženk v plačilnem sistemu spoprime s finančnimi težavami, in zagotavljanje operativne varnosti ter učinkovitosti delovanja plačilnih sistemov na drugi strani. Banka Slovenije je izvajanje pregleda nad delovanjem plačilnih sistemov organizacijsko formalizirala z internimi akti in pri tem je izhajala iz zahtev pravne podlage, Temeljnih načel za sistemsko pomembne plačilne sisteme,¹⁷ ki jih je kot osnovo za izvajanje pregleda potrdil Svet Banke Slovenije, ter usmeritev ESCB na tem področju. Pri tem je poseben poudarek namenila ustrezni ločitvi funkcij upravljanja plačilnih sistemov BPRČ in Žiro kliring¹⁸ in izvajanja pregleda nad delovanjem plačilnih sistemov. Pripravljena je bila tudi metodologija za izvajanje pregleda, ki temelji na metodologiji ECB za izvajanje pregleda nad sistemom TARGET.

V letu 2005 je Banka Slovenije v skladu s svojimi odgovornostmi izvajala pregled nad delovanjem plačilnih sistemov na podlagi rednih in izrednih poročil upravljavcev plačilnih sistemov, ki so jih ti dolžni posredovati Banki Slovenije, in na podlagi neposrednega pregleda upravljavcev plačilnih sistemov. V januarju je bil tako izveden redni pregled sistema Žiro kliring (pregled sistema BPRČ je bil izveden ob koncu leta 2004), v oktobru in novembru pa redni pregled privatnih upravljavcev plačilnih sistemov (Bankarta in Banke Koper). Na osnovi pregledov so bila upravljavcem podana tudi priporočila za prilagoditev plačilnih sistemov zahtevam pravne podlage in usmeritvam temeljnih načel. Upravljavci plačilnih sistemov so na podlagi priporočil pripravili plane aktivnosti, ki opredeljujejo aktivnosti in roke za izvedbo priporočil. V skladu s tem upravljavci četrtletno poročajo o napredku pri izpolnjevanju posameznih priporočil.

Standardi za sisteme kliringa in poravnave vrednostnih papirjev v Evropski uniji

Oktober 2004 sta Svet ECB in Odbor evropskih regulatorjev trgov vrednostnih papirjev (CESR – *Committee of European Securities Regulators*) sprejela Standarde za sisteme kliringa in poravnave vrednostnih papirjev v Evropski uniji, ki bodo zagotovili osnovo za vzpostavitev ustreznih funkcij pregleda nad klirinškimi in poravnalnimi sistemi vrednostnih papirjev v posameznih državah EU.

Banka Slovenije je odgovorna za opravljanje pregleda nad delovanjem plačilnih sistemov

Upravljavci plačilnih sistemov četrtletno poročajo o izpolnjevanju priporočil

Oktober 2004 so bili sprejeti Standardi za sisteme kliringa in poravnave vrednostnih papirjev v Evropski uniji

¹⁷ Temeljna načela za sistemsko pomembne plačilne sisteme je leta 2001 izdala Banka za mednarodne poravnave in predstavljajo splošne smernice o oblikovanju in delovanju plačilnih sistemov.

¹⁸ Sistem BPRČ je sistem bruto poravnave v realnem času, ki udeleženkam omogoča individualno in takojšnjo poravnavo plačil velikih vrednosti in nujnih plačil v breme in v dobro poravnalnih računov pri Banki Slovenije. Sistem Žiro kliring je multilateralni neto plačilni sistem, ki omogoča izvrševanje plačilnih nalogov malih vrednosti med udeleženkami in pri tem se poravnava pozicij med udeleženkami izvaja prek sistema BPRČ.

Do nadaljnega je bilo oktobra delo na standardih in pripadajoči metodologiji prekinjeno

Standardi se bodo začeli uporabljati po pripravi in potrditvi ustrezne metodologije za izvedbo ocene ustreznosti omenjenih sistemov. Zato se je že ob koncu leta 2004 v okviru delovne skupine ESCB-CESR, v kateri je sodeloval tudi predstavnik Banke Slovenije, začelo delo za oblikovanje metodologije standardov, ki je bila, razen nekaterih odprtih vprašanj, skoraj v celoti oblikovana v letu 2005. Zaradi nekaterih nerešenih vprašanj, predvsem pa zaradi nejasnosti glede uvedbe direktive na področju kliringa in poravnave, ki bi lahko povzročila potrebo po prilagoditvi samih standardov, je bilo nadaljnje delo na standardih in pripadajoči metodologiji v oktobru 2005, po sklepu CESR in Sveta ECB, do nadaljnega prekinjeno.

Sprememba zakona o plačilnem prometu in Uredba 2560/2001 o opravljanju čezmejnih plačil

Dopolnitve ZPlaP zaradi usklajevanja z evropsko direktivo

V okviru postopkov vključevanja Banke Slovenije v panevropske plačilne sisteme v letu 2004 je bila izvedena ocena slovenske zakonodaje z vidika usklajenosti z Direktivo 98/26/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. maja 1998 o dokončnosti poravnave pri plačilih in sistemih poravnave vrednostnih papirjev (Direktiva 98/26/ES). Oceno so izvedli neodvisni pravni strokovnjaki, v presojo pa je bila posredovana tudi ECB. Iz ocene in ugotovitev ECB je izhajalo, da obstajajo v Zakonu o plačilnem prometu (Uradni list RS št. 30/02, 15/03 in 37/04, v nadaljevanju: ZPlaP) nekatere pomanjkljivosti oziroma nejasnosti, zaradi katerih se postavlja dvom o ustreznosti implementacije navedene direktive v slovensko zakonodajo.

Odločba Ustavnega sodišča je razveljavila prvi in drugi odstavek 29. člena ZPlaP o vsebini in javnosti registra transakcijskih računov

Banka Slovenije je novembra prejela tudi odločbo Ustavnega sodišča z dne 27. 10. 2005, s katero je Ustavno sodišče razveljavilo prvi in drugi odstavek 29. člena ZPlaP (vsebina in javnost registra transakcijskih računov), kolikor se nanašata na fizične osebe, ki niso zasebniki. Ustavno sodišče v obrazložitvi svoje odločbe ugotavlja, da ZPlaP ne vsebuje jasne opredelitve namena zbiranja osebnih podatkov imetnikov – fizičnih oseb, ki niso zasebniki, za potrebe registra transakcijskih računov, zato je določba prvega odstavka 29. člena ZPlaP, kolikor določa zbiranje osebnih podatkov o fizičnih osebah, ki niso zasebniki, v nasprotju z 38. členom Ustave. Prav tako je v nasprotju z Ustavo tudi drugi odstavek 29. člena ZPlaP, ki določa, da so vsi podatki, ki se za posameznega imetnika vodijo v registru transakcijskih računov, javni in dostopni na spletni strani, saj se tako izrecno omogoča uporaba osebnih podatkov za katere koli namene, kar je samo po sebi v nasprotju z 38. členom Ustave. Z odločbo Ustavnega sodišča je bil zaradi pomanjkljive ureditve varstva osebnih podatkov v ZPlaP odpravljen register transakcijskih računov v delu, ki se nanaša na fizične osebe.

Ne velja več prehodno obdobje glede višine mejnega zneska, ki ga določa Uredba 2560/2001 o čezmejnih plačilih v evrih

Prehodno obdobje glede višine mejnega zneska, ki ga določa Uredba 2560/2001 o čezmejnih plačilih v evrih v zvezi z obveznostjo zaračunavanja enakih nadomestil za izvedbo plačil v evrih, ki se opravijo v Sloveniji in čezmejno, je prenehalo veljati 1. 1. 2006. Tako se je na podlagi Uredbe z iztekom prehodnega obdobja mejna vrednost čezmejnih plačil v evrih, za katera velja obveznost zaračunavanja enake višine nadomestil, iz obstoječih 12.500 evrov dvignila na 50.000 evrov. Kljub dvigu mejnega zneska plačil, za katera velja obveznost zaračunavanja enakih nadomestil, pa ta uredba še vedno določa mejni znesek 12.500 evrov za plačila, pri katerih države članice ne smejo predpisati obveznosti poročanja za potrebe plačilnobilančne statistike. Tako so izvajalci plačilnega prometa po izteku prehodnega obdobja iz te uredbe zavezani zaračunavati uporabnikom enako višino nadomestil za izvedbo domačih in čezmejnih plačil med vrednostjo 12.500 in 50.000 evri, čeprav je izvedba čezmejnih plačil obremenjena z dodatnimi stroški za izvajalce iz naslova obveznega poročanja za potrebe plačilnobilančne statistike. Evropska komisija je sicer proučevala tudi možnost spremembe Uredbe 2560/2001 in dvig mejne vrednosti na 50.000 evrov tudi v zvezi s prepovedjo obveznega poročanja, vendar so države članice in ECB v okviru strokovnih posvetovanj opozorile, da

bi to predstavljalo prevelik izpad podatkov, ki so pomembni za izvajanje denarne politike. ECB je tako predlagala, da se mejni znesek glede poročanja ohrani na 12.500 evrov vsaj še nadaljnji dve leti.

Predlog direktive o plačilnih storitvah na notranjem trgu

Evropska komisija je v okviru aktivnosti vzpostavitve enotnega območja plačil v evrih oblikovala predlog direktive o plačilnih storitvah na notranjem trgu, ki naj bi zagotovila celovito pravno podlago za urejanje razmerij med ponudniki in uporabniki plačilnih storitev ter zagotovila enotne pogoje za izvajanje plačilnih storitev v Evropski uniji. Nova direktiva bo omogočila nadomestitev obstoječih pravnih virov s področja plačilnih storitev na ravni Evropske unije, ki so zaradi necelovitega pristopa in ob obstoju različnih nacionalnih ureditev dejansko zmanjševali pravno varnost na pri urejanju plačilnih storitev.

Komisija se je pri oblikovanju predloga direktive o plačilnih storitvah oprla na rezultate in ugotovitve obsežne raziskave stanja na trgu plačilnih storitev v Evropski uniji. Raziskava je pokazala, da obstajajo med državami članicami precejšnje razlike z vidika stroškov izvajanja plačil, razvitosti plačilne infrastrukture, učinkovitosti in konkurence ter pravnega urejanja. S predlagano direktivo naj bi se zagotovila uskladitev nacionalnih ureditev glede pogojev za opravljanje plačilnih storitev in s tem izvajanje plačilnih storitev na celotnem območju Evropske unije pod enakimi pogoji (enotni pogoji za izvajalce plačilnih storitev in enotna licenca). Nadaljnji cilj direktive je tudi uskladitev nacionalnih ureditev glede pravic in obveznosti med ponudniki in uporabniki plačilnih storitev (minimalni standardi pravic in obveznosti). S skupnim okvirom, ki opredeljuje tako pogoje za izvajanje plačilnih storitev, vrste in vsebino plačilnih storitev, se bo po pričakovanjih Komisije spodbudila konkurenca med ponudniki takih storitev, povečala kakovost storitev in znižali stroški plačilnega prometa za uporabnike.

Pri oblikovanju predloga je Komisija povabila k sodelovanju predstavnike različnih interesnih in strokovnih skupin. Banka Slovenije je skupaj z Ministrstvom za finance sodelovala v postopku oblikovanja predloga direktive v okviru Skupine vladnih strokovnjakov za plačilne sisteme pri Evropski komisiji. Predlog je Evropska komisija v decembru 2005 posredovala v postopek sprejema Svetu Evropske unije in Evropskemu parlamentu ter v postopek uradnega posvetovanja ECB ter Evropskemu ekonomsko socialnemu odboru. Postopek dokončne uskladitve v delovnih telesih Sveta in Parlamenta ter postopek posvetovanja bo dokončan predvidoma v letu 2006. Tako bo nova direktiva sprejeta predvidoma ob koncu leta 2006 in implementirana v nacionalne zakonodaje držav članic najpozneje do začetka leta 2008.

Aktivnosti v okviru delovnih teles ESCB in Evropske unije za področje plačilnih in poravnalnih sistemov

Predstavniki Banke Slovenije so v letu 2005 prvič sodelovali v strokovni skupini za upravljanje (CCBM – *Correspondent Central Banking Model Group of Experts*). Vzpostavitev CCBM v Sloveniji je pogoj za vstop v euroobmočje, zato je sodelovanje v skupini nujno za vzpostavitev in usklajeno delovanje z drugimi centralnimi bankami. Skladno z aktivnostmi vzpostavitve sistema TARGET2 se je intenziviralo sodelovanje v okviru ESCB tudi pri pripravah na migracijo na novi sistem, vključno s pripravo na testiranja, in sicer v projektni skupini za migracijo na TARGET2.

V letu 2005 se je nadaljevalo tudi delo v različnih delovnih telesih plačilnih in poravnalnih sistemov v okviru Evropske unije, med drugim v Evropskem svetu za plačila (EPS – *European Payments Council*) in v Kontaktni skupini za strategijo plačil v evrih (COGEPS – *Contact Group on Euro Payments Strategy*).

Predlog direktive o plačilnih storitvah na notranjem trgu

Komisija je izvedla obsežno raziskavo o stanju na trgu plačilnih storitev v EU

Pri oblikovanju predloga sta sodelovala tudi Banka Slovenije in Ministrstvo za finance

Banka Slovenija prvič sodeluje tudi v skupini za upravljanje CCBM

Nadaljevalo se je delo na področju plačilnih in poravnalnih sistemov EU

Imenovanje dodatnih predstavnikov v delovne skupine EPC in oblikovanje podobne organizacijske strukture v Sloveniji

EPC je delovno telo, ki predstavlja evropski bančni sektor in je bilo ustanovljeno maja 2002 kot nosilec projekta vzpostavitve enotnega območja plačil v evrih (SEPA – Single Euro Payments Area).¹⁹ Združenje bank Slovenije je že v drugi polovici leta 2004 imenovalo svojega predstavnika v EPC, vendar se je pozneje pokazala potreba po podrobnejšem pokrivanju vsebin v okviru SEPA. Glede na pomembnost tematike je tako v letu 2005 Banka Slovenije dala pobudo za imenovanje dodatnih predstavnikov v delovne skupine v okviru EPC in hkrati po oblikovanju podobne organizacijske strukture tudi v domačem okviru, tj. pri Združenju bank Slovenije, kar so banke sprejele. Na tej podlagi je EPC potrdil imenovanje dodatnih dveh slovenskih predstavnikov v delovnih telesih EPC, in sicer v delovni skupini za elektronske kreditne transferje in podporni skupini za pravna vprašanja. Ob koncu leta je prišlo tudi do imenovanja predstavnika Združenja bank Slovenije v posebnem odboru, ki je zadolžen za konkretno izpeljavo ciljev SEPA.

Vzpostavitev skupine COGEPS

COGEPS je bil vzpostavljen za formalizacijo dialoga in koordinacijo med EPC in ECB in pri tem je njegovo glavno področje delovanja usklajevanje strategije za vzpostavitev SEPA na področju plačil velikih in malih vrednosti. Skupina COGEPS je delo nadaljevala tudi v letu 2005, Banka Slovenije pa je aktivno sledila delu te skupine in je sodelovala tudi na njenem novembrskem sestanku (centralne banke Slovenije, Češke in Slovaške si sicer, od njihove vključitve v Evropsko unijo naprej, možnost udeležbe v vlogi opazovalca na sestankih izmenično delijo).

Statistika poslovanja plačilnih sistemov

Prek BPRČ se povečuje število in vrednost transakcij

V letu 2005 je bilo prek sistema BPRČ poravnanih 1.403.876 transakcij v skupni vrednosti 62.694 milijard SIT, kar pomeni 2,4-odstotno povečanje števila in 28,5-odstotno povečanje vrednosti transakcij glede na leto 2004. V povprečju je bilo dnevno poravnanih 5.571 transakcij, katerih povprečna vrednost je znašala 44,7 milijona tolarjev na transakcijo. Neto poravnavni sistem Žiro kliring kot drugi najpomembnejši medbančni plačilni sistem je v letu 2005 obdelal 49.418.652 transakcij v skupni vrednosti 5.027 milijard SIT, kar pomeni 1,7-odstotno povečanje števila in 3,8-odstotno povečanje vrednosti transakcij v primerjavi z letom 2004. Vrednost neto poravnav teh plačil prek sistema BPRČ je znašala 980 milijard SIT oziroma 19,5% bruto vrednosti transakcij, kar pomeni 80,5-odstotno stopnjo pobota. V povprečju je bilo dnevno obdelanih 196.106 transakcij, katerih povprečna vrednost je znašala 101.721 SIT.

97% poravnanih transakcij prek sistema Žiro kliring

Skupno število poravnanih transakcij v obeh sistemih v letu 2005 je znašalo 50.822.528, in sicer je bil delež sistema BPRČ 2,7-odstoten, delež sistema Žiro kliring pa 97,2-odstoten (v letu 2004 sta bila omenjena deleža 2,7- in 97,3-odstotna). Celotna vrednost poravnanih transakcij v obeh sistemih je v letu 2005 znašala 67.721 milijard SIT in pri tem je bil delež sistema BPRČ 92,6-odstoten, delež sistema Žiro kliring pa 7,4-odstoten (v letu 2004 sta bila omenjena deleža 91- in 9-odstotna).

Banka Slovenije zagotavlja bankam udeležbo v STEP2

Banka Slovenije slovenskim bankam zagotavlja tudi udeležbo v panevropskem plačilnem sistemu STEP2 (skupna vstopna točka), ki omogoča procesiranje čezmejnih plačil malih vrednosti v evrih (s 1. 1. 2006 je bila meja povečana z 12.500 na 50.000 EUR). Prek skupne vstopne točke je bilo v letu 2005 obdelanih 354.947 odlivnih in 166.798 prilivnih nalogov. Vrednost odlivnih nalogov je dosegla 1.074 milijonov evrov, vrednost prilivnih pa 545 milijonov evrov.

¹⁹ Cilj vzpostavitve enotnega območja plačil v evrih je zagotoviti izvajanje plačil znotraj države in med državami Evropske unije pod enakimi pogoji in s tem bodo v celoti izkoriščene prednosti evra in enotnega trga na splošno.

5.5 Statistični sistem

Banka Slovenije izvaja statistične funkcije kot članica evropskega sistema centralnih bank (ESCB) na podlagi statuta ESCB in Evropske centralne banke kot ena od pooblaščenih izvajalk slovenskega programa statističnih raziskovanj po zakonu o državni statistiki in na podlagi drugih pooblastil. Glavne statistične naloge Banke Slovenije zajemajo širša področja denarne, finančne in plačilnobilančne statistike. Vse bolj pa je vključena tudi v statistične procese na področju javno finančnih in splošnih ekonomskih statistik. Posebno mesto pa zavzemajo obveznosti harmonizacije statistik za vstop v EMU v okviru ESCB ter sodelovanje v okviru evropskega statističnega sistema z Eurostatom.

V letu 2005 so se ob izvajanju rednih statističnih nalog še stopnjevale spremembe, izvedene v sklopu priprav na pridružitve Evropski monetarni uniji. Banka Slovenije je z vključitvijo v ESCB prevzela statistične obveznosti, ki jih mora izpolniti pred vključitvijo države v Evropsko monetarno unijo. Po statutu ESCB in ECB morajo države članice izvesti na nacionalni ravni vse potrebne ukrepe za zbiranje statističnih podatkov, potrebnih za izpolnitev zahtev statističnega poročanja ECB in pravočasne statistične priprave, da postanejo članice EMU. V skladu s tem ECB polletno preverja napredek v izpolnjevanju statističnih obveznosti za nove članice.

Zaradi soodvisnosti posameznih statistik je pri zagotavljanju izpolnitve statističnih zahtev nujno potrebno sodelovanje institucij pristojnih za različne vrste statistik. Zato so Banka Slovenije, Ministrstvo za finance in Statistični urad po vzoru in na podlagi sporazuma o razumevanju in sodelovanju med ECB in Eurostatom sklenili v letu 2004 Dogovor o sodelovanju na področju makroekonomskih in finančnih statistik. Z dogovorom so opredeljene odgovornosti posameznih podpisnikov dogovora in način sodelovanja med njimi pri zagotavljanju slovenskih makroekonomskih in finančnih statistik Evropski komisiji, Eurostatu in Evropski centralni banki. Predmet dogovora je med drugim sodelovanje pri vzdrževanju standardne klasifikacije institucionalnih sektorjev kot posebno pomembne razvrstitve v zagotavljanju makroekonomskih in finančnih statistik. Enotno sektorizacijo vodi Agencija za javnopravne evidence in storitve (AJPES) kot del Poslovnega registra Slovenije.

Banka Slovenije skrbi za zahtevne statistične sklope finančnih računov, denarne in plačilnobilančne statistike. Te statistike temeljijo predvsem na podatkih iz neposrednih in posrednih poročil bank in podjetij ter na podatkih o blagovni menjavi, ki jih pripravlja Statistični urad Republike Slovenije (SURS) v sodelovanju s Carinsko upravo RS (CURS).

Neposredno poročanje podatkov za finančne račune poteka še naprej zelo uspešno prek AJPES. Postopni razvoj statistike finančnih računov Slovenije se je v letu 2005 nadaljeval s pripravo letnih računov po predpisih Eurostata za leto 2004. V tem okviru obveznost poročanja nefinančnih družb (S.11) velja za tiste z bilančno vsoto od 200 milijonov tolarjev naprej.

Sestavljeni finančni računi za obdobje 2001–2004 so bili v letu 2005 revidirani na podlagi uskladitve njihove konsistentnosti z drugimi ključnimi statistikami, predvsem povezanimi s sektorjema države (S.13) in tujine (S.2). Uskladitev podatkov finančnih računov sektorja države s podatki nefinančnih računov in EDP (Excessive Deficit Procedure) je bila opravljena na podlagi primerjave virov in sektorske razvrstitve s predstavniki Ministrstva za finance in Statističnega urada Republike Slovenije.

Dolžnost statističnega zbiranja podatkov za potrebe ESCB

Statistične obveznosti priprave na vključitev v EMU

Dogovor o sodelovanju na področju makroekonomskih in finančnih statistik z MF in SURS

Statistična podatkovna podlaga

Neposredno poročanje podatkov za finančne račune poteka prek AJPES

Revizija finančnih računov za leta 2001–2004 za zagotovitev konsistentnosti z drugimi statistikami

Prva javna objava finančnih računov Slovenije	Revidirani konsolidirani in nekonsolidirani podatki finančnih računov Slovenije za leta 2001–2004 so bili skupaj z informacijami o metodologiji in sestavi finančnih računov novembra 2005 prvič javno objavljeni v statistični publikaciji.
Prehod neposrednega poročanja za finančne račune iz letne na zahtevano četrtletno raven	Zaradi potrebe po izračunu četrtletnih finančnih računov v skladu z zahtevami ECB je bil v letu 2005 izveden prehod neposrednega poročanja podatkov za finančne račune z letne na četrtletno raven. Pri tem je bil uveden prag poročanja za enote sektorja države (S.13), katerih bilančna vsota ne presega 2 milijard tolarjev. Finančne račune za leto 2004, ki jih tudi zahteva ECB, pa bo treba oceniti.
Začetek posredovanja podatkov harmonizirane bilance stanja MFI v ECB	V letu 2005 se je ustalilo poročanje drugih monetarnih finančnih institucij (MFI), to je sektorja S.122, prilagojeno zahtevam harmonizirane denarne in bančne statistike ECB in predpisano s sklepom in navodilom iz julija 2004. Na tej podlagi so bili v skladu z zahtevami Uredbe ECB/2001/13 v ECB prvič poslani podatki bilance stanja in prevrednotenja Banke Slovenije ter agregatov drugih MFI na mesečni in četrtletni ravni, vključno z ustreznimi časovnimi vrstami za leto 2004. Poleg tega je začela Banka Slovenije posredovati v ECB tudi številne dopolnilne razčlenitve denarne in bančne statistike v skladu z zahtevami smernice ECB/2003/2, vključno s podatki strukturne statistike poslovanja kreditnih institucij (povezanih s funkcijami nadzora bančnega poslovanja) in plačilnih sistemov. Na podlagi prejetih časovnih vrst je začela ECB izvajati in postopoma stopnjevati kontrolo kakovosti prejetih podatkov.
Začetek poročanja podatkov harmoniziranih obrestnih mer kreditnih institucij v maju 2005	V maju 2005 so kreditne institucije v Sloveniji začele poročati Banki Slovenije v skladu z navodilom iz julija 2004 tudi obrestne mere, usklajene z zahtevami Uredbe ECB/2001/18 (tako imenovana MIR statistika). To poročanje je bilo v novembru dodatno razčlenjeno, tako da je vključilo zahteve ločenih poročil po podatkih efektivnih obrestnih mer, aktivnih in pasivnih obrestnih mer, o največjih deponentih bank in prenovljenih zahtev po podatkih za oceno obrestnega tveganja. Z navedenim so bile v poročilu BSIO združene potrebe po podatkih za statistične namene in za namene nadzora bančnega poslovanja. Taka združitev podatkovnih zahtev iz potreb ECB in drugih potreb centralne banke v okviru širšega sistema poročanja je v uredbah ECB eksplicitno dovoljena za znižanje stroškov poročanja.
Priprava koncepta neposrednega poročanja za plačilno bilanco	Pri plačilnobilančni statistiki je Banka Slovenije pripravila nov koncept neposrednega poročanja udeležencev v transakcijah z nerezidenti. Zaradi uredbe Evropske unije o čezmejnih plačilih v evrih znotraj Evropske unije, ki narekuje odpravo poročanja za plačilnobilančno statistiko pod določenim pragom poročanja, je Banka Slovenije v vmesnem obdobju do uvedbe evra sklenila z bankami poseben dogovor o ohranitvi poročanja, ki omogoča ohranitev konsistentnosti plačilnobilančne statistike v obdobju sodelovanja v ERM2.
Banka Slovenije ECB poroča tudi podatke javnofinančne in splošne statistike	Banka Slovenije je dolžna ECB posredovati tudi nekatere druge podatke, zlasti s področij javno finančne in splošno ekonomske statistike. Pri tem so najpomembnejši podatki »maastrichtskih« ekonomskih kriterijev, to je podatkov dolgoročnih obrestnih mer, in salda državnega proračuna, državnega dolga in harmoniziranega indeksa rasti cen življenjskih stroškov, ki jih v skladu z dogovorom med institucijami pripravlja Statistični urad RS in/ali Ministrstvo za finance. Banka Slovenije je tudi po tehnično tehnološki plati uspešno vključena v statistični informacijski sistem ESCB. Celotna izmenjava statističnih podatkov z ECB poteka na podlagi tehničnega standarda GESMES/TS.
Banka Slovenije izpolnjuje vse standarde objavljanja MDS	Banka Slovenije na svojih spletnih straneh objavlja podatke v skladu s Posebnimi standardi objavljanja statističnih podatkov MDS za Slovenijo, ki jih pripravlja skupaj s SURS in MF. Ti standardi predpisujejo redno objavljanje metodološko

ustreznih ključnih makroekonomskih podatkov po vnaprej objavljenem koledarju. Njihovo izpolnjevanje povečuje makroekonomsko preglednost, ki omogoča zgodnjo zaznavo finančnih težav, in je zato pomembno za dostop na mednarodne finančne trge. S podatki zunanjega dolga po novem mednarodnem standardu, ki jih je Banka Slovenije začela objavljati v letu 2003, Slovenija v celoti izpolnjuje vse zahteve posebnih standardov objavljanja podatkov Mednarodnega denarnega sklada (MDS).

5.6 Mednarodno sodelovanje

Mednarodni denarni sklad

Kvota Slovenije v okviru Mednarodnega denarnega sklada (MDS) je ostala nespremenjena in znaša 231,7 milijona SDR, kar pomeni 0,12 % glasov vseh članic MDS.

Kvota Slovenije v MDS je ostala nespremenjena

Slovenija je že od leta 1998 ena izmed držav članic MDS, ki financirajo posojila v okviru "Financial Transactions Plan (FTP)". Pri nakazilih sredstev v okviru FTP Slovenija v letu 2005 ni sodelovala, je pa iz tega naslova prejela delež vrnjenih posojil MDS iz preteklih let od Nove Gvineje, Indonezije, Pakistana, Romunije, Bolivije in Brazilije v skupnem znesku 41,1 milijona SDR. Rezervna tranša Slovenije pri MDS je tako ob koncu decembra 2005 znašala 36,1 milijona SDR.

Slovenija je 2005 iz naslova FTP prejela delež vrnjenih posojil MDS

Poročilo o posvetovanjih s Slovenijo po IV. členu Statuta MDS, ki ga opravlja vsako leto misija Mednarodnega denarnega sklada, je Odbor Izvršnih direktorjev obravnaval julija 2005. Poročilo je bilo objavljeno ob koncu istega meseca. Obisk predstavnikov MDS v zvezi z omenjenimi posvetovanji je potekal v marcu 2005.

Poročilo o posvetovanjih s Slovenijo po IV. Členu Statuta MDS

Evropska centralna banka in Evropski sistem centralnih bank

Banka Slovenije je od pristopa Slovenije k Evropski uniji (EU) 1. maja 2004 del Evropskega sistema centralnih bank, ESCB, ki ga sestavljajo Evropska centralna banka (ECB) in nacionalne centralne banke držav članic Evropske unije. Guverner Banke Slovenije se je kot član Razširjenega sveta ECB udeleževal zasedanj tega organa. Razširjeni svet ECB je tretji organ odločanja ECB, poleg Sveta ECB in Izvršilnega odbora, ki bo deloval, dokler obstajajo države članice Evropske unije, ki niso uvedle evra. Člani Razširjenega sveta so predsednik in podpredsednik ECB ter guvernerji nacionalnih centralnih bank vseh držav članic EU. Strokovnjaki Banke Slovenije so se udeleževali zasedanj odborov in njihovih delovnih skupin, kadar so ti zasedali v sestavi ESCB, tj. z vsemi nacionalnimi centralnimi bankami EU.

Banka Slovenije je član ESCB

Ključ za vpis kapitala ECB za Banko Slovenije znaša 0,3345%. V skladu s Statutom ESCB in ECB so namreč deleži nacionalnih centralnih bank v kapitalnem ključu ECB ponderirani sorazmerno glede na delež držav članic teh nacionalnih centralnih bank v celotnem prebivalstvu in bruto domačem proizvodu EU. Nacionalne centralne banke so edini vpisniki in lastniki kapitala ECB. Nacionalne centralne banke držav članic Evropske unije, ki so uvedle evro, so vplačale celoten delež v kapitalu ECB. Nacionalne centralne banke držav članic Evropske unije, ki še niso uvedle evra, pa niso vplačale svojega deleža v celoti, temveč samo 7% zneska, ki bi ga sicer morale vplačati, če bi uvedle evro. Trenutno skupni znesek vplačanega vpisanega kapitala ECB vseh nacionalnih centralnih bank znaša 4.089,3 milijone EUR. Ob pristopu k Evropski uniji je Banka Slovenije tako vplačala minimalni odstotek vpisanega kapitala ECB, in sicer 1,3 milijone EUR.

Ključ za vpis kapitala ECB znaša 0,3345%

Evropska unija

Članstvo Banke Slovenije v EFC, EFBS in CMFB

Ob članstvu v ESCB je Banka Slovenije na ravni Evropske unije vključena tudi v članstvo ekonomsko finančnega odbora (EFC – *Economic and Financial Committee*) in njegovih pododborov, Odbora evropskih bančnih nadzornikov (CEBS – *Committee of European Banking Supervisors*) in njegovih delovnih skupin ter Odbora za monetarno finančno in plačilnobilančno statistiko (CMFB – *Committee on Monetary, Financial and Balance of Payments statistics*).

Drugo

Nadaljnje pogajanje o nasledstvu SFRJ

Banka Slovenije je tudi v letu 2005 sodelovala pri uresničevanju sporazuma o nasledstvu SFRJ.

6 PRILOGE

6.1 Zakonski status in naloge

Centralna banka Republike Slovenije, Banka Slovenije, je bila ustanovljena 25. junija 1991 z Zakonom o Banki Slovenije na podlagi ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije. Ob uvedbi slovenske denarne enote tolarja 8. oktobra 1991 je Banka Slovenije prevzela vse funkcije denarne oblasti.

Ustava Republike Slovenije v 152. členu zagotavlja Banki Slovenije samostojnost in neposredno odgovornost Državnemu zboru Republike Slovenije.

17. julija 2002 je začel veljati novi Zakon o Banki Slovenije, ki je prinesel veliko sprememb. Po novem zakonu sta organa Banke Slovenije guverner Banke Slovenije in Svet Banke Slovenije, le da se je v slednjem zmanjšalo število njegovih članov z enajst na devet. Tako so zdaj člani Sveta Banke Slovenije: guverner, štirje vice guvernerji in štirje člani. Vse člane imenuje Državni zbor Republike Slovenije na predlog predsednika Republike Slovenije za dobo šest let, z možnostjo ponovnega imenovanja. Svet Banke Slovenije odloča o vseh zadevah, ki so na podlagi zakona o Banki Slovenije in drugih zakonih v pristojnosti Banke Slovenije, z dvotretjinsko večino vseh svojih članov.

V skladu z zakonom je temeljni cilj Banke Slovenije stabilnost cen. V okviru zagotavljanja cenovne stabilnosti pa Banka Slovenije podpira splošno ekonomsko politiko in si prizadeva za finančno stabilnost, upoštevajoč načeli odprtega tržnega gospodarstva in proste konkurence. Banka Slovenije v zvezi z izvajanjem denarne politike zlasti:

- oblikuje in uresničuje denarno politiko,
- oblikuje in uresničuje denarni nadzor,
- je odgovorna za splošno likvidnost bančnega sistema,
- sodeluje pri transakcijah na deviznih in finančnih trgih,
- sprejema v depozit sredstva bank in hranilnic,
- odpira račune bankam in hranilnicam,
- ureja plačilne sisteme.

Poleg navedenih nalog opravlja Banka Slovenije tudi druge naloge, npr. upravlja devizna sredstva in drugo aktivo, ki ji je zaupana, deluje lahko kot plačilni in/ali fiskalni agent države ter kot predstavnik države v mednarodnih finančnih organizacijah v skladu z zakonom, odpira račune državnim organom in osebam javnega prava in drugim udeležencem na denarnem trgu ter drugim finančnim institucijam, oblikuje, uveljavlja in nadzoruje sistem pravil za varno in skrbno poslovanje bank in hranilnic ter zagotavlja informacijski sistem za nemoteno opravljanje vseh svojih funkcij.

Banka Slovenije ter člani njenih organov odločanja so neodvisni in pri opravljanju nalog po tem zakonu niso vezani na sklepe, stališča in navodila državnih ali katerih koli organov, niti se ne smejo nanje obračati glede navodil ali usmeritev. Neodvisnost Banke Slovenije je poudarjena tudi s tem, da Banka Slovenije poroča Državnemu zboru Republike Slovenije le še o svojem delu. Državni zbor Republike Slovenije tako ne potrjuje več finančnega načrta in letnega obračuna Banke Slovenije. Do uvedbe evra kot denarne enote Republike Slovenije pa pristojni odbor Državnega zbora Republike Slovenije določa neodvisnega mednarodnega revizorja, ki za triletno obdobje revidira računovodske izkaze Banke Slovenije.

Novost je tudi prepoved kreditiranja in financiranja javnega sektorja, po kateri Banka Slovenije ne sme odobravati okvirnih in drugih kreditov organom Republike Slovenije, Evropske unije ali državam članicam Evropske unije ali njihovim regionalnim, lokalnim organom in drugim osebam javnega prava. Poleg tega Banka Slovenije navedenim subjektom ne sme dajati garancij za njihove obveznosti in ne sme od njih kupovati njihovih dolžniških instrumentov. Zakon pa pozna tudi izjeme od prepovedi, ki se nanašajo na banke, hranilnice in druge finančne institucije, ki so v javni lasti, če morajo izpolnjevati enake pogoje kot druge banke, hranilnice in finančne institucije, potrebe financiranja obveznosti Republike Slovenije do Mednarodnega denarnega sklada, posle, ki zadevajo izdajanje kovancev in ne presegajo 10% vrednosti kovancev v obtoku in premostitvene kredite javnemu sektorju znotraj enega dneva brez možnosti obnavljanja.

Banka Slovenije pri svojem delovanju upošteva določila 43. člena statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke (ECB), ki veljajo za države članice Evropske unije z derogacijo. V skladu s statutom Evropskega sistema centralnih bank in ECB Banka Slovenije pri evidentiranju, zbiranju, obdelavi in izkazovanju podatkov in informacij za izvajanje svojih funkcij sodeluje z ECB.

6.2 Petletni podatki izkaza uspeha in bilance stanja

Tabela 29: Petletni podatki izkaza uspeha za obdobje od 1. januarja do 1. decembra

	2001	2002	2003	2004	2005
Prihodki poslovanja					
Obrestni in podobni prihodki	43.774	60.228	74.512	60.376	58.101
Obrestni in podobni odhodki	25.529	42.321	67.841	44.975	37.593
Neto obrestni prihodki (odhodki)	18.244	17.907	6.671	15.401	20.508
Neto tečajne razlike	22.397	-8.588	-16.593	-5.312	27.564
Prihodki (odhodki) vrednotenja VP	4.781	10.814	-8.530	-122	-11.040
Prihodkov (odhodki) vrednotenja zlata	-63	1.550	740	-498	6.653
Čisti prihodek od finančnih sredstev	45.360	21.684	-17.712	9.469	43.685
Provizijski prihodki	1.123	1.793	1.660	1.682	2.036
Provizijski odhodki	356	406	426	486	457
Neto provizije	768	1.387	1.234	1.196	1.579
Drugi prihodki	289	382	322	367	325
Skupni prihodki poslovanja	46.417	23.452	-16.156	11.032	45.589
Stroški poslovanja	3.930	4.396	4.971	5.524	5.916
Popravki vrednosti, odpisi in rezervacije	7.690	498	704	398	1.070
Presežek/primanjkljaj prih. nad odh.	34.798	18.558	-21.830	5.110	38.603
Razdelitev presežka/kritje primanjkljaja:					
Prenos/črpanje posebnih rezerv za tečajne razlike	22.397	-8.588	-16.593	-5.312	27.564
Prenos/črpanje posebnih rezerv za cenovna tveganja (VP)	3.972	9.365	-8.995	-409	-7.497
Črpanje splošnih rezerv za kritje cenovnih tveganj pri VP	-	-	-	-	-3.557
Prenos/črpanje posebnih rezerv za cenovna tveganja (zlato)	-63	1.550	740	-498	6.653
Finančni izid po razporeditvi/črpanju tečajnih razlik in prihodkov vrednotenja	8.491	16.231	3.018	11.329	15.440
Prenos v splošne rezerve	6.322	12.173	2.264	8.497	11.580
Skupni prenos/črpanje rezerv	32.628	14.500	-22.584	2.278	34.743
Sredstva za proračun Republike Slovenije	2.107	4.058	755	2.832	3.860
Skupna razdelitev/kritje primanjkljaja	34.798	18.558	-21.830	5.110	38.603

Vir: Banka Slovenije

Tabela 30: Petletni podatki bilance stanja na dan 31. decembra

	2001	2002	2003	2004	2005
Aktiva					
Finančna sredstva					
Finančna sredstva v tuji valuti	1.131.158	1.588.462	1.669.475	1.612.953	1.689.882
Zlato	16.869	18.403	19.143	18.646	16.873
Gotovina in vloge	492.109	592.862	400.209	178.046	321.635
Izvedeni finančni instrumenti	21	328	48	39	35
Finančna sredstva po poštenu vrednosti	580.193	927.375	1.190.216	1.359.684	1.304.626
Terjatve do proračuna RS	8.509	7.668	7.175	6.963	7.395
Mednarodni denarni sklad	21.479	28.221	29.130	23.033	12.803
Obračunane obresti in ostalo	11.978	13.605	23.554	26.543	26.515
Finančna sredstva v tolarjih	2.728	3.255	1.263	808	748
Terjatve do Sklada Republike Slovenije za sukcesijo	-	-	-	-	-
Posojila bankam	438	18	9	-	-
Obratni repo posli	-	1.148	-	-	-
Obračunane obresti in ostalo	2.290	2.089	1.254	808	748
Osnovna sredstva	2.608	3.094	3.106	3.554	3.643
Skupna aktiva	1.136.494	1.594.812	1.673.844	1.617.315	1.694.273
Pasiva					
Servisirane obveznosti					
Obveznosti v tuji valuti	500.889	591.278	604.758	573.638	417.148
Vpogledne in vezane vloge RS	31.842	30.545	41.059	63.156	82.466
Izvedeni finančni instrumenti	-	-	-	0	1
Blagajniški zapisi Banke Slovenije	460.837	552.952	555.260	500.757	323.938
MDF in druge MFO	5	7	5	1.389	1.789
Dodeljeni SDR	8.013	7.643	7.156	6.937	7.358
Obračunane obresti in ostalo	191	131	1.278	1.399	1.596
Obveznosti v tolarjih	282.308	627.508	704.963	665.619	844.401
Vpogledne vloge	85.557	89.804	100.818	104.108	104.286
Vezane vloge bank	-	-	-	156.730	203.490
Vloge čez noč	35.372	18.360	8.170	4.800	1.500
Blagajniški zapisi Banke	125.912	375.636	472.330	266.588	525.184
Vloge proračuna Republike Slovenije	28.837	134.793	109.674	127.477	2.682
Mednarodne finančne institucije	-	-	-	264	271
Obračunane obresti in ostalo	6.629	8.915	13.971	5.651	6.988
Bankovci v obtoku	165.778	172.056	186.042	195.352	214.248
Sredstva za proračun Republike Slovenije	2.107	4.058	755	2.832	3.860
Skupne obveznosti	951.082	1.394.900	1.496.517	1.437.442	1.479.657
Kapital in rezerve	185.411	199.912	177.327	179.873	214.616
Skupna pasiva	1.136.494	1.594.812	1.673.844	1.617.315	1.694.273

Vir: Banka Slovenije

6.3 Pomembnejši ukrepi v letu 2005

6.3.1 Ukrepi denarne politike in politike deviznega tečaja

Februar	Banka Slovenije je odpravila določbo, po kateri so morale kreditne institucije, ki do zaključka plačilnega prometa niso vrnile likvidnostnega posojila za čez dan, črpati lombardno posojilo po obrestni meri lombardnega posojila, povečani za 4 odstotne točke. Od takrat lahko črpajo posojilo po lombardni obrestni meri brez pribitka.
Marec	Banka Slovenije je z aprilskim obdobjem izpolnjevanja (od 27. marca) spremenila sistem obveznih rezerv: znižala je stopnjo obveznih rezerv za tolarske vloge do 90 dni s 4,5% na 2,0%. Obvezniki so morali v znesku sproščene likvidnosti dne 29. 3. 2005 vpisati 36,9 mrd SIT dolgoročnega depozita pri Banki Slovenije, ki dospe v izplačilo 30. 3. 2007.
April	Banka Slovenije je bankam ponudila dokončni odkup 300 mio EUR iz stanja začasnega odkupa deviz za 7 dni. Banka Slovenije je zvišala ceno začasnega odkupa deviz za 7 dni z 1,25% na 1,5%.
Junij	Banka Slovenije je bankam ponudila dokončni odkup 200 mio EUR iz stanja začasnega odkupa deviz za 7 dni.
Julij	Banka Slovenije je bankam ponudila dokončni odkup 350 mio EUR iz stanja začasnega odkupa deviz za 7 dni.
September	Banka Slovenije je bankam ponudila dokončni odkup 500 mio EUR iz stanja začasnega odkupa deviz za 7 dni.
December	Banka Slovenije je bankam ponudila dokončni odkup 400 mio EUR iz stanja začasnega odkupa deviz za 7 dni. Zaradi zvišanja izklicne obrestne mere za operacije glavnega refinanciranja Evrosistema za 0,25 odstotne točke na 2,25%, se je zvišala obrestna mera refinanciranja pri Banki Slovenije s 3,5% na 3,75%.

6.3.2 Ukrepi bančnega nadzora

Januar	Sklep o spremembi sklepa o najmanjšem obsegu likvidnosti, ki jo mora banka zagotavljati. Minimalni standardi za dejavnost trgovanja v bankah in druge storitve, povezane z njimi.
Februar	Sklep o spremembi sklepa o najmanjšem obsegu likvidnosti, ki jo mora banka zagotavljati. Sklep o določitvi začetka uporabe mednarodnih standardov računovodskega poročanja za banke in hranilnice.
April	Sklep o spremembi sklepa o najmanjšem obsegu likvidnosti, ki jo mora banka zagotavljati. Sklep o spremembi in dopolnitvah sklepa o pogojih, ki jih mora izpolnjevati bančni kreditni posrednik.

Navodilo za elektronsko posredovanje poročila o kapitalu in kapitalski ustreznosti (obrazcev KAP). **April**

Navodilo za izvajanje sklepa o poročanju monetarnih finančnih institucij N-1.

Sklep o spremembi sklepa o dajanju posebnih likvidnostnih posojil s sodelovanjem bank. **Junij**

Sklep o spremembi sklepa o najmanjšem obsegu likvidnosti, ki jo mora banka zagotavljati. **Julij**

Sklep o usklajevanju poslovanja Slovenske izvozne družbe, d.d., Ljubljana, s predpisi, ki urejajo poslovanje bank.

Sklep o spremembah in dopolnitvah sklepa o kapitalski ustreznosti bank in hranilnic.

Sklep o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic.

Kontni okvir za banke in hranilnice (prečiščeno besedilo).

Navodilo za izvajanje sklepa o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic (Metodologija za sestavitev bilance stanja in izkaza poslovnega izida).

Sklep o spremembah sklepa o kapitalski ustreznosti bank in hranilnic.

Sklep o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic.

Navodilo o prehodu na mednarodne standarde računovodskega poročanja.

Povprečne efektivne obrestne mere potrošniških kreditov bank in hranilnic.

Sklep o najmanjšem obsegu likvidnosti, ki jo mora banka zagotavljati.

Sklep o dopolnitvi sklepa o najmanjšem obsegu likvidnosti, ki jo mora banka zagotavljati.

Sklep o spremembah sklepa o ugotavljanju in poročanju vrednosti naložb bank in hranilnic v kapital nefinančnih organizacij in opredmetena osnovna sredstva. **Oktober**

Navodilo za izvajanje sklepa o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic.

Sklep o spremembah sklepa o ocenjevanju izgub iz kreditnega tveganja bank in hranilnic. **November**

Sklep o spremembi sklepa o najmanjšem obsegu likvidnosti, ki jo mora banka zagotavljati. **December**

Sklep o spremembah sklepa o poročanju podružnic bank držav članic.

Navodilo za izpolnjevanje poročila o zajamčenih vlogah.

Navodilo za izdelavo poročila o količnikih likvidnosti toolarske likvidnostne lestvice hranilnic.

6.3.3 Postopek po Zakonu o prekrških

Banka Slovenije je v letu 2005 v okviru izvajanja nadzorstva nad izvrševanjem zakonov, s katerimi so določeni prekrški, skladno z novo funkcijo prekrškovnega organa po Zakonu o prekrških, ki se je začel uporabljati 1. januarja 2005, izdala dve odločbi o prekršku.

6.4 Vodstvo in organizacijska sestava

6.4.1 Sestava Sveta Banke Slovenije dne 31. 12. 2005

Predsednik Sveta Banke Slovenije

Mitja Gaspari
(guverner Banke Slovenije)

Člani Sveta Banke Slovenije

Samo Nučič
(viceguverner – namestnik guvernerja Banke Slovenije)

Darko Bohnec
(viceguverner Banke Slovenije)

mag. Janez Košak
(viceguverner Banke Slovenije)

Andrej Rant
(viceguverner Banke Slovenije)

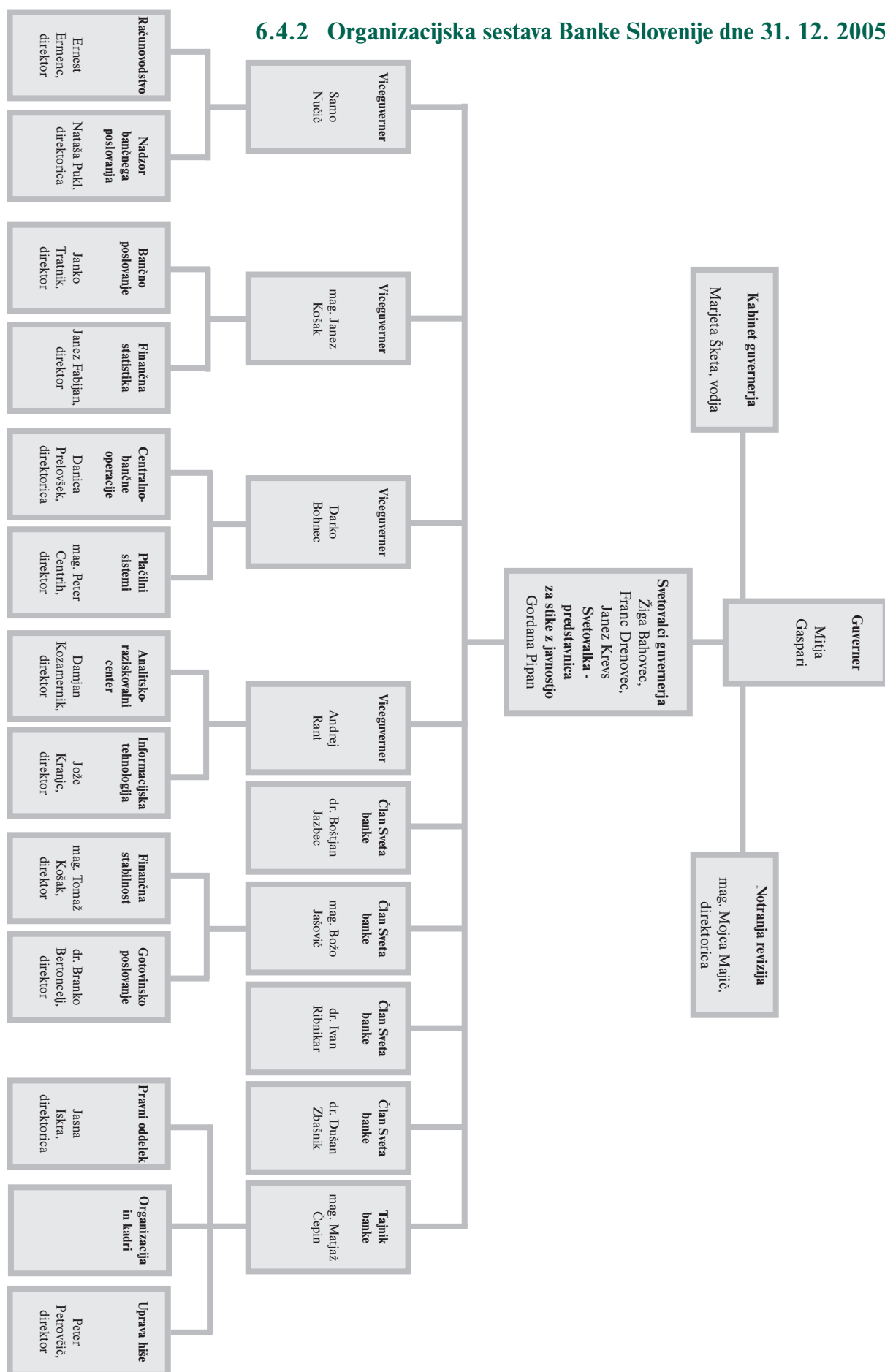
mag. Božo Jašovič
(član Sveta Banke Slovenije)

dr. Boštjan Jazbec
(član Sveta Banke Slovenije)

dr. Ivan Ribnikar
(član Sveta Banke Slovenije)

dr. Dušan Zbašnik
(član Sveta Banke Slovenije)

6.4.2 Organizacijska sestava Banke Slovenije dne 31. 12. 2005

6.4.3 Komisije in odbori Sveta Banke Slovenije v letu 2005

- Odbor za denarno in tečajno politiko (predsednik Darko Bohnec).
- Komisija Sveta Banke Slovenije za pripravo mnenj v zvezi s postopki odločanja o izdaji dovoljenj za opravljanje bančnih storitev, pridobivanje kvalificiranega deleža in drugih dovoljenj, soglasij in mnenj po zakonu, ki ureja bančništvo (predsednik Samo Nučič).
- Komisija Sveta Banke Slovenije za pripravo mnenj za izdajo dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave banke (predsednik prof. dr. Ivan Ribnikar).
- Komisija za raziskovalno delo (predsednik prof. dr. Ivan Ribnikar).
- Revizijski odbor v Banki Slovenije (predsednik dr. Boštjan Jazbec).
- Komisija za upravljanje s tveganji (predsednik dr. Boštjan Jazbec) je bila ukinjena 1. 9. 2005.

6.5 Publikacije in spletna stran

Naslov in osnovni podatki

Vsebina

Bilten

- mesečno
- v slovenščini
- angleški prevod

Monthly Bulletin

Makroekonomski statistični podatki s poudarkom na denarni statistiki, deviznih tečajih in gospodarskih odnosih s tujino. Pregled tekočih gibanj v slikah; metodološka priloga; pregled slovenskih bank, koledar objav podatkov.

Letno poročilo

- letno (izide spomladi)
- v slovenščini
- angleški prevod

Annual Report

Poročilo Banke Slovenije Državnemu zboru Republike Slovenije. Opis gospodarskih gibanj, denarne politike, poslovanja bank in Banke Slovenije ter drugih dejavnosti Banke Slovenije.

Poročilo o nadzoru bančnega poslovanja

- letno (izide jeseni)
- angleški prevod

Report on Supervision of Banking Operations

Poročilo oddelka Nadzor bančnega poslovanja Državnemu zboru Republike Slovenije o poslovanju bank, razvoju pravnih osnov za nadzor in o nadzoru bančnega poslovanja.

Neposredne naložbe/ Direct Investment

- letno
- dvojezična izdaja v slovenščini in angleščini

Statistični pregled neposrednih in portfeljskih naložb do tujine, slovenskih naložb v tujini in tujih naložb v Sloveniji (na letni ravni).

Prikazi in analize

- četrtletno
- v slovenščini

Analitični in metodološki prikazi z denarnega, plačilnobilančnega in sorodnih področij.

Finančni trgi

- četrtletno
- v slovenščini

Statistični pregled nadenarnih finančnih posrednikov, trga vrednostnih papirjev in obrestnih mer.

Denarni pregled

- mesečno
- v slovenščini

Tekoči analitični makroekonomski prikaz s podrobnejšo razčlenitvijo denarnih in plačilnobilančnih gibanj.

Usmeritve denarne politike

- polletno
- v slovenščini in angleščini

Publikacija predstavlja tekoče in predvideno delovanje denarne politike, oris inflacijskih gibanj in projekcije osnovnih makroekonomskih kazalnikov za Slovenijo za prihodnji dve leti.

Delovna gradiva ARC

Prispevki, objavljeni v tej zbirki, obravnavajo vsa področja strokovnega in delovnega področja centralne banke. Vsebina prispevkov je lahko analitičnega, pa tudi zgolj informativnega značaja.

Poročilo o finančni stabilnosti

- letnoangleški prevod

Financial Stability Report

Poročilo oddelka Finančna stabilnost je namenjen predvsem analitičnemu spremljanju dogajanja v bančnem sektorju ter strokovnim prispevkom, ki so povezani z ohranjanjem finančne stabilnosti.

Spletna stran

- kazalo slovenskih strani
<http://www.bsi.si/.../html/kazalo.html>
- kazalo angleških strani
<http://www.bsi.si/.../eng/index.html>

Domače strani Banke Slovenije s predstavitev institucije, slovenskih bankovcev in kovancev, zakonov in predpisov o delu centralne banke ter drugih informacij. Tekoči podatki o tečajih, obrestnih merah in vrednostnih papirjih Banke Slovenije ter najpomembnejše publikacije v elektronski obliki.

6.6 Pregled nekaterih pojmov

Bilančna vsota – Znesek vseh aktivnih ali pasivnih bilančnih postavk (banke).

Blagajniški zapisi v tujem denarju – Kratkoročni vrednostni papirji Banke Slovenije, ki se vpisujejo in izplačujejo v tujem denarju (evrih ali ameriških dolarjih).

Denarni agregati (M1, M2 in M3) – Različno likvidni narodnogospodarski denarni agregati. Najbolj likvidni M1 zajema gotovino v obtoku ter vpogledne tolarske vloge pri bankah in Banki Slovenije. M2 je sestavljen iz M1 ter hranilnih in vezanih vlog pri bankah in Banki Slovenije. M3 obsega poleg M2 še vloge prebivalstva v tujem denarju pri bankah, od septembra 1999 pa vloge vseh nedenarnih sektorjev v tujem denarju pri bankah.

Denarni sektor – Denarni sektor sestavljajo Banka Slovenije in poslovne banke. Hranilnice in hranilno-kreditne službe, ki skupaj dosega 1,5% celotne bilančne vsote denarnih finančnih institucij (kakor jih opredeljuje ECB), v denarni sektor niso vključene. Taka ureditev je v skladu s predpisi ECB, ki dopuščajo ne vključevanje manjših institucij v obsegu do največ 5% celotne bilančne vsote nacionalnih denarnih finančnih institucij.

Denarni trg – Trg, na katerem udeleženci zbirajo in investirajo kratkoročna sredstva in z njimi trgujejo prek instrumentov, ki imajo originalno dospelost do enega leta.

Devizna intervencija :

- Neposredna devizna intervencija – Neposreden nakup ali prodaja deviz Banke Slovenije na medbančnem deviznem trgu.
- Posredna devizna intervencija – Določanje deviznega tečaja na trgih tujega denarja, ki ga Banki Slovenije omogoča pogodba o sodelovanju z bankami pri posegih na trgih tujega denarja.

Devizni minimum – Najmanjši znesek premoženja v tujem denarju bank.

Druge obveznosti – Obveznosti za obresti in opravnine, vnaprej vračunani stroški in neobračunani prihodki, dolgoročne rezervacije za obveznosti in stroške, rezervacije za splošna bančna tveganja ter druge obveznosti.

Druga sredstva – Naložbe v kapital strank v skupini (odvisne, pridružene in skupaj obvladovane družbe) in v kapital drugih strank, neopredmetena dolgoročna sredstva, opredmetena osnovna sredstva, lastni deleži, vpisani nevplačani kapital, nevračunani stroški in nezaračunani prihodki ter druga sredstva, npr. čeki, zaloge, terjatve za obresti, provizije itd.

Drugim tveganjem prilagojene postavke so enake seštevku kapitalskih zahtev za valutno in tržna tveganja, pomnožene s prevedbenim faktorjem glede na zahtevani minimalni količnik kapitalske ustreznosti (npr. 12,5 za 8% količnik kapitalske ustreznosti).

ESCB – Evropski sistem centralnih bank.

Finančne institucije – Glede na uradno sektorizacijo, ki temelji na ESA95, je sektor finančnih institucij razdeljen na pet podsektorjev: centralna banka, druge denarne finančne institucije, drugi finančni posredniki razen zavarovalnic in pokojninskih

skladov, pomožne finančne institucije ter zavarovalnice in pokojninski skladi. Med denarne finančne institucije spadajo centralna banka in druge denarne finančne institucije, ki se ukvarjajo s finančnim posredništvom. Med nedenarne finančne institucije uvrščamo druge finančne posrednike, razen zavarovalnic in pokojninskih skladov, pomožne finančne institucije ter zavarovalnice in pokojninske sklade.

Kapital (v računovodskem smislu) – Vpisani kapital, kapitalske rezerve, rezerve iz dobička, preneseni čisti dobiček iz prejšnjih let ali prenesena čista izguba iz prejšnjih let, prevrednotevalni popravek kapitala in prehodno še ne razdeljeni čisti dobiček ali še ne poravnana čista izguba poslovnega leta ter varstveni depozit.

Kapital (regulatorni) – Izračunan iz temeljnega in dodatnega kapitala, ki ga banke v skladu s sklepom o kapitalski ustreznosti bank in hranilnic (Ur. l. RS, št. 24/02 in 85/02) lahko uporabijo za kritje kapitalskih zahtev.

Količnik kapitalske ustreznosti je razmerje med kapitalom in vsoto tveganju prilagojene aktive ter drugim tveganjem prilagojenih postavk.

Monetizacija – Spreminjanje premoženja, ki ga kupujejo centralna banka in poslovne banke, v denar. Pri tem kupujejo (finančno) premoženje, to je terjatve, ali dajejo posojila, z novo nastalim ali izdanim denarjem.

Neto rezervacije – Razlika med odpisi neizterljivih kreditov in terjatev, odhodki za oblikovanje dolgoročnih rezervacij, odhodki za oblikovanje posebnih rezervacij, odhodki za rezervacije za splošna bančna tveganja ter prihodki iz odpisanih kreditov in terjatev, prihodki iz odpravljenih dolgoročnih rezervacij, prihodki iz odpravljenih rezervacij za splošna bančna tveganja iz izkaza poslovnega izida.

Neobrestna marža – Razmerje med neto neobrestnimi prihodki in povprečno aktivo.

(Neto) obrestna marža – Razmerje med neto obrestmi (razlika med obrestnimi prihodki in odhodki) in povprečno bruto obrestonosno aktivo.

Nominalna obrestna mera – Celotna obrestna mera, sestavljena iz dela, ki posojilodajalcu ali vlagatelju kompenzira inflacijo, in realnega dela.

Obrestni (nominalni) razmik – Razlika med povprečno nominalno obrestno mero za naložbe in povprečno nominalno obrestno mero za obveznosti (bank) enake ročnosti.

Obvezne rezerve – Najmanjši predpisani znesek sredstev, določen z odstotkom od vlog in drugih obveznosti obveznikov, ki ga morajo imeti obvezniki (banke, hranilnice in hranilno-kreditne službe) na poravnalnem ali posebnem računu obveznih rezerv pri Banki Slovenije.

Odprta pozicija (v tujem denarju) – Neizravnane postavke premoženjske bilance posamezne banke v tujem denarju. Pri tem je lahko več terjatev ali več obveznosti.

Operativni stroški – So stroški dela, materiala in storitev, amortizacije in prevrednotevalni poslovni odhodki pri neopredmetenih dolgoročnih sredstvih in opredmetenih osnovnih sredstvih, davki in članarine.

Osebe v posebnem razmerju do banke so pomembni delničarji banke in člani organov banke ter z njimi povezane osebe.

Primarni denar – Gotovina v obtoku, rezerve bank in knjižni denar (vloge na vpogled) pri Banki Slovenije.

Razvrščanje terjatev – Banke in hranilnice razvrščajo terjatve v skupine od A do E na podlagi ocene in vrednotenja dolžnikove sposobnosti izpolnjevanja obveznosti do banke ob dospelosti.

V skupino A se razvrstijo:

- terjatve do Banke Slovenije in Republike Slovenije, terjatve do Evropskih skupnosti, vlad in centralnih bank držav EEA in z njimi primerljivih držav OECD;
- terjatve do dolžnikov, za katere se ne pričakujejo težave s plačevanjem obveznosti in ki plačujejo svoje obveznosti ob dospelosti oziroma izjemoma z zamudo do 15 dni;
- terjatve, zavarovane s prvovrstnim zavarovanjem.

V skupino B se razvrstijo terjatve do dolžnikov:

- za katere se ocenjuje, da bodo denarni tokovi še zadostovali za redno poravnavanje dospelih obveznosti, toda njihovo finančno stanje je trenutno šibko, ne kaže pa, da bi se v prihodnosti bistveno poslabšalo;
- ki večkrat plačujejo obveznosti z zamudo do 30 dni, občasno tudi z zamudo od 31 do 90 dni.

V skupino C se razvrstijo terjatve do dolžnikov:

- za katere se ocenjuje, da denarni tokovi ne bodo zadostovali za redno poravnavanje dospelih obveznosti;
- ki so izrazito podkapitalizirani;
- ki nimajo zadostnih dolgoročnih virov sredstev za financiranje dolgoročnih naložb;
- od katerih banka ne prejema tekočih zadovoljivih informacij ali ustrezne dokumentacije v zvezi s terjatvami, jamstvi in viri za odplačilo terjatev;
- ki večkrat plačujejo obveznosti z zamudo od 31 do 90 dni, občasno tudi z zamudo od 91 do 180 dni.

V skupino D se razvrstijo terjatve do dolžnikov:

- za katere obstaja velika verjetnost izgube;
- ki so nelikvidni in nesolventni;
- za katere je bil pri pristojnem sodišču vložen predlog za začetek postopka prisilne poravnave ali stečaja;
- ki so v sanaciji oziroma postopku prisilne poravnave;
- ki so v stečaju;
- ki večkrat plačujejo obveznosti z zamudo od 91 do 180 dni, občasno tudi z zamudo od 181 do 365 dni; vendar se utemeljeno pričakuje delno pokritje terjatev.

V skupino E se razvrstijo terjatve do dolžnikov:

- za katere se ocenjuje, da ne bodo poplačane; s sporno pravno podlago.

Repo – Prodaja (ali nakup) vrednostnih papirjev in njihov sočasni nakup (ali prodaja) na določen dan v prihodnosti ali na poziv. Pri repo poslih med Banko Slovenije in bankami vrednostni papirji ostanejo v lasti prodajalca (banka), nanje pa se vpiše zastavna pravica kupca (Banka Slovenije).

Rezervacije – Splošne rezervacije za zavarovanje pred neznanimi izgubami in posebne rezervacije za mogoče izgube iz naslova bilančnih in zunajbilančnih postavk, za deželno tveganje in za druga znana tveganja.

Sekundarna likvidnost – Naložbe v finančne instrumente, ki so zelo likvidni in jih je mogoče hitro prodati.

SIONIA – Obrestna mera na medbančnem trgu za depozite čez noč.

Sterilizacija – Praviloma prodaja državnih kratkoročnih vrednostnih papirjev s strani centralne banke, ki naj izniči učinek njenih nakupov deviz na količino primarnega denarja. Pri nas pomeni sterilizacija prodajo blagajniških zapisov v tolarjih s strani Banke Slovenije, ki naj izniči učinek njenih nakupov deviz na količino primarnega denarja.

Swap – Promptni nakup (ali prodaja) druge valute in njena sočasna terminska prodaja (ali nakup). Pri takem poslu se devize prenesejo s prodajalčevega na kupčev račun.

Temeljna obrestna mera (TOM) – Indeksacijska stopnja za terjatve in obveznosti kot povprečna mesečna inflacija (januarja 1998 je indeks cen na drobno zamenjal indeks življenjskih stroškov) zadnjega meseca ali zadnjih nekaj mesecev (zdaj 12 mesecev).

Tolarski blagajniški zapisi (TBZ) – Kratkoročni dolžniški vrednostni papirji Banke Slovenije v tolarjih.

Velika izpostavljenost – Izpostavljenost banke do komitenta, ki dosega ali presega 10% kapitala banke.

7 RAČUNOVODSKI IZKAZI

Pregled odgovornosti Sveta Banke Slovenije

Zakon o Banki Slovenije in njen statut nalagata Svetu Banke Slovenije pripravo računovodskih izkazov za vsako obračunsko leto, ki resnično in pošteno prikazujejo finančno stanje Banke Slovenije in presežek ali primanjkljaj v tem obdobju. Pri pripravi računovodskih izkazov je Svet Banke Slovenije dolžan:

- izbrati primerne računovodske usmeritve in jih dosledno uporabljati;
- jih presoјati in ocenjevati z vidika utemeljenosti in previdnosti;
- ugotoviti, ali so bili dosledno uporabljeni veljavni računovodski standardi in
- pripraviti računovodske izkaze skladno z načelom časovne neomejenosti poslovanja, razen v primeru, ko ni mogoče izhajati iz predpostavke, da bo Banka Slovenije nadaljevala s poslovanjem.

Svet Banke Slovenije je odgovoren za primerno ukrepanje za zaščito sredstev Banke Slovenije.

Poročilo pooblaščenega revizorja

Svetu Banke Slovenije

Revidirali smo računovodske izkaze (izkaz poslovnega izida, bilanco stanja, izkaz gibanja kapitala, izkaz finančnega izida in pojasnila k računovodskim izkazom) Banke Slovenije za leto končano dne 31.12.2005 na straneh 4 do 24 ("računovodski izkazi").

Za navedene računovodske izkaze je odgovoren Svet Banke Slovenije. Naša odgovornost je, da izrazimo mnenje o navedenih računovodskih izkazih. Potrjujemo, da smo upoštevali vse zakonske zahteve glede strokovne usposobljenosti in neodvisnosti.

Revidirali smo v skladu z Mednarodnimi standardi revidiranja in standardi, ki jih je sprejelo švicarsko strokovno združenje. Ti zahtevajo od nas načrtovanje in izvedbo revizije za pridobitev primerne zagotovila, da računovodski izkazi ne vsebujejo bistveno napačnih navedb. Revizija vključuje preizkuševalno preverjanje dokazov o zneskih in razkritjih v računovodskih izkazih. Revizija vključuje tudi presojanje uporabljenih računovodskih načel in pomembnih ocen vodstva ter ovrednotenje celovite predstavitve računovodskih izkazov. Prepričani smo, da je naša revizija primerna podlaga za naše mnenje.

Po našem mnenju računovodski izkazi v vseh pomembnejših pogledih podajajo resnično in pošteno sliko finančnega stanja, izidov poslovanja ter finančnih tokov, v skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja

PricewaterhouseCoopers Ltd.

A. Schönenberger

M. Schmidt

Izkaz uspeha

za obdobje od 1. januarja do 31. decembra (v mio SIT)

	Pojasnila	2005	2004
Prihodki poslovanja			
Obrestni in podobni prihodki	4	58.101	60.376
Obrestni in podobni odhodki	5	37.593	44.975
Neto obrestni prihodki (odhodki)		20.508	15.401
Neto tečajne razlike		27.564	-5.312
Odhodki vrednotenja vrednostnih papirjev		-11.040	-122
Prihodki (odhodki) vrednotenja zlata		6.653	-498
Čisti prihodek od finančnih sredstev		43.685	9.469
Prihodki od provizij		2.036	1.682
Odhodki od provizij		457	486
Neto provizije		1.579	1.196
Drugi prihodki		325	367
Skupni prihodki poslovanja		45.589	11.032
Stroški poslovanja	6	5.916	5.524
Popravki vrednosti, odpisi in rezervacije	7	1.070	398
Presežek prihodkov nad odhodki		38.603	5.110
Razdelitev presežka:			
Prenos/črpanje posebnih rezerv za tečajne razlike		27.564	-5.312
Črpanje posebnih rezerv za cenovna tveganja (vrednostni papirji)		-7.497	-409
Črpanje splošnih rezerv za kritje cenovnih tveganj pri vrednostnih papirjih		-3.557	-
Prenos/črpanje posebnih rezerv za cenovna tveganja (zlato)		6.653	-498
Finančni izid po razporeditvi/črpanju tečajnih razlik in prihodkov vrednotenja		15.440	11.329
Prenos v splošne rezerve		11.580	8.497
Skupni prenos v rezerve		34.743	2.278
Sredstva za proračun Republike Slovenije		3.860	2.832
Skupna razdelitev		38.603	5.110

Pojasnila na straneh 8 do 24 so sestavni del računovodskih izkazov.

Bilanca stanja

na dan 31. decembra (v mio SIT)

	Pojasnila	31.12.2005	31.12.2004
Aktiva			
Finančna sredstva			
Finančna sredstva v tuji valuti			
Zlato	8	16.873	18.646
Gotovina in vloge		321.635	178.046
Izpeljani finančni instrumenti	9	35	39
Finančna sredstva po poštenu vrednosti		1.304.626	1.359.684
Terjatve do proračuna Republike Slovenije		7.395	6.963
Mednarodni denarni sklad		12.803	23.033
Obračunane obresti in ostalo	10	26.515	26.543
Skupaj		1.689.882	1.612.953
Finančna sredstva v tolarjih			
Obračunane obresti in ostalo		748	808
Skupaj		748	808
Osnovna sredstva	11	3.643	3.554
Skupna aktiva		1.694.273	1.617.315
Pasiva			
Servisirane obveznosti			
Obveznosti v tuji valuti			
Vpogledne in vezane vloge RS		82.466	63.156
Izpeljani finančni instrumenti	9	1	0
Blagajniški zapisi Banke Slovenije		323.938	500.757
MDS in druge mednarodne finančne organizacije		1.789	1.389
Dodeljeni SDR	12	7.358	6.937
Obračunane obresti in ostalo		1.596	1.399
Skupaj		417.148	573.638
Obveznosti v tolarjih			
Vpogledne vloge		104.286	104.108
Vezane vloge bank		203.490	156.730
Vloge čez noč		1.500	4.800
Blagajniški zapisi Banke Slovenije		525.184	266.588
Vloge proračuna Republike Slovenije		2.682	127.477
Mednarodne finančne institucije		271	264
Obračunane obresti in ostalo		6.988	5.651
Skupaj		844.401	665.619
Bankovci v obtoku	13	214.248	195.352
Sredstva za proračun Republike Slovenije		3.860	2.832
Skupne obveznosti		1.479.657	1.437.442
Kapital in rezerve	14	214.616	179.873
Skupna pasiva		1.694.273	1.617.315

Pojasnila na straneh 8 do 24 so sestavni del računovodskih izkazov.

Izkaz sprememb lastniškega kapitala

za obdobje od 1. januarja do 31. decembra (v mio SIT)

	Kapital BS	Splošne rezerve	Posebne rezerve	Presežek/ primanjkljaj	Skupaj
Stanje 31.12.2003	2.000	58.145	117.181	-	177.327
Presežek prihodkov nad odhodki	-	-	-	5.110	5.110
Zmanjšanje rezerv za tečajne razlike	-	-	-5.312	5.312	-
Zmanjšanje rezerv za cenovna tveganja	-	-	-906	906	-
Prenos v splošne rezerve	-	8.497	-	-8.497	-
Valorizacija zgradb	-	268	-	-	268
Sredstva za proračun RS	-	-	-	-2.832	-2.832
Skupna sprememba	0	8.765	-6.219	-	2.546
Stanje 31. 12. 2004	2.000	66.911	110.962	-	179.873
Spremembe v obdobju					
Presežek prihodkov nad odhodki	-	-	-	38.603	38.603
Povečanje rezerv za tečajne razlike	-	-	27.564	-27.564	-
Zmanjšanje rezerv za cenovna tveganja pri vrednostnih papirjih	-	-	-7.497	7.497	-
Zmanjšanje splošnih rezerv za kritje cenovnih tveganj pri vrednostnih papirjih	-	-3.557	-	3.557	-
Prenos v rezerve za cenovna tveganja pri zlatu	-	-	6.653	-6.653	-
Prenos v splošne rezerve	-	11.580	-	-11.580	-
Sredstva za Proračun RS	-	-	-	-3.860	-3.860
Skupna sprememba	-	8.023	26.720	-	34.743
Stanje 31.12.2005	2.000	74.934	137.682	-	214.616

Rezerve so dodatno obrazložene v Pojasnilu 14.

Pojasnila na straneh 8 do 24 so sestavni del računovodskih izkazov.

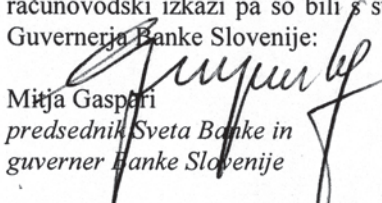
Izkaz finančnih tokov

za obdobje od 1. januarja do 31. decembra (v mio SIT)

	Pojasnila	2005	2004
Finančni tokovi iz poslovanja			
Prejete obresti		58.450	59.766
Plačane obresti		-37.647	-49.426
Drugo		-3.360	-3.756
Neto finančni tokovi iz poslovanja		17.443	6.584
Finančni tokovi iz investiranja			
Nakupi vrednostnih papirjev		-692.796	-713.185
Prodaje vrednostnih papirjev		763.332	534.208
Naložbe v vezane vloge		-12.665.193	-13.093.315
Sprostitve vezanih vlog		12.556.317	13.326.889
Dana posojila in obratni repoji domačim bankam		-52.377	-627.200
Vrnjena posojila in obratni repoji domačih bank		52.377	627.209
Nakup osnovnih sredstev		-603	-470
Prodaja osnovnih sredstev		4	2
Neto finančni tokovi iz investiranja		-38.939	54.138
Finančni tokovi iz financiranja			
Izdani bankovci v obtoku		18.896	9.311
Vpisani blagajniški zapisi	18	6.216.849	5.897.685
Izplačani blagajniški zapisi	18	-6.093.662	-6.004.336
Vloge proračuna Republike Slovenije		-111.283	14.128
Drugo, neto		-3.623	-220
Neto finančni tokovi iz financiranja		27.177	-83.432
Učinki spremembe deviznih tečajev		-463	313
Skupni neto finančni tok		5.218	-22.397
Stanje denarnih sredstev 1. 1.		-137.316	-114.919
Stanje denarnih sredstev 31. 12.	19	-132.098	-137.316
Sprememba denarnih sredstev		5.218	-22.397

Pojasnila na straneh 8 do 24 so sestavni del računovodskih izkazov.

Nerevidirani računovodski izkazi so bili 2. marca 2006 potrjeni s strani Sveta Banke Slovenije, revidirani računovodski izkazi pa so bili s strani Sveta Banke Slovenije potrjeni 6. aprila 2006 in podpisani s strani Guvernerja Banke Slovenije:

Mitja Gaspari
predsednik Sveta Banke in
guverner Banke Slovenije

V skladu z 49. členom Zakona o Banki Slovenije, Banka z računovodskimi izkazi seznani Državni zbor Republike Slovenije.

Pojasnila k računovodskim izkazom

1 Ustanovitev

Banka Slovenije je centralna banka Republike Slovenije. Ustanovljena je bila z Zakonom o Banki Slovenije z dne 25. junija 1991. Leta 2002 je bil sprejet nov Zakon o Banki Slovenije (Ur.l.RS, št.58/02). Banka Slovenije je pravna oseba javnega prava, ki samostojno razpolaga z lastnim premoženjem. Je v izključni državni lasti s finančno in upravljavsko avtonomijo. Njeno delovanje nadzira Državni zbor Republike Slovenije. Banka Slovenije skrbi predvsem za stabilnost cen in splošno likvidnost bančnega sistema.

2 Računovodski standardi in načela

Ti računovodski izkazi so bili pripravljeni skladno z ustreznimi Mednarodnimi finančnimi poročevalski standardi ki jih je sprejel Mednarodni odbor za računovodske standarde, z upoštevanjem načela izvirne vrednosti in z upoštevanjem valorizacije zlata, finančnih sredstev po poštenu vrednosti in vseh izvedenih finančnih pogodb. Te standarde je kot pravno podlago sprejel Svet Banke Slovenije na 90. seji, dne 9. maja 1995.

3 Posebne računovodske usmeritve

Tuje valute

Finančna sredstva in obveznosti v tujih valutah so preračunana v tolarje (SIT) po srednjih tečajih Banke Slovenije na dan bilance stanja. Transakcije v tujih valutah so preračunane v SIT po tečajih, veljavnih na dan obračuna.

Priznavanje prihodkov

Obrestni prihodki in odhodki so prepoznani v izkazu uspeha za vse obrestovane finančne instrumente, z uporabo metode efektivne obrestne mere.

Prihodki iz naslova provizij izvirajo iz storitev v plačilnem prometu, nadzorne in regulatorske funkcije ter iz storitev distribucije vrednotnic za račun države. Prihodki so prepoznani v izkazu uspeha ob nastanku.

Finančna sredstva in obveznosti

Vsa finančna sredstva so v bilanci stanja začetno izkazana po nabavni vrednosti na datum poravnave. Datum poravnave je dan, na katerega so sredstva prenesena med sodelujočimi subjekti. Finančne obveznosti so začetno izkazane v bilanci stanja, ko Banka postane udeležena stranka pogodbenih določil instrumenta.

Finančna sredstva in obveznosti so poračunane in v neto znesku izkazane v bilanci stanja, kadar obstaja zakonita možnost poračuna izkazanih zneskov in namen poravnave na neto osnovi ali hkratne realizacije sredstev in poravnave obveznosti.

Zlato in zlate terjatve

Imetja Banke Slovenije v zlatu so vrednotena po tržni ceni za unčo zlata v ameriških dolarjih. Prihodki oziroma odhodki vrednotenja zlata zaradi spremembe cene zlata ali tečaja ameriškega dolarja so izkazani v izkazu uspeha kot Prihodki (Odhodki) vrednotenja zlata. Neto nerealizirani rezultat vrednotenja se prenaša na račun posebnih rezerv ali bremeni posebne rezerve v skladu s sklepom Sveta Banke.

Finančna sredstva po poštenu vrednosti v izkazu uspeha

Decembra 2003 je IASB objavil dopolnila k posameznim standardom, vključno z MRS 39. Novi standard je bil tako uporabljen prvič, z upoštevanjem prehodnih določb standarda. Ena od glavnih sprememb je ukinitev možnosti evidentiranja sprememb poštene vrednosti finančnih instrumentov, klasificiranih kot razpoložljivih za prodajo, v izkazu uspeha. Te spremembe se odražajo v lastniškem kapitalu. Ker Banka vodi svoj portfelj vrednostnih papirjev po poštenu vrednosti, ki je zaobjeto v notranjem poročanju za vodstvo in v zunanjih finančnih informacijah, ter ker se obstoječe računovodsko obravnavanje ne bi pomembneje spremenilo, se je Banka odločila, da ta portfelj obravnava po poštenu vrednosti preko izkaza uspeha.

Banka prepozna njena finančna sredstva kot finančna sredstva po poštenu vrednosti v izkazu uspeha. Prekvalifikacija naložb iz razpoložljivih za prodajo (2004) je izvedena z namenom ohranitve računovodske politike izkazovanja učinkov sprememb cen v izkazu uspeha. Sredstva tvorijo obrestonosni instrumenti s fiksno in spremenljivo obrestno mero in so kot taki opredeljeni s strani vodstva banke. Nerealizirani prihodki in odhodki, ki nastajajo ob spremembah poštene vrednosti, so vključeni v izkaz uspeha v obdobju, v katerem nastanejo. Pošteno vrednost vrednostnih papirjev, s katerimi se trguje, določa njihova zadnja cena. Učinki sprememb cen vrednostnih papirjev so v izkazu uspeha prikazani pod postavko Prihodki (Odhodki) vrednotenja vrednostnih papirjev.

Izpeljani finančni instrumenti

Banka Slovenije ne uporablja izpeljanih finančnih instrumentov razen poslov začasnega nakupa tuje valute z domačimi bankami za izvajanje denarne politike in upravljanje s posojili bankam. Razlika, ki izhaja iz spot in forward tečajev, je razmejena čez celotno obdobje posla in se v izkazu uspeha prikazuje kot Obresti od poslov valutne zamenjave. Oba izpeljana finančna instrumenta sta v bilanci stanja vrednotena po njuni tržni vrednosti. Tržna vrednost je izračunana kot razlika med diskontiranimi vrednostma prihodnjega denarnega toka glede na ceno začasnega nakupa (prodaje) in glede na tržno ceno, ki jo predstavlja tečaj Banke Slovenije.

Instrumenti varovanja pred tveganjem

Banka Slovenije med letom ni izvajala nobenih transakcij, ki bi pomenile uporabo instrumentov varovanja pred tveganji spremembe poštene vrednosti ali denarnega toka varovane postavke.

Oslabitev finančnih sredstev

V kolikor obstaja utemeljena ocena, da je prišlo do oslabitvene izgube pri kreditih ali terjativah, vodenih po amortizirani nabavni vrednosti, predstavlja popravek vrednosti razliko med amortizirano nabavno vrednostjo in izterljivo vrednostjo. Izterljiva vrednost kredita, terjatve ali vrednostnega papirja odraža sedanjo vrednost pričakovanih denarnih tokov, vključujoč zneske garancij in poroštev, diskontiranih z veljavno efektivno obrestno mero. Knjigovodska vrednost je zmanjšanja preko računa popravka vrednosti in odhodek je prepoznan v izkazu uspeha. Če je posojilo nevračljivo, je odpisano nasproti oblikovanemu popravku iz naslova oslabitve posojila. Posojilo je odpisano, ko so vse možnosti za njegovo poplačilo ali delno poplačilo izčrpane in ko je znesek izgube določljiv. Poznejši prihodki od odpisanih terjatev zmanjšujejo zneske popravkov zaradi oslabitve sredstev v izkazu uspeha.

Vpogledne in vezane vloge

Vpogledne in vezane vloge se vodijo po nabavni vrednosti in so vrednotene po amortizirani nabavni vrednosti.

Blagajniški zapisi Banke Slovenije

Banka Slovenije izdaja blagajniške zapise v tolarjih in blagajniške zapise v EUR ter USD. Tolarski blagajniški zapisi (TBZ) imajo zapadlost šestdeset in dvestosedemdeset dni. Blagajniški zapisi v tujem denarju zapadejo v rokih dva, tri in štiri mesece. Obe vrsti blagajniških zapisov sta knjiženi po amortizirani nabavni vrednosti.

Nepremičnine

Naložbe v zgradbe, ki se nahajajo v Avstriji in jih Banka ne uporablja za svoje namene so prikazane po pošteni vrednosti in niso amortizirane. Usmeritev Banke Slovenije je pridobiti oceno zunanjih licenciranih strokovnjakov in ovrednotenje teh naložb vsakih pet let. Poštena vrednost je določena kot povprečje med tržno vrednostjo zemljišč in zgradb ter vrednostjo le-teh dobljeno po metodi neto sedanje vrednosti najemnin. Zadnja valorizacija je bila opravljena leta 2004. Revalorizacija zgradb se prenaša neposredno v rezerve. Vse druge nepremičnine so prikazane po nabavni ceni, zmanjšani za amortizacijo, razen zemljišča, ki se ne amortizira.

Amortizacija se obračunava linearno, tako da se odpisuje nabavna vrednost sredstev skozi leta njene ocenjene življenjske dobe po naslednjih letnih odstotnih stopnjah:

zgradbe	1,3 % - 1,8 %
računalniška oprema	20 % - 33 %
druga oprema	10 % - 25 %

Dobiček oziroma izguba pri prodaji osnovnih sredstev sta določena kot razlika med izkupičkom pri prodaji in neodpisano vrednostjo sredstva ter se prikazujeta kot prihodek oziroma odhodek v izkazu uspeha.

Bankovci v obtoku

Bankovci, ki jih izdaja Banka Slovenije, predstavljajo zanjo obveznost v korist imetnika in so priznani kot obveznost po nominalni vrednosti.

Finančni tokovi

Denarna sredstva obsegajo denar v blagajni in vpogledne vloge.

Finančni tokovi iz investiranja zaobjemajo spremembe v portfeljih Banke Slovenije, ki izhajajo iz izvajanja funkcij centralne banke. Vanje se vključujejo spremembe na računu posebnih pravic črpanja (SDR) in izdatki za osnovna sredstva. Finančni tokovi iz financiranja se nanašajo na izdajanje bankovcev, izdajanje blagajniških zapisov Banke Slovenije in na spremembe pri vlogah bank in proračuna Republike Slovenije. Poslovne dejavnosti vključujejo prihodkovni in odhodkovni finančni tok, ki ni vključen med finančne tokove iz investiranja ali iz financiranja.

Prejemki in izdatki v portfeljih so predstavljeni v bruto zneskih.

Rezervacije

Rezervacije za tožbe so oblikovane v primeru, da za banko obstaja zakonska ali druga obveznost kot rezultat preteklih dogodkov, v primeru, da obstaja verjetnost odtoka sredstev za poravnavo obveznosti in ko je znesek ocenljiv.

Obdavčitev

Banka ni zavezana plačilu davka na dobiček v Sloveniji.

Razdelitev presežka/kritje primanjkljaja

V skladu z Zakonom o Banki Slovenije se presežek prihodkov nad odhodki deli za posebne rezerve, splošne rezerve in proračun Republike Slovenije. Nerealizirani prihodki iz naslova tečajnih in cenovnih sprememb se v celoti prenašajo v posebne rezerve. Realizirani prihodki in odhodki predstavljajo razliko med prodajno ceno in ceno zadnjega vrednotenja pri čemer se vrednotenje izvaja mesečno.

Posebne rezerve se lahko uporabijo le za kritje primanjkljaja, ki je posledica nerealiziranih odhodkov iz tečajnih in cenovnih sprememb. Presežek prihodkov nad odhodki po razporeditvi sredstev v posebne rezerve se v višini 25 odstotkov nameni v proračun Republike Slovenije, preostanek pa v splošne rezerve.

Primanjkljaj prihodkov nad odhodki pokriva Banka Slovenije iz splošnih rezerv. Sredstva za pokrivanje primanjkljaja prihodkov nad odhodki, ki ga ni mogoče pokriti iz splošnih rezerv, se zagotovijo iz proračuna Republike Slovenije.

4 Obrestni prihodki

	2005	2004
	mio SIT	mio SIT
Obrestni prihodki v tuji valuti		
Prihodki od zlata	14	42
Obresti od vpoglednih in vezanih vlog	5.402	6.523
Neto prihodki od finančnih sredstev po poštenu vrednosti	48.867	46.512
Obresti od vlog pri MDS	445	421
Skupaj	54.728	53.498
Obrestni prihodki v tolarjih		
Obresti od posojil bankam	15	50
Obresti od obratnih repo poslov	39	573
Obresti od poslov valutne zamenjave	3.319	6.255
Skupaj	3.373	6.878
Skupaj obrestni prihodki	58.101	60.376

Neto prihodke od finančnih sredstev po poštenu vrednosti sestavljajo:

	2005	2004
	mio SIT	mio SIT
Obrestni prihodki	48.867	46.512
Realizirani neto prihodki od finančnih sredstev po poštenu vrednosti	-11.040	-122
Neto prihodki od finančnih sredstev po poštenu vrednosti	37.827	46.390

5 Obrestni odhodki

	2005	2004
	mio SIT	mio SIT
Obrestni odhodki v tuji valuti		
Obresti od vpoglednih in vezanih vlog RS	889	499
Obresti od blagajniških zapisov Banke Slovenije	9.728	10.637
Skupaj	10.618	11.136
Obrestni odhodki v tolarjih		
Obresti od vpoglednih vlog	828	1.008
Obresti od vezanih vlog bank	8.201	2.291
Obresti od vlog čez noč	23	15
Obresti od vlog proračuna Republike Slovenije	2.288	6.363
Obresti od blagajniških zapisov Banke Slovenije	15.621	24.158
Druge obresti	15	3
Skupaj	26.975	33.839
Skupni obrestni odhodki	37.593	44.975

6 Stroški poslovanja

	2005	2004
	mio SIT	mio SIT
Stroški dela	3.595	3.277
Materialni stroški	2.018	1.817
Stroški tiskanja denarja	160	258
Ostalo	143	172
Skupni stroški poslovanja	5.916	5.524

V Banki Slovenije je bilo 31. decembra 2005 zaposlenih 414 ljudi (leto 2004: 408 zaposlenih).

Zaposleni so na podlagi pogodbe med Banko Slovenije in Sindikatom od marca 2002 vključeni v dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje, ki je program z določenimi prispevki. V okviru stroškov dela je izkazan prispevek Banke za DPPZ v znesku 75 mio SIT (2004: 72 mio tolarjev).

Prejemki članov Sveta Banke Slovenije so v letu 2005 znašali skupaj 201 mio SIT (2004: 183 mio tolarjev).

7 Popravki vrednosti, odpisi in rezervacije

	2005	2004
	mio SIT	mio SIT
Terjatve do finančnih institucij	0	-2
Potencialne obveznosti	1.070	400
Skupni popravki, odpisi in rezervacije	1.070	398

8 Zlato

	2005	2004
	mio SIT	mio SIT
Zlato	32	42
Zlato v depozitu	16.841	18.603
Skupaj zlato	16.873	18.646

9 Izpeljani finančni instrumenti

Banka Slovenije sklepa z domačimi bankami posle začasnega nakupa ali prodaje deviz. Bilančne vrednosti pozicij izkazujejo na dan 31. decembra naslednje stanje:

	2005		2004	
	Poštena vrednost	Osnovna vrednost	Poštena vrednost	Osnovna vrednost
	mio SIT	mio SIT	mio SIT	mio SIT
Začasni nakupi/prodaje deviz				
- SIT bodo prejeti nasproti EUR	35	164.780	39	225.718
- EUR bodo prejeti nasproti SIT	1	4.792	0	479
Skupaj izpeljani finančni instrumenti		169.572		226.198

Osnovni zneski posameznih vrst finančnih instrumentov zagotavljajo primerjavo z vrednostmi, ki jih imajo instrumenti v bilanci stanja, vendar ne ponazarjajo nujno zneskov prihodnjega denarnega toka ali trenutne poštene vrednosti instrumentov in torej ne kažejo na izpostavljenost Banke Slovenije kreditnemu tveganju v tem obsegu. Izpeljani finančni instrumenti so v poziciji ugodni (sredstva) ali neugodni (obveznosti) glede na spremembe obrestnih mer in tečajev valut v povezavi z njihovimi pogoji.

10 Obračunane obresti in ostalo

	2005	2004
	mio SIT	mio SIT
Vplačani kapital ECB	312	312
Kapitalske naložbe v druge tuje osebe	5.199	4.893
Obračunane obresti	21.003	21.338
Ostalo	1	0
Skupaj obračunane obresti in ostalo	26.515	26.543

Kapitalske naložbe v druge tuje osebe vsebujejo delnice BIS v vrednosti 5.178 mio SIT (2004: 4.872 mio SIT) in delnice SWIFT v vrednosti 21 mio SIT (2004: 21 mio SIT).

Prvega maja 2004 je Slovenija vstopila v Evropsko unijo in s tem je Banka postala članica Evropskega sistema centralnih bank (ESCB). V skladu s 28. členom Statuta ESCB in ECB (Statut) je Banka Slovenije eden od vpisnikov kapitala ECB. Udeležba v kapitalu ECB je vključena v postavko Obračunane obresti in ostalo. Prispevki temeljijo na deležih, ki so določeni v skladu s členom 29.3 Statuta, ter se prilagajajo vsakih pet let. Delež Banke v kapitalu ECB znaša 0,3345 % in je bil izračunan v skladu z 29. členom Statuta na podlagi podatkov o številu prebivalstva in bruto domačem proizvodu, ki jih zagotavlja Evropska komisija. Glede na to, da Slovenije ni vključena v evroobmočje, veljajo prehodne določbe 48. člena Statuta. Posledično je Banka 1. maja 2004 vplačala minimalni prispevek v kapital ECB v višini 7 %, ki znaša 1.302.967 EUR oziroma 312 mio SIT.

Ključne za vpis kapitala ter zneske vpisanega in vplačanega kapitala prikazuje naslednja tabela:

Centralna banka	Ključ za vpis kapitala do 30.4.2004	Vpisani kapital do 30.4.2004	Vplačani kapital do 30.4.2004	Ključ za vpis kapitala od 01.5.2004	Vpisani kapital od 01.5.2004	Vplačani kapital od 01.5.2004
	%	EUR	EUR	%	EUR	EUR
Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique	2,8297	141.485.000	141.485.000	2,5502	141.910.195	141.910.195
Deutsche Bundesbank	23,4040	1.170.200.000	1.170.200.000	21,1364	1.176.170.751	1.176.170.751
Bank of Greece	2,1614	108.070.000	108.070.000	1,8974	105.584.034	105.584.034
Banco de España	8,7801	439.005.000	439.005.000	7,7758	432.697.551	432.697.551
Banque de France	16,5175	825.875.000	825.875.000	14,8712	827.533.093	827.533.093
Central Bank and Financial Services Authority of Ireland	1,0254	51.270.000	51.270.000	0,9219	51.300.686	51.300.686
Banca d'Italia	14,5726	728.630.000	728.630.000	13,0516	726.278.371	726.278.371
Banque centrale du Luxembourg	0,1708	8.540.000	8.540.000	0,1568	8.725.401	8.725.401
De Nederlandsche Bank	4,4323	221.615.000	221.615.000	3,9955	222.336.360	222.336.360
Oesterreichische Nationalbank	2,3019	115.095.000	115.095.000	2,0800	115.745.120	115.745.120
Banco de Portugal	2,0129	100.645.000	100.645.000	1,7653	98.233.106	98.233.106
Suomen Pankki-Finlands Bank	1,4298	71.490.000	71.490.000	1,2887	71.711.893	71.711.893
Skupaj centralne banke evro območja	79,6384	3.981.920.000	3.981.920.000	71,4908	3.978.226.562	3.978.226.562
Česká národní banka	-	-	-	1,4584	81.155.136	5.680.860
Danmarks Nationalbank	1,7216	86.080.000	4.304.000	1,5663	87.159.414	6.101.159
Eesti Pank	-	-	-	0,1784	9.927.370	694.916
Central Bank of Cyprus	-	-	-	0,1300	7.234.070	506.385
Latvijas Banka	-	-	-	0,2978	16.571.585	1.160.011
Lietuvos bankas	-	-	-	0,4425	24.623.661	1.723.656
Magyar Nemzeti Bank	-	-	-	1,3884	77.259.868	5.408.191
Central Bank of Malta/Bank Ċentrali ta' Malta	-	-	-	0,0647	3.600.341	252.024
Narodowy Bank Polski	-	-	-	5,1380	285.912.706	20.013.889
Banka Slovenije	-	-	-	0,3345	18.613.819	1.302.967
Národná banka Slovenska	-	-	-	0,7147	39.770.691	2.783.948
Sveriges Riksbank	2,6636	133.180.000	6.659.000	2,4133	134.292.163	9.400.451
Bank of England	15,9764	798.820.000	39.941.000	14,3822	800.321.860	56.022.530
Skupaj centralne banke izven evro območja	20,3616	1.018.080.000	50.904.000	28,5092	1.586.442.685	111.050.988
Skupaj	100,0000	5.000.000.000	4.032.824.000	100,0000	5.564.669.247	4.089.277.550

11 Osnovna sredstva

	Zemljišča in zgradbe	Računalniki in oprema	Skupaj
	mio SIT	mio SIT	mio SIT
Nabavna ali ocenjena vrednost			
1. januar 2004	2.915	2.792	5.707
Nabave	298	556	854
Prodaje	-	-44	-44
1. januar 2005	3.213	3.304	6.517
Nabave	13	555	568
Prodaje	-	-205	-205
31. december 2005	3.226	3.654	6.880
Amortizacija			
1. januar 2004	640	1.962	2.602
Prodaje	-	-44	-44
Strošek amortizacije	23	382	405
1. januar 2005	663	2.300	2.963
Prodaje	-	-205	-205
Strošek amortizacije	23	456	479
31. december 2005	686	2.551	3.237
Neodpisana vrednost:			
31. december 2005	2.540	1.103	3.643
31. december 2004	2.550	1.004	3.554

V stanje zemljišč in zgradb na dan 31. december 2005 so vključene tudi naložbe v nepremičnine v Republiki Avstriji v višini 1.383 mio SIT (2004: 1.383 mio SIT).

12 Dodeljeni SDR

	2005	2004
	mio SIT	mio SIT
Dodeljeni SDR	7.358	6.937
Skupaj dodeljeni SDR	7.358	6.937

Obrestna mera za obveznosti iz naslova dodeljenih SDR je na bilančni dan znašala 3,03 % (2004: 2,22 %). Obresti, ki jih Banka plačuje, se neposredno zaračunajo Republiki Sloveniji in tako je efektivna obrestna mera enaka nič.

Terjatve do proračuna Republike Slovenije so izkazane v knjižni vrednosti glavnice in so pretežno financirane z dodeljenimi SDR.

13 Bankovci v obtoku

Vrednost bankovcev v obtoku po apoenih:

		2005	2004
		mio SIT	mio SIT
SIT	10	197	210
SIT	20	275	313
SIT	50	331	415
SIT	100	1.825	1.689
SIT	200	1.683	1.583
SIT	500	2.223	2.192
SIT	1.000	13.946	13.086
SIT	5.000	87.214	77.074
SIT	10.000	106.150	98.385
Skupaj		213.844	194.947
Tolarski kuponi		404	405
Skupaj		214.248	195.352

14 Kapital in rezerve

	2005	2004
	mio SIT	mio SIT
Stanje 1. januarja	179.873	177.327
Prenos/črpanje posebnih rezerv za tečajne razlike	27.564	-5.312
Črpanje posebnih rezerv za cenovna tveganja pri vrednostnih papirjih	-7.497	-409
Črpanje sredstev iz splošnih rezerv za kritje cenovnih razlik pri vrednostnih papirjih	-3.557	-
Prenos/črpanje posebnih rezerv za cenovna tveganja pri zlatu	6.653	-498
Prenos v splošne rezerve	11.580	8.497
Valorizacijske rezerve	-	268
Stanje 31. decembra	214.616	179.873
Sestava rezerv:		
Osnovni kapital BS	2.000	2.000
Posebne rezerve za tečajne razlike	129.236	101.672
Posebne rezerve za cenovna tveganja (vrednostni papirji)	-	7.497
Posebne rezerve za cenovna tveganja (zlato)	8.446	1.793
Splošne rezerve	73.551	65.528
Valorizacijske rezerve	1.383	1.383
Skupaj rezerve	214.616	179.873

Rezerve Banke Slovenije sestavljajo splošne rezerve in posebne rezerve. Splošne rezerve so namenjene kritju splošnih tveganj pri poslovanju Banke Slovenije. Posebne rezerve so namenjene pokrivanju tečajnih in cenovnih tveganj (pri vrednostnih papirjih in zlatu). Posebne rezerve se oblikujejo v višini nerealiziranih prihodkov iz naslova tečajnih in cenovnih tveganj.

15 Pogojne obveznosti in zunajbilančni instrumenti

Posli začasnega nakupa ali prodaje tuje valute in terminski nakupi tuje valute

Banka je v letih 2004 in 2005 sklepala posle valutne zamenjave, ki se nanašajo na obveznost nakupa EUR za SIT ali prodaje EUR za SIT. Osnovni zneski teh poslov so podani v Pojasnilu 9.

Druge pogojne obveznosti

Obstajajo še določeni zahtevki do Banke Slovenije, ki so v postopku in niso poravnani. Zahtevki se v glavnem nanašajo na delovnopravne spore iz prve polovice prejšnjega desetletja. Svet Banke Slovenije je mnenja, da so za te namene oblikovane zadostne rezervacije. Podrobnejša informacija v skladu z MDS 37 »Rezervacije, pogojne obveznosti in pogojne terjatve« ni podana, ker lahko le-ta prejudicira položaj Banke v postopku.

16 Poštena vrednost finančnih sredstev in obveznosti

Naslednja tabela prikazuje knjigovodske vrednosti in pripadajoče poštene vrednosti tistih finančnih imetij in obveznosti, ki se v bilanci stanja ne izkazujejo po njihovi poštenu vrednosti. Ocenjena poštena vrednost vlog z nespremenljivo obrestno mero ter blagajniških zapisov Banke Slovenije temelji na diskontiranju denarnega toka pri uporabi prevladujočih obrestnih mer denarnega trga za podobne instrumente preostalega roka zapadlosti.

	Sedanja vrednost		Poštena vrednost	
	2005 mio SIT	2004 mio SIT	2005 mio SIT	2004 mio SIT
Sredstva				
Gotovina in vloge	321.635	178.046	321.939	178.116
Posojila bankam	-	-	-	-
Obveznosti				
Vpogledne in vezane vloge v tuji valuti	82.466	63.156	82.669	63.192
Blagajniški zapisi v tujem denarju	323.938	500.757	324.820	501.922
Vezane vloge bank	203.490	156.730	205.925	157.358
Tolarski blagajniški zapisi	525.184	266.588	527.016	268.422
Vloge proračuna Republike Slovenije	2.682	127.477	2.682	128.582

Poštena vrednost vpoglednih vlog v tolarjih ter vlog čez noč je enaka njihovi knjigovodski vrednosti zaradi njihove vpoglednosti oziroma kratke ročnosti.

Glede na posebnost rezervne pozicije pri Mednarodnem denarnem skladu, vlog Mednarodnega denarnega sklada, alokacije SDR ter z njo povezane terjatve do proračuna Republike Slovenije se njihova poštena vrednost bistveno ne razlikuje od njihove knjigovodske vrednosti.

Pošteno vrednost bankovcev v obtoku predstavljajo njihovi nominalni zneski.

17 Tveganja

Kreditno tveganje

Vsi investicijski vrednostni papirji so obrestonosne obveznice. Vsi investicijski vrednostni papirji in depoziti so naloženi pri tujih bankah. Finančna sredstva IMF vsebujejo račun SDR, člansko vlogo RS, Račun zadolžnice in Račun št. 1 pri MDS. Postavka je izkazana v neto znesku v skladu z vlogo rezervne pozicije kot lastnih rezerv Banke (Statut MDS)

Vse tuje banke, kamor Banka Slovenije plasira sredstva, imajo najmanj AA- boniteto. Bonitetna ocena je povprečje bonitetnih ocen agencij Fitch, Moody's in Standard & Poor's. Maksimalno izpostavljenost kreditnemu tveganju na dan 31. decembra 2005, če dolžniki ne bi mogli izpolniti svojih obveznosti, predstavlja znesek, prikazan v računovodskih izkazih kot finančna sredstva. Izpostavljenost državnemu tveganju vključuje države OECD, nove države članice EU in Republiko Slovenijo. Svet Banke Slovenije meni, da ni pomembnejše koncentracije kreditnega tveganja.

Koncentracije vrednostnih papirjev glede na valuto in glede na poslovni odnos so na dan 31. decembra 2005 naslednje:

	EUR	USD	Ostalo	Skupaj
	%	%	%	%
Državni vrednostni papirji	38,71	9,82	3,30	51,83
Nadnacionalni vrednostni papirji	2,12	1,61	1,33	5,06
Bančni vrednostni papirji	35,72	3,24	4,15	43,11
31. december 2005	76,55	14,67	8,78	100,00
Državni vrednostni papirji	42,73	8,17	2,22	53,11
Nadnacionalni vrednostni papirji	3,16	1,94	1,61	6,72
Bančni vrednostni papirji	34,42	2,42	3,32	40,17
31. december 2004	80,30	12,54	7,16	100,00

Obrestno tveganje

Povprečne efektivne obrestne mere:

	Obdobja sprememb obrestnih mer				
	Do 3	Od 3 mesecev	Nad 1	2005	2004
	mesece	do 1 leta	leto	Skupaj	Skupaj
	%	%	%	%	%
Sredstva					
Sredstva v tuji valuti					
Zlato	-	-	0,06	0,06	0,07
Gotovina in vloge	2,81	3,52	-	2,86	2,67
Izpeljani finančni instrumenti	1,50	-	-	1,50	1,25
Finančna sredstva po poštenu vrednosti	3,04	3,28	3,30	3,28	2,76
Mednarodni denarni sklad	2,46	-	-	2,46	2,00
Obveznosti					
Obveznosti v tuji valuti					
Vpogledne in vezane vloge RS	2,56	3,51	-	2,81	1,67
Izpeljani finančni instrumenti	1,00	-	-	1,00	1,25
Blagajniški zapisi Banke Slovenije	2,38	2,98	-	2,45	2,09
Obveznosti v tolarjih					
Vpogledne vloge	0,75	-	-	0,75	0,91
Vezane vloge bank	-	-	4,20	4,20	4,20
Vloge čez noč	2,25	-	-	2,25	2,25
Blagajniški zapisi Banke Slovenije	4,00	-	-	4,00	4,08
Vloge proračuna RS	1,00	-	-	1,00	3,46

Prikazane obrestne mere predstavljajo povprečne obrestne mere na koncu obračunskega obdobja.

Obrestna občutljivost sredstev in obveznosti

Analiza spremenljivosti obrestnih mer na dan 31. decembra 2005 (v mio SIT):

	Obdobja sprememb obrestnih mer			
	Do 3 mesece	Od 3 mesecev do 1 leta	Nad 1 leto	2005 Skupaj
Sredstva				
Sredstva v tuji valuti				
Zlato	32	-	16.841	16.873
Gotovina in vloge	299.923	21.712	-	321.635
Izpeljani finančni instrumenti	35	-	-	35
Finančna sredstva po poštenu vrednosti	104.275	241.141	959.210	1.304.626
Terjatve do proračuna RS	37	-	7.358	7.395
Mednarodni denarni sklad	12.803	-	-	12.803
Skupaj sredstva	417.105	262.853	983.409	1.663.367
Obveznosti				
Obveznosti v tuji valuti				
Vpogledne in vezane vloge RS	60.641	21.825	-	82.466
Izpeljani finančni instrumenti	1	-	-	1
Blagajniški zapisi Banke Slovenije	288.229	35.709	-	323.938
MDS in druge MFO	1.787	-	2	1.789
Dodeljeni SDR	-	-	7.358	7.358
Obveznosti v tolarjih				
Vpogledne vloge	104.286	-	-	104.286
Vezane vloge bank	-	-	203.490	203.490
Vloge čez noč	1.500	-	-	1.500
Blagajniški zapisi Banke Slovenije	525.184	-	-	525.184
Vloge proračuna RS	2.682	-	-	2.682
Mednarodne finančne institucije	271	-	-	271
Skupaj obveznosti	984.581	57.534	210.850	1.252.965
Obrestno občutljivostna vrzel	-567.476	205.319	772.559	410.402
Na dan 31. decembra 2004				
Skupaj sredstva	281.942	281.692	1.022.776	1.586.410
Skupaj obveznosti	904.124	101.523	226.561	1.232.207
Obrestno občutljivostna vrzel	-622.182	180.169	796.215	354.203

Valutno tveganje

Pri izvajanju funkcij centralne banke, predvsem pri vodenju denarne politike in upravljanju z deviznimi rezervami, prihaja do koncentracije valut pri finančnih sredstvih. Koncentracije izvirajo iz valutne in poslovne izpostavljenosti Banke Slovenije.

Osnovne smernice upravljanja z mednarodnimi rezervami Banke Slovenije določa in četrtno revidira Svet Banke Slovenije; smernice predpisujejo valutno strukturo, povprečno ročnost vlog in naložb v tuji valuti, kakor tudi izbiro tujih bank.

Valutna struktura na dan 31. decembra 2005 (v mio SIT):

	SIT	EUR	USD	Ostalo	Skupaj
Sredstva					
Sredstva v tuji valuti					
Zlato	-	-	-	16.873	16.873
Gotovina in vloge	-	235.535	46.140	39.960	321.635
Izpeljani finančni instrumenti	-	35	-	-	35
Finančna sredstva po pošteni vrednosti	-	999.525	190.662	114.439	1.304.626
Terjatve do proračuna RS	-	-	-	7.395	7.395
Mednarodni denarni sklad	-	-	-	12.803	12.803
Obračunane obresti in ostalo	-	17.561	2.512	6.442	26.515
Sredstva v tolarjih	748	-	-	-	748
Skupaj sredstva	748	1.252.656	239.314	197.912	1.690.630
Obveznosti					
Obveznosti v tuji valuti					
Vpogledne in vezane vloge RS	-	50.360	31.775	331	82.466
Izpeljani finančni instrumenti	-	1	-	-	1
Blagajniški zapisi Banke Slovenije	-	288.612	35.326	-	323.938
MDS in druge MFO	-	1.787	-	2	1.789
Dodeljeni SDR	-	-	-	7.358	7.358
Obračunane obresti in ostalo	-	1.187	363	46	1.596
Obveznosti v tolarjih	844.401	-	-	-	844.401
Skupaj obveznosti	844.401	341.947	67.464	7.737	1.261.549
Valutna pozicija	-843.653	910.709	171.850	190.175	429.081
Zabilančna pozicija	-	-169.572	-	-	-169.572
Na dan 31. decembra 2004					
Skupaj sredstva	808	1.214.736	200.675	197.542	1.613.761
Skupaj obveznosti	665.619	499.336	67.093	7.209	1.239.258
Valutna pozicija	-664.811	715.400	133.582	190.333	374.503
Zabilančna pozicija	-	-226.198	-	-	-226.198

Dospelost sredstev in obveznosti

Dospelost sredstev in obveznosti na dan 31. decembra 2005 (v mio SIT):

	Preostalo obdobje do pogodbene zapadlosti			
	Do 3 mesece	Od 3 mesecev do 1 leta	Nad 1 leto	2005 Skupaj
Sredstva				
Sredstva v tuji valuti				
Zlato	-	-	16.873	16.873
Gotovina in vloge	299.923	21.712	-	321.635
Izpeljani finančni instrumenti	35	-	-	35
Finančna sredstva po poštenu vrednosti	104.275	241.141	959.210	1.304.626
Terjatve do proračuna RS	37	-	7.358	7.395
Mednarodni denarni sklad	2.354	-	10.449	12.803
Obračunane obresti in ostalo	12.682	8.635	5.199	26.515
Sredstva v tolarjih				
Obračunane obresti in ostalo	441	83	224	748
Skupaj sredstva	419.747	271.571	999.313	1.690.630
Obveznosti				
Obveznosti v tuji valuti				
Vpogledne in vezane vloge RS	60.641	21.825	-	82.466
Izpeljani finančni instrumenti	1	-	-	1
Blagajniški zapisi Banke Slovenije	288.229	35.709	-	323.938
MDS in druge MFO	1.787	-	2	1.789
Dodeljeni SDR	-	-	7.358	7.358
Obračunane obresti in ostalo	1.385	211	-	1.596
Obveznosti v tolarjih				
Vpogledne vloge	104.286	-	-	104.286
Vezane vloge bank	-	-	203.490	203.490
Vloge čez noč	1.500	-	-	1.500
Blagajniški zapisi Banke Slovenije	525.184	-	-	525.184
Vloge proračuna RS	2.682	-	-	2.682
Mednarodne finančne institucije	271	-	-	271
Obračunane obresti in ostalo	6.636	352	-	6.988
Skupaj obveznosti	992.602	58.097	210.850	1.261.549
Dospelostna vrzel	-572.855	213.474	788.462	429.081
Na dan 31. decembra 2004				
Skupaj sredstva	273.050	272.741	1.067.970	1.613.761
Skupaj obveznosti	910.125	102.407	226.726	1.239.258
Dospelostna vrzel	-637.074	170.334	841.244	374.503

Likvidnostno tveganje predstavlja tveganje zagotovitve sredstev za poravnavo zapadlih obveznosti. To tveganje zajema tudi tveganje potrebne hitre prodaje finančnih sredstev pod njihovo pošteno vrednostjo.

Likvidnostna ustreznost je ena od ključnih determinant pri upravljanju s sredstvi v tuji valuti. To se zrcali v ustrezni rokovni sestavi glede potencialne potrebe po posegu na trgu tujega denarja, glede na obveznosti v tuji valuti in glede na potrebe plačilnega prometa. Za ta namen obstaja vrsta interaktivnih dejavnosti, ki zajemajo upoštevanje likvidnostnih razmerij pri instrumentih in na ravni banke, vključujoč maksimume pozicij po valutah, instrumentih in partnerjih. Kriteriji se spremljajo na dnevni ravni. Dodatno so za zavarovanje likvidnostnega tveganja sklenjene kreditne linije.

Banka Slovenije je na področju tolarskih aktivnosti odgovorna za uravnavanje likvidnosti bančnega sistema. Na tem funkcijskem področju ni zavezana likvidnostnim omejitvam.

18 Finančni tokovi pri blagajniških zapisih

	2005	2004
	mio SIT	mio SIT
Pritoki		
Vezane vloge bank	46.760	156.730
Tolarski blagajniški zapisi	258.596	-
Skupaj pritoki	305.356	156.730
Odtoki		
Blagajniški zapisi v tujem denarju	-182.169	-57.639
Tolarski blagajniški zapisi	-	-205.742
Skupaj odtoki	-182.169	-263.381
Skupaj neto pritok/odtok	123.187	-106.651

19 Stanje denarnih sredstev

	2005	2004
	mio SIT	mio SIT
Sredstva v tuji valuti		
Denarna sredstva v tuji valuti	11.893	5.281
Skupaj sredstva	11.893	5.281
Obveznosti v tuji valuti		
Depoziti v tuji valuti	-35.399	-30.675
Obveznosti v tolarjih		
Vpogledne vloge bank	-97.664	-94.033
Vloge čez noč	-1.500	-4.800
Nebančne vloge	-9.428	-13.089
Skupaj obveznosti	-143.991	-142.597
Stanje denarnih sredstev	-132.098	-137.316

Denarna sredstva v tuji valuti vključujejo sredstva MDS v višini 2.354 mio SIT (2004: 1.958 mio SIT), ne vključujejo vezanih vlog v višini 294.828 mio SIT (2004: 162.166 mio SIT) in ostalih sredstev v višini 14.459 mio SIT (2004: 12.557 mio SIT).

Depoziti v tuji valuti ne vključujejo namenskih vlog v višini 47.067 mio SIT (2004: 32.482 mio SIT).

Obveznosti v tolarjih vključujejo vloge čez noč v višini 1.500 mio SIT (2004: 4.800 mio SIT), vloge proračuna Republike Slovenije v višini 2.680 mio SIT (2004: 2.750 mio SIT) ter tolarske račune centralnih bank in Evropske komisije pri Banki Slovenije v višini 271 mio SIT (2004: 264 mio SIT). Ne vključujejo pa vloge KDD v višini 145 mio SIT.